

අල් - ෆික්හුල් ඉස්ලාම්

(ඉස්ලාමය නීති පද්ධතිය)

ඉස්ලාම් ආගමික (අහදියා අල්කුර්ආන් පාසල්)
අවසන් සහතික පත්‍ර විභාගය සඳහා පෙළ පොත

Al-fiqhul Islam (Islamic Jurisprudence)

Text Book for
Final Certificate Examination of Islamic Studies
(Ahadiya and Al Quran Schools)

الفقه الإسلامي

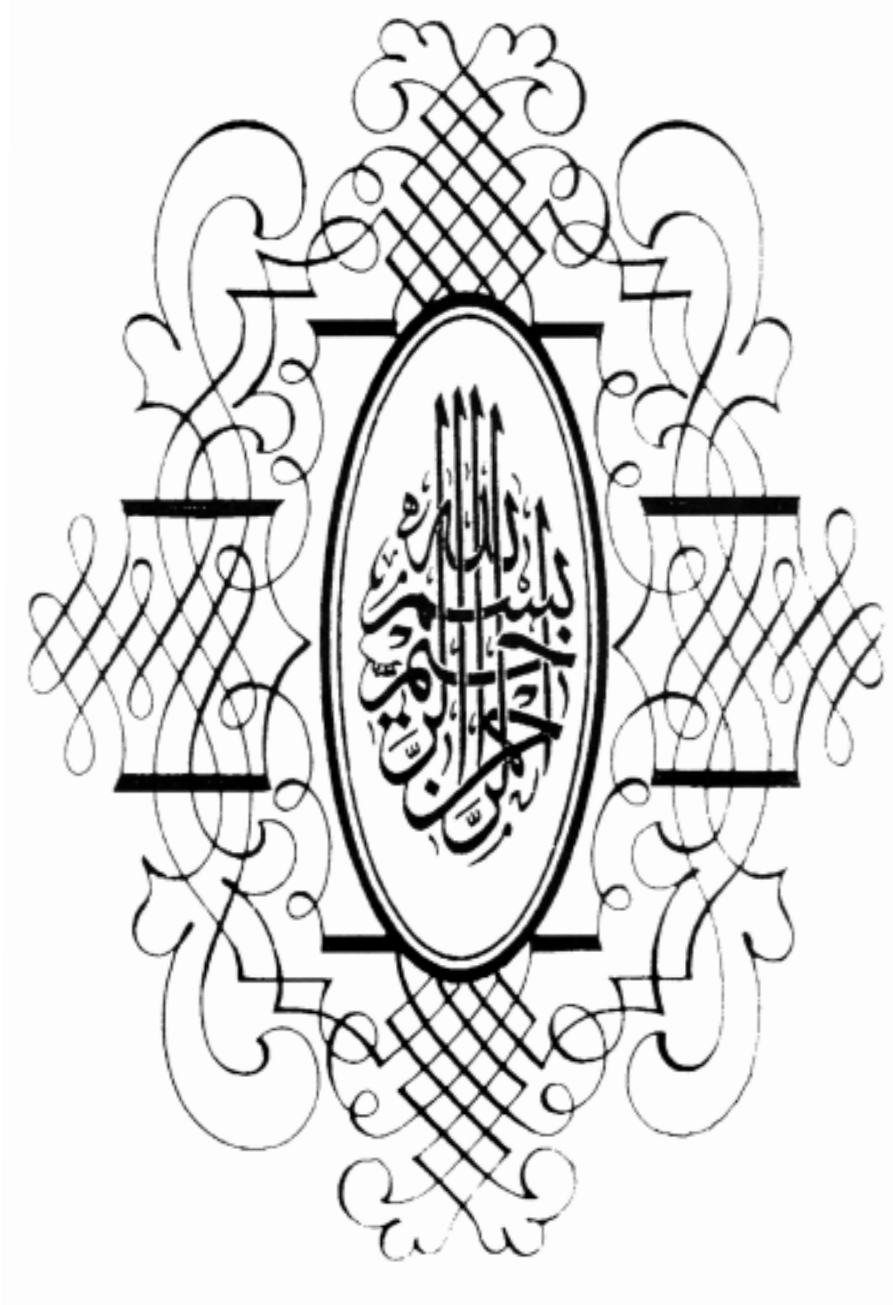
الكتاب المقرر لشهادة الإمتحانات النهائية
للمدارس القرآنية والأحدية الإسلامية

إصدار: إدارة الشؤون الإسلامية
كولومبو-سريلانكا

Published by:

Department of Muslim Religious and Cultural Affairs,
180, T. B. Jayah Mawatha,
Colombo 10,
Sri Lanka.

CM 20317-2,000 (2015/07)

උපදෙස් හා මගපෙන්වීම

: ආචාර්ය එම්. ඒ. එම්. ජුක්රි,
අධ්‍යක්ෂ,
ජාමිආ නලීමියා, කලා ආයතනය.

අෂ්ෂෙයික් ඒ. සී. අගාර් මුහම්මද් (නලීමි)
නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ,
ජාමිආ නලීමියා, කලා ආයතනය,
උප සභාපති,
සමස්ත ලංකා ජම්ඉයතුල් උලමා සභාව.

අෂ්ෂෙයික් වයි. එල්. එම්. නව්වි (නලීමි)
හිටපු අධ්‍යක්ෂ,
මුස්ලිම් ආගමික හා සංස්කෘතික කටයුතු
දෙපාර්තමේන්තුව.

අෂ්ෂෙයික් එම්. එච්. එම්. සමීල්, (නලීමි)
හිටපු අධ්‍යක්ෂ,
මුස්ලිම් ආගමික හා සංස්කෘතික කටයුතු
දෙපාර්තමේන්තුව.

අෂ්ෂෙයික් එම්. ආර්. එම්. මලික් (නලීමි)
අධ්‍යක්ෂ,
මුස්ලිම් ආගමික හා සංස්කෘතික කටයුතු
දෙපාර්තමේන්තුව

ලේඛක මණ්ඩලයේ සාමාජිකයන් :
(දෙමළ මාධ්‍යය)

අෂ්ෂෙයික් එම්. එම්. ඒ. මුබාරක්
B.A(Hons.)(මදනි)
ලේකම්,
සමස්ත ලංකා ජම්ඉයතුල් උලමා සභාව.

අෂ්ෂෙයික් එම්. එච්. එම්. බුහාරි B.A.
(Hons.) PGDE
හිටපු ප්‍රධාන ව්‍යාපෘති නිලධාරී
ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය, මහරගම.

අෂ්ෂෙයික් එම්. එස්. එම්. අනස් (නලීමි)
(B.A) PGDE
මුස්ලිම් බාලිකා ජාතික පාසල, දර්ගා නගරය.

සිංහල පරිවර්තනය

: එම්. එච්. එම්. හසන් M.Ed
ප්‍රධාන ව්‍යාපෘති නිලධාරී (Retired)
ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය

- සංස්කාරක කමිටුව : එම්. එස්. සෙයින් ෆැසිල්, **B.A., M.A.**
 ජ්‍යෙෂ්ඨ පාර්ලිමේන්තු කථා පරිවර්තක,
 ශ්‍රී ලංකා පාර්ලිමේන්තුව.
- එම්. එම්. රාසික්,
 හිටපු ජ්‍යෙෂ්ඨ පාර්ලිමේන්තු කථා පරිවර්තක,
 ශ්‍රී ලංකා පාර්ලිමේන්තුව.
- ඒ. එච්. එම්. යාකුන් (**M. Ed**)
 ප්‍රධාන ව්‍යාපෘති නිලධාරී,
 ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය.
- ඒ. එම්. උවයිස්,
 විග්‍රාමික නියෝජ්‍ය අධ්‍යාපන අධ්‍යක්ෂ.
- කේමාව : අල් ෆික්හුල් ඉස්ලාම්,
 අවසන් සහතික පත්‍ර විභාගය
- සංස්කාරක : අල්හාජ් මව්ලව් එම්. එච්. නූරුල් අමීන්,
 (නද්වි), **B.A. (Cey)**,
 සහකාර අධ්‍යක්ෂ,
 මුස්ලිම් ආගමික හා සංස්කෘතික කටයුතු
 දෙපාර්තමේන්තුව.
- ප්‍රකාශනය : මුස්ලිම් ආගමික හා සංස්කෘතික කටයුතු
 දෙපාර්තමේන්තුව,
 180, ටී. බී. ජයා මාවත,
 කොළඹ 10.
- මුද්‍රණය : රජයේ මුද්‍රණ දෙපාර්තමේන්තුව,
 අංක 118, දෙස්තර ඩැනිස්ටර් ද සිල්වා මාවත,
 කොළඹ 08.
- ප්‍රථම මුද්‍රණය : 2017
- මුද්‍රණ අයිතිය : මුස්ලිම් ආගමික හා සංස්කෘතික කටයුතු
 දෙපාර්තමේන්තුව,

**තැපැල්, තැපැල් සේවා හා මුස්ලිම් ආගමික කටයුතු පිළිබඳ ගරු
අමාත්‍යතුමාගේ පණිවුඩය**

ශ්‍රී ලංකාව ආගමික අධ්‍යයන කටයුතු පුළුල් කිරීම සඳහා ප්‍රමුඛතාව ලබා දී ඇති සහ විවිධ පියවර ගෙන ඇති රටවල් අතුරින් එකකි. බෞද්ධ, හින්දු, ක්‍රිස්තියානි හා මුස්ලිම් ලමුන්ට සිය ආගම් පිළිබඳ දැනුම ලබාදීම පිණිස ඉරු දින ආගමික අධ්‍යාපන පන්ති පැවැත්වීම එබඳු එක් පියවරකි. මෙම ආගමික පන්ති අදාළ ආගමික ස්ථානවල මෙන්ම රජයේ පාසල් හා පුද්ගලික අධ්‍යාපන ආයතනවල පැවැත්වීමට කටයුතු යොදා ඇත.

තවද, ගුරු පුහුණු පන්ති පැවැත්වීම, ගුරු අත්පොත්, විෂය නිර්දේශ, පෙළ පොත් හා ලමුන් සඳහා නිල ඇඳුම් සැපයීම සහ වාර්ෂිකව ගුරුවරුන් සඳහා පොත් දීමනාවක් ලබාදීම ආදී වැඩසටහන් මගින් රජය මෙම වැඩසටහන සඳහා නිරන්තර දායකත්වය ලබා දේ. අනදියා නමින් හඳුන්වන දිවයින පුරා පිහිටි මුස්ලිම් ආගමික පාසල්වල අවශ්‍යතා සොයා බලමින් ඉහතකී පහසුකම් එම පාසල් සඳහා ලබාදීමට මුස්ලිම් ආගමික හා සංස්කෘතික කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව කටයුතු කිරීම පැසසිය යුත්තකි.

මෙම පාසල් සඳහා සුදුසු පෙළපොත් හා ගුරු අත්පොත් ලබාදීම අධ්‍යාපන පද්ධතියේ සෑම මට්ටමකම සාර්ථකත්වය සඳහා අත්‍යාවශ්‍ය වේ.

විභාග දෙපාර්තමේන්තුව විසින් පවත්වනු ලබන අනදියා පාසල් අවසාන විභාගය හා ධර්මාවාර්‍ය විභාගය වැනි උසස් විභාග සඳහා පෙළපොත් මුද්‍රණය කිරීමට මුස්ලිම් ආගමික හා සංස්කෘතික කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව 2008 වසරේ සිට පියවර ගෙන තිබේ. මෙම විභාගවලට අදාළව සැලකිය යුතු පොත් ප්‍රමාණයක් මුද්‍රණය කොට පාසල් වෙත සැපයුව ද ඉදිරි වසර සඳහා අවශ්‍ය පොත් මුද්‍රණය කිරීමේ කටයුතු තවමත් සිදුවෙමින් පවතී.

මුස්ලිම් ආගමික හා සංස්කෘතික කටයුතු සඳහා වගකිවයුතු අමාත්‍යවරයා ලෙස, දෙපාර්තමේන්තුවේ කාර්යසාධනය සම්බන්ධයෙන් මම බෙහෙවින් සතුටු වෙමි. තමන්ට පැවරී ඇති වගකීම් සාර්ථකව ඉටුකිරීමට දයක වූ සෑම මගේ ස්තූතිය පිරිනමමි.

අල්හාජ් එම්. එච්. අබ්දුල් හලීම්, (පා.ම.)
තැපැල්, තැපැල් සේවා හා මුස්ලිම්
ආගමික කටයුතු පිළිබඳ ගරු අමාත්‍ය.

තැපැල්, තැපැල් සේවා හා මුස්ලිම් ආගමික කටයුතු පිළිබඳ අමාත්‍යාංශය,
අංක 310, ඩී. ආර්. විජේවර්ධන මාවත,
කොළඹ 10.

**තැපැල්, තැපැල් සේවා හා මුස්ලිම් ආගමික කටයුතු පිළිබඳ ගරු
නියෝජ්‍ය අමාත්‍යතුමාගේ සුඛපැතුම් පණිවුඩය**

ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රධාන ආගම් හතරටම අයත් ජනතාව බහු ආගමික හා සංස්කෘතික සංකේත පිළිබඳ ප්‍රතිමූර්ති සමගින් සාරධර්ම සපිරි සමාජයක් ගොඩනැගීමට හැකි සියලු ප්‍රයත්න දරමින් සිටින අවස්ථාවක, මුස්ලිම් ආගමික හා සංස්කෘතික කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව අහඳියා පාසල් නමින් හඳුන්වන ඉස්ලාමීය දහම් පාසල්වල සිසුන් හට විෂය නිර්දේශ සහ විෂය නිර්දේශ පාදක පෙළපොත් මුද්‍රණය කිරීම සම්බන්ධයෙන් සුඛපැතුම් පණිවුඩයක් නිකුත් කිරීමට ලැබීම සතුටට කරුණකි.

දිගු කලක් මුළුල්ලේ පැවැති මෙම අවශ්‍යතාව සපුරාලමින් ගුරුවරුන්ට සහ සිසුන්ට තම අධ්‍යාපනික කටයුතු අඛණ්ඩව ඉදිරියට පවත්වාගෙන යාමට හැකියාව ලබාදෙමින් ඒ සඳහා අප අමාත්‍යාංශය හරහා දයකත්වය ලබාදීම අපගේ යුතුකමකි.

රටක සංවර්ධනය දීර්ඝ කාලයක් පවතින්නේ එම සංවර්ධනය සමාජයීය සංවර්ධනය මෙන්ම ආර්ථික හා දේශපාලනික සංවර්ධනය සමග ඒකාබද්ධ කිරීමෙන් පමණක්ම බව මම තරයේ විශ්වාස කරමි.

අප සමාජයේ සඳවාරාත්මක සම්මතයන් ආරක්ෂා කිරීමට නම්, ආගමික හා සංස්කෘතික යහසාධනය පිළිබඳ නිසි අවධානය යොමු කළ යුතු වේ. ආගමික හා සංස්කෘතික සම්ප්‍රදායයන් ආරක්ෂාකර ගැනීමේදී අහඳියා වැනි ආගමික පාසල් අමිල සේවයක් ලබා දේ.

ආගමික ප්‍රතිපත්ති අනුව සිය ජීවිත හැඩගස්වා ගැනීමට දරුවන් කුඩා කළ සිට පුහුණු කිරීම මගින් අප රටේ සඳවාරාත්මක සම්ප්‍රදායයන් ආරක්ෂා කරන්නා වූ නව පරම්පරාවක් බිහිවනු ඇතැයි අපට අපේක්ෂා කළ හැකිය.

බහු ආගමික හා සංස්කෘතික ජනතාවක් වාසය කරන අප වැනි රටක බෞද්ධ, හින්දු, මුස්ලිම් හා ක්‍රිස්තියානි ප්‍රජාවන්ට තම දරුවන්ට තම ආගමික දැනුම හා අත්දැකීම් ලබාදීමට හැකියාව ලබාදෙමින් මෙම ආගමික පාසල් සුවිශේෂී මෙහෙයක් ඉටු කරයි.

මුස්ලිම් ආගමික හා සංස්කෘතික කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුවට මෙම සද් කාර්යයට සහභාගි වූ සියලු දෙනාටත් මගේ ස්තූතිය පිරිනමමි.

දුලිප් විජේසේකර, (පා.ම.)
තැපැල්, තැපැල් සේවා හා මුස්ලිම් ආගමික
කටයුතු පිළිබඳ ගරු නියෝජ්‍ය අමාත්‍ය.

තැපැල්, තැපැල් සේවා හා මුස්ලිම් ආගමික කටයුතු පිළිබඳ අමාත්‍යාංශය,
අංක 310, ඩී. ආර්. විජේවර්ධන මාවත,
කොළඹ 10.

**තැපැල්, තැපැල් සේවා හා මුස්ලිම් ආගමික කටයුතු පිළිබඳ
අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්තුමාගේ පණිවුඩය**

සඳවාරසම්පන්න, විනයගරුක හා සාධාරණ සමාජයක් බිහිකිරීමෙහි ලා ආගමික අධ්‍යාපනය තීරණාත්මක කාර්යභාරයක් ඉටුකරයි. ළමා අවධියේ සිටම ළමුන්ගේ සිත්සතන් තුළට ආගමික සිතුවිලි ඇතුළු කිරීමට අපට හැකි නම්, සැමවිටම වඩා යහපත් සමාජීය වටපිටාවක් නිර්මාණය කිරීම අසීරු කාර්යයක් නොවනු ඇත. ආගමික අධ්‍යාපනය යනු ප්‍රයෝජනවත් අත්දැකීම් ලබාදීමේ මාධ්‍යයකි. විභාග හා වාර පරීක්ෂණ කේන්ද්‍රකොටගත් විධිමත් අධ්‍යාපන පද්ධතිය තුළින් ආගමික අධ්‍යාපනය ලබාදීම දුෂ්කර කටයුත්තකි. විධිමත් අධ්‍යාපනයේ මෙම අඩුව සපුරාලීම පිණිස පවත්වනු ලබන ඉරු දින දහම් පාසල් මෙම ක්ෂේත්‍රයෙහි සාර්ථකත්වයට බෙහෙවින් ඉවහල් වී තිබේ.

බෞද්ධ, හින්දු, ඉස්ලාම් හෝ ක්‍රිස්තියානි යන සෑම ආගමකම ළමුන් අතර ආගමික දැනුම හා ආගමික පරිසරයක් වර්ධනය කරනු පිණිස එක් එක් ආගමට අයත් දහම් පාසල් ශ්‍රී ලංකාවේ බොහෝ කලක සිට වෙන වෙනම ක්‍රියාත්මක වේ. සෑම ආගමකට ම අයත් ළමුන් සඳහා සමාන පහසුකම් සැපයීම සඳහා රජය කටයුතුකර ඇති අතර දිගු කලක සිට පැවැති අවශ්‍යතාවයක් වන විෂය නිර්දේශය හා විෂය නිර්දේශ පාදක පෙළපොත් රජය විසින් ප්‍රකාශයට පත්කොට මුස්ලිම් ආගමික හා සංස්කෘතික කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුවේ මූලිකත්වය යටතේ මුස්ලිම් දහම් පාසල් සිසුන් අතර බෙදහැර තිබේ.

බෞද්ධ ධර්මාචාර්ය විභාගයට සමාන ඉස්ලාම් ආගමික විභාගය වන දීනියාත් සහතික විභාගය සහ මුස්ලිම් දහම් පාසල්වල අහදියා අවසාන සහතික විභාගය සඳහා පෙළපොත් දහයක් සැපයීමේ කාර්යයට සක්‍රීයව උරදුන් සියලු දෙනාට මගේ අවංක කෘතචේදීත්වය පළකරමි.

**ඩී. ජී. එම්. ඩී. හපුආරච්චි,
ලේකම්,
තැපැල්, තැපැල් සේවා හා මුස්ලිම් ආගමික
කටයුතු පිළිබඳ අමාත්‍යාංශය.**

තැපැල්, තැපැල් සේවා හා මුස්ලිම් ආගමික කටයුතු පිළිබඳ අමාත්‍යාංශය,
අංක 310, ඩී. ආර්. විජේවර්ධන මාවත,
කොළඹ 10. "

**මුස්ලිම් ආගමික හා සංස්කෘතික කටයුතු පිළිබඳ දෙපාර්තමේන්තු
අධ්‍යක්ෂතුමාගේ පණිවුඩය**

ආගමික, අධ්‍යාත්මික හ සංස්කෘතික පුනරුදයක් අප සමාජයට, රටට හා මුළු මහත් ලෝකයටම අවශ්‍යව පවතින මෙවන් මොහොතක, ඒ වෙනුවෙන් මුස්ලිම් ආගමික හා සංස්කෘතික කටයුතු පිළිබඳ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් අහදියා පාසල් දරු දැරියන් හා ගුරුවරු ගුරුවරියන්ගේ පරිශීලනය සඳහා සිංහල මාධ්‍යයෙන් සකස් කර ඇති මෙම පොත් මාලාව වෙනුවෙන් ශුභ පණිවුඩයක් නිකුත් කිරීමට ලැබීම භාග්‍යයක් කොට සලකමි.

අහදියා පාසල් පද්ධතිය අප රටේ පසුගිය දශක පහකට වැඩි කාලයක් තිස්සේ ඉතා සාර්ථක ලෙස ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතී. අහදියා පාසල්වල අධ්‍යයන කටයුතු ඉතා හොඳාකාරව ක්‍රියාත්මක කිරීම උදෙසා මෙම දෙපාර්තමේන්තුව මගින් අදාළ විෂයමාලා සම්පාදනයකර නිකුත් කර තිබීම සතුටට කරුණකි. රටේ සියලුම අහදියා පාසල්ල එකම විෂය නිර්දේශය ක්‍රියාත්මක කිරීමට එමගින් අවස්ථාව සලසා ඇත.

උකත් විෂය මාලාව මගින් නිසි ප්‍රයෝජන ලබා ගැනීම සඳහා ඉස්ලාමීය ආගමික පාසල් අවසාන සහතික පත්‍ර විභාගය හා ඉස්ලාමීය දීනිය්යාත් (ධර්මාචාර්ය) සහතික පත්‍ර විභාගය සඳහා අවශ්‍ය පෙළපොත් දැනටමත් දෙමළ මාධ්‍යයෙන් සකස් කර ප්‍රකාශයට පත් කර තිබීම පිළිබඳවත් සතුට ප්‍රකාශ වන අතර එම පොත් සියල්ල සිංහල මාධ්‍යයෙන් ඉස්ලාම් දහම ඉගෙන ගන්නා සිසු, සිසුවියන්ටත් එය උගන්වන ආචාර්යවරුන්ටත් පිටුවහලක් වීම නොඅනුමානය.

මෙම පොත්පෙළ සම්පාදනය කර සංස්කරණය කර සිංහලට පරිවර්තනය කර ප්‍රකාශයට පත් කිරීම උදෙසා රජය මගින් රුපියල් මිලියන හතරක් පමණ වියදම් දරා ඇති බවද දූයේ දරුදැරියන්ගේ ආගමික අධ්‍යාපනය උදෙසා මෙම පොත් පෙළ සකස් කිරීමට දයකත්වය ලබා දුන් ලේඛක මණ්ඩලයට ද සංස්කරණය හා පරිවර්තනයේ දී සහය දුන් සම්පත් දයකයන්ටද වෙනස නොබලා මෙම කාර්යයෙහි සහයෝගය දුන් දෙපාර්තමේන්තු කාර්ය මණ්ඩලයට ද මාගේ ස්තූතිය පුද කර සිටිමි.

මෙම පෙළපොත් මාලාවෙන් උපරිම ප්‍රායෝජන ලැබීමට අහදියා පාසල් දරුදැරියන්ටත් ආචාර්යවරුන්ටත් හැකියාව ලැබේවායි ඉතා සිතින් ප්‍රාර්ථනා කරමි.

අෂ්ෂෙයික් එම්. ආර්. එම්. මලික්,

අධ්‍යක්ෂ,

මුස්ලිම් ආගමික හා සංස්කෘතික කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව.

මුස්ලිම් ආගමික හා සංස්කෘතික කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව,

අංක 180, ටී. බී. ජයා මාවත,

කොළඹ 10.

**මුස්ලිම් ආගමික හා සංස්කෘතික කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුවේ හිටපු
අධ්‍යක්ෂතුමාගේ ශුභාශීංසනය**

අද ලෝකය දැඩි ආධ්‍යාත්මික දරිද්‍රතාවයෙනුත් ශුන්‍යභාවයෙනුත් පෙළෙමින් පවතී. අද ලොව පවතින සියලුම ප්‍රශ්නවලට හේතුව වී ඇත්තේ ආධ්‍යාත්මික පිරිහීමත් එය මත බිහිවී ඇති සංස්කෘතික පිරිහීමත් වන බව පවසන්නේ නම් එය අතිශයෝක්තියක් නොවේ.

ආගම සම්බන්ධ සිතුවිලි, භෞතිකවාදය හා ලෞකිකවාදය වැනි ආගමික විරෝධී ප්‍රතිපත්තිවල බලපෑම නිසා ආධ්‍යාත්මික, ධර්මිෂ්ඨ, විනය, හා සංස්කෘතික ක්ෂේත්‍රවල භයානක පසුබෑමක් අද අපි දකින්නෙමු. දැනුම් අගයන සමාජය ආධ්‍යාත්මිකත්වය බැහැර කරයි. සිරුර පෝෂණය කිරීම ගැන සැලකිලිමත්වන ප්‍රමාණයට සිත පෝෂණය කිරීමට සැලකිලිමත් නොවන්නේ ය. මෙලොව පහත සමාජය පරලොව ප්‍රතික්ෂේප කරයි.

සමකාලීන ලෝකයේ මෙවැනි සමාජ විරෝධී අභියෝගයන්ට මුහුණ දී මිනිස් සමාජය ආගමික පදනමින් ආධ්‍යාත්මික මාර්ගයෙහි යොමු කළහැකි දැනුමක් ද, නිපුණතාවයක් ද, පෞරුෂත්වයක් ද, ඇති කරන පුහුණු වැඩමුළු අරාබි විදුහල් සමග එක්ව අහදියයා පාසල් ක්‍රියාත්මක කරන බව කිව හැකි ය. ශ්‍රී ලංකාවේ වසර 50කට පෙර සිටම අහදියයා පාසල් ක්‍රියාත්මකවීම විශේෂයෙන් කිවයුත්තකි. අහදියයා පාසල්වලට ඉතා හොඳින් මගපෙන්වීම සඳහා දෙපාර්තමේන්තුව එයට අවශ්‍ය විෂය නිර්දේශය සකස්කර ඉදිරිපත් කළ බව සියල්ලන්ම දන්නා කරුණකි.

මෙම විෂය නිර්දේශවලින් පමණක් පූර්ණ ප්‍රයෝජනය ලැබිය නොහැකි බව දත් දෙපාර්තමේන්තුව පළමු අදියර වශයෙන් මෙම විෂය නිර්දේශවලට අදාළ පරිදි ඉස්ලාමීය (අහදියයා, අල්-කුර්ආන්) පාසල් (ධර්මාවාර්ය) සහතික පත්‍ර පාඨමාලාවට අවශ්‍ය පෙළපොත් සකස් කිරීම ඉතා හොඳින් ඉටුකළ, ලේඛක මණ්ඩලයටත් සංස්කාරක මණ්ඩලයටත් මෙම කාර්යයේ ඉතා උනන්දුවෙන් නියැළුණු දෙපාර්තමේන්තුවේ සියලුම නිලධාරීන්ටත් විශේෂයෙන්ම සහකාර අධ්‍යක්ෂ අෂ්ෂෙයික් නූරුල් අමීන් මහතාටත් අපගේ සියලු කෘතඥතාවයන් පළ කෙරේ. ඒ අතර මේ කාර්යයට සහභාගි වූ සියල්ලන්ගේ වෑයම හා ඒ අයගේ කැපවීම අල්ලාහ් අනුමතකර යහපත් ආනිසංස ලබා දෙන්නා ! යි සර්වබලධාරී අල්ලාහ්ගෙන් ප්‍රාර්ථනා කරමි.

**අෂ්ෂෙයික් එම්. එච්. එම්. සමීල්,
හිටපු අධ්‍යක්ෂ,
මුස්ලිම් ආගමික හා සංස්කෘතික කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව.**

**මුස්ලිම් ආගමික හා සංස්කෘතික කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුවේ හිටපු
අධ්‍යක්ෂතුමාගේ ශුභාශීංසනය**

ඉස්ලාම් යනු එක්තරා ජීවිත ක්‍රමයකි. මුස්ලිම්වරයකුසේ ජීවත් වන්නේ නම් අල් කුර්ආනය හා අල් හදීසය පිළිබඳ පැහැදිලි දැනුම ලබා තිබීම අවශ්‍ය ය. “දැනුම සෙවීම මුස්ලිම් වූ ගැහැනු පිරිමි දෙපාර්ශ්වයේ ම වගකීම වේ” යන අදහසින් එන නබි වදන හා “අල් - කුර්ආනය ඉගෙන එය අන් අයට උගන්වන්නා ඔබගෙන් වඩාත් හොඳ පුද්ගලයාය” යන නබි වදනෙන් ද මෙය අවධාරණය කෙරෙන්නේය. ශ්‍රී ලංකාවේ පාසල් වයසේ ම ඉස්ලාම් ආගම ඉගෙන ගැනීමට ඇති හොඳම මාධ්‍යය වශයෙන් අහදියයා පාසල් පැවතීම සතුටුදයක තත්ත්වයකි. මුස්ලිම් ආගමික හා සංස්කෘතික කටයුතු පිළිබඳ දෙපාර්තමේන්තුව අහදියයා පාසල්වලට වාර්ෂිකව ලබාදෙන සේවාවන් අහදියයාවල වර්ධනයට මහත් උදව්වක් වන්නේ ය.

ළදරු අධ්‍යාපනය පටන් විශ්වවිද්‍යාලය දක්වා වන වසර 14 ට අදාළ ජාතික අහදියයා විෂය නිර්දේශය සකස් කිරීම, ශ්‍රී ලංකා විභාග දෙපාර්තමේන්තුව මගින් අහදියයා අවසන් සහතික පත්‍ර විභාගය හා ඉස්ලාමීය දීනියයාත් (ධර්මාවාර්ථය) විභාගය යන විභාග පැවැත්වීමට කටයුතු යෙදීම, දිස්ත්‍රික් මට්ටමින් අහදියයා ගුරුවරු සඳහා වැඩමුළු හා සම්මන්ත්‍රණ ආදිය පැවැත්වීම, අහදියයා ගුරුවරු සඳහා වාර්ෂික පොත්පත් මිලදී ගැනීම සඳහා ආධාර මුදල් හා වාර්ෂිකව ඔවුන්ට නිල ඇඳුම් ලබාදීම එවැනි සේවාවන් සමහරකි.

මෙයින් අහදියයා සඳහා ජාතික විෂය නිර්දේශයට අනුව පෙළපොත් සකස් කිරීම වැදගත් පියවරකි. අහදියයා ප්‍රජාවගේ ඒකමතික ඉල්ලීමේ පළමු පියවර අද ඉටුවීම ගැන මම ඉතාමත් සතුටු වෙමි. පළමු පියවර වශයෙන් අහදියයා අවසන් සහතික පත්‍ර විභාගය සඳහා අකීදව, මෂාදිරුස් ෂරීආ, ෆික්හුල් ඉස්ලාම්, ෂීරා වත්තාරිත්, අන්ලාක් ආදී විෂයයන් හතර සඳහා දීනියයාත් විභාගයට අදාළව ඉහත විෂයයන් හයට අදාළ පෙළ පොත් ප්‍රකාශ වීම සුවිශේෂව කිවයුතු කරුණකි. නව අධ්‍යක්ෂතුමා යටතේ ඉහත කටයුත්ත අඛණ්ඩව සිදුවේ යන්න මගේ දැඩි විශ්වාසයයි.

මෙම කාර්යයේ ආරම්භයේ පටන් අද දක්වා වෙහෙස නොබලා කැප වී සේවය කරන සහකාර අධ්‍යක්ෂ අෂ්ෂෙයික් එම්. එච්. නූරුල් අමීන් සහ දෙපාර්තමේන්තු නිලධාරීන් හා ලේඛක කණ්ඩායම් සාමාජිකයන්, සංස්කාරවරු ආදීන් කෘතඥතාපූර්වකව මතක් කරමි. අල්ලාහ් ඔවුන්ගේ සේවාව අනුමත කරන්නවා! මෙම කාර්යයේ ඔවුන් සමඟ එක්ව කටයුතු කිරීමට ලැබීම අල්ලාහ් මට ලබාදුන් මහත් භාග්‍යයක් ලෙස සලකමි.

මේ සම්බන්ධයෙන් මට කළ හැකි සෑම සහයෝගයක් ම දැක්වීමට මම කැමැත්තෙන් සිටිමි.

අල්ලාහ්ගේ දයාව කරුණාව සියල්ලන්ට ම හිමිවේවා!
අමින්!
අෂ්ෂෙයික් වයි. එල්. එම්. නවවි,
හිටපු අධ්‍යක්ෂ,
මුස්ලිම් ආගමික හා සංස්කෘතික කටයුතු
දෙපාර්තමේන්තුව.

“ බිස්මිල්ලාහිර් රන්මානිර් රහිම් ”

අහදියා පෙළ පොත් අතරට අහදියා අවසන් විභාගය සහ අහදියා දීනියාත් විභාගය සඳහා වූ දෙමළ භාෂාවෙන් සකස් වූ පොත්වල, සිංහල හා ඉංග්‍රීසි භාෂාවලට පරිවර්තන පෙළ පොත් කාණ්ඩය එළිදැක්වීම වෙනුවෙන් පණිවුඩයක් නිකුත් කිරීමට ලැබීම සම්බන්ධව මා ඉමහත් සතුටට පත්වෙමි.

දැනටමත් අහදියා සිසුන්ට ලැබී තිබෙන්නාවූ පොත්පත් අතරට මෙම ප්‍රකාශන ද මහත්වූ උෟනපූරණයක්වනු නොඅනුමානය. මෙම ප්‍රකාශන සඳහා අවශ්‍ය මූල්‍යමය දයකත්වය හා අනෙකුත් අනුග්‍රහ ලබාදී ඇත්තේ මෑත කාලයක සිට සීමාසහිත ලංකා ඉස්ලාමීය උපදේශක සංගමයේ (ශ්‍රී ලංකා අහදියා පාසල් මධ්‍යම සම්මේලනයේ) සහායට පැමිණියේ මුස්ලිම් ආගමික හා සංස්කෘතික කටයුතු පිළිබඳ දෙපාර්තමේන්තුවයි.

මෙයට අතිරේකව, අහදියා පාසල් පද්ධතියට අදාළව යම් යම් ගැටලු මතුවූ අවස්ථාවලදී ඒ හා සම්බන්ධව අප විසින් කරන ලද කරුණු ඉදිරිපත් කිරීම් සැලකිල්ලට ගෙන අප වෙනුවෙන් මුස්ලිම් ආගමික හා සංස්කෘතික කටයුතු පිළිබඳ දෙපාර්තමේන්තුව ඉදිරිපත්වී එකී ගැටලු අදාළ පාර්ශ්ව වෙත යොමුකර අවශ්‍ය විසඳුම් ලබාගැනීමට ගන්නා ලද අප්‍රතිභත උත්සාහය අපගේ ඉමහත් ඇගයීමට ලක්වන අතර ඒ සම්බන්ධව මේ අවස්ථාවේදී අප සිහිකරන්නේ මහත්වූ කෘතචේදීත්වයෙන් යුතුවය.

1951 දී ස්ථාපිත කරන ලද මෙම අහදියා පාසල් පද්ධතිය හා එකී ක්‍රියාකාරකම් අප සමාජයට අත්‍යවශ්‍යම අංගයක් ලෙස අප සමාජයේ පිළිගැනීමට පාත්‍රවී එහි ප්‍රශංසාවට ද ලක්ව ඇත. එමෙන්ම එහි ක්‍රියාකාරීන්ගේ ස්වේච්ඡාවෙන් වූ හා අභිප්‍රේරණාත්මක ක්‍රියාකාරකම් මෙන්ම සිය අනුග්‍රහක භවතුන්ගේ නොමසුරු ආධාර උපකාරය හා දැඩි උනන්දුව හේතුවෙන් මෙම අහදියා පාසල් පද්ධතිය තවදුරටත් ශක්තිමත්වෙමින් වර්ධනය කරා පියනගමින් සිටී.

වස්සලාමු අලෙකුම් වරහ්මතුල්ලාහ්

අල්හාජ් එම්. ෂිබ්ලි අසීස්,
ජනාධිපති නීතිඥ,
සභාපති,

සීමාසහිත ලංකා ඉස්ලාමීය උපදේශක සංගමය.
(ශ්‍රී ලංකා අහදියා පාසල් මධ්‍යම සම්මේලනය)

කතු වැකිය

බිස්මිල්ලාහි රහ්මානි රහිම්

සියලු ප්‍රශංසා සර්ව බලධාරී අල්ලාහ් තආලාටය. අල්හම්දුලිල්ලාහ්

“(මට අවනත ව) වන්දනය කිරීම සඳහා ජන්වරු සහ මිනිසුන් මා විසින් මවන ලදී.(අල් කුර්ආන් -51:56)”

ලොව මනුෂ්‍ය වර්ගයා බිහි කිරීමේ අරමුණ අල්ලාහ් විසින් පනවන ලද අණ පිළිගෙන, නබි (සල්) තුමාගේ ජීවන මාර්ගය අනුගමනය කර මුස්ලිම්වරයෙකුට ජීවත්ව මරණයට පත්වීමයි. අල්ලාහ්ගේ අනුගාමිකයින් වශයෙන් සේම මුස්ලිම්වරයෙකුම පරලොව සිතුවිල්ලෙන් තම ජීවිතය ඉබාදතයන් සමඟ බැඳී කටයුතු කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

නබි (සල්) තුමාගේ වටිනා වදන් මෙහිදී පහත අයුරින් ගෙනහැර දක්වා ඇත. “මේ ලෝකයේ අල්ලාහ් තආලා කෙනෙකුට යහපත පතන්නේ නම්, ඔහුට ආගම පිළිබඳව පැහැදිලි හැඳින්වීමක් ලබා දෙන්නේ ය.” (අල් හදීස්)

ඉහත දේව වාක්‍යයට සහ නබි (සල්) තුමාගේ උපදේශනයට අනුව ආගම සමඟ ලැදිව වාසය කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වගකීමකි. මෙලෙස මුස්ලිම්වරයෙකු දේව බිය, ඉවසීම, අවනත බව, යහපත් විනය යන යහගුණාංග ජීවිතය සඳහා ආගම අධ්‍යාපනය ලබා ගැනීම අනිශ්චිත වැදගත් වේ. ආගමික අධ්‍යාපනය ලැබීම සත්‍ය වශයෙන්ම විශ්වාසවන්තයෙක් ලෙස ජීවත්වීමට මඟ පාදයි. මෙවන් යහපත් විනයක් ඇති සමාජයක් නගා සිටුවීම සඳහා වර්තමානයේ රට පුරා විවිධ ඉස්ලාමීය ජර්ආවට අයත් අධ්‍යාපනික ආයතන, පෞද්ගලික ආයතන ඔවුන්ට ලබාදිය හැකි උපරිම සහාය ලබාදීම ඉදිරිපත් වීම සත්‍ය වශයෙන්ම අගය කළ යුත්තකි.

ඉහත අරමුණු පදනම්කරගත් දශක හයකට වැඩි කාලයක් අහදියා අධ්‍යාපනය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා සැලසුම් සකස්කර ඒ අනුව ක්‍රියාකරමින් සිටින මධ්‍යම අහදියා සම්මේලනයේ ප්‍රධානි ඇතුළු පරිපාලන නිලධාරීන්ගේ සේවය මිල කළ නොහැකිය. එමෙන්ම මෙම අරමුණු පදනම්කරගෙන මුස්ලිම් ආගමික හා සංස්කෘතික කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව විවිධ ක්‍රියාමාර්ගයන් ඉටු කරමින් සිටින බවද මෙහිදී සඳහන් කළ යුතුය.

එසේ සඳහන් කිරීමේ දී අරාබි විදුහල්, අහදියා දහම් පාසල්, කුර්ආන් මද්රසා වැනි ඉස්ලාමීය අධ්‍යාපන ආයතනයන්හි අධ්‍යාපන මට්ටම වැඩිදියුණු කිරීම, භෞතික සම්පත් සංවර්ධනය ආදී කටයුතු සම්බන්ධයෙන් ද මෙම දෙපාර්තමේන්තුව ඉතා උචමනාවෙන් කටයුතු මෙහෙයවන බව සඳහන් කළ යුතුය. ඒ අතරින් අහදියා පාසල් සිසුන්ගේ යහපත උදෙසා විවිධ සැලසුම් සකස්කර ඒවා ක්‍රියාත්මක කරමින් පවතින බව ද තවදුරටත්

සඳහන් කළ යුතුය. මෙසේ මෙහි මුල් පියවර වශයෙන් අහඳියා පාසල් සහ කුර්ආන් මද්රසා සඳහා නව විෂය මාලාවක් 2003 වසරේදී ප්‍රකාශයට පත්කර මෙම විෂය මාලාවට අනුකූලව පරිදි 2005 වසරේදී අහඳියා අවසාන සහතික පත්‍ර විභාග පැවැත්වීමට අවශ්‍ය මුදල් ප්‍රතිපාදන මෙම දෙපාර්තමේන්තුවෙන් ලබා දී ඒ සඳහා අවශ්‍ය සංවිධාන කටයුතු ද ඉටු කරන බව සඳහන් කළ යුතුය.

තව ද 2008 වර්ෂයේ දී අහඳියා ළදරු පාසල් පටන් ඉස්ලාමීය දිනියාත් ධර්මාවාර්ය විභාගය දක්වා විෂය නිර්දේශය සකස්කර සිංහල, දෙමළ හා ඉංග්‍රීසි භාෂා තුනෙන් ම මුද්‍රණය කර ප්‍රසිද්ධ කිරීම ද සඳහන් කළ යුතුය. තවද, මෙම දෙපාර්තමේන්තුව වාර්ෂිකව අහඳියා ගුරු භවතුන් සඳහා නිල ඇඳුම් සහ පොත් පත් මිලදී ගැනීම සඳහා මුදල් ලබාදීම, සම්මන්ත්‍රණ පැවැත්වීම ආදී කටයුතු සිදුවෙමින් පවතී.

විශේෂයෙන්ම අහඳියා අවසාන සහතික පත්‍ර විභාගය හා ඉස්ලාමීය දිනියාත් (ධර්මාවාසී) විභාගයට පෙනීසිටින අයට පෙළ පොත් නොමැතිවීම හේතුවෙන් විභාගයට ඉදිරිපත්වීමේදී විවිධ ගැටලුවලට මුහුණපාමින් සිටියි. මෙය අවබෝධකර ගත් මෙම දෙපාර්තමේන්තුව විභාගය සඳහා සුදුසු වන පරිදි පෙළ පොත් සකස් කිරීම ද කරන ලදී.

මේ අන්දමින් පෙළ පොත් එළිදැක්වීම සහ සැලසුම් ක්‍රියාත්මක කිරීමට මූලිකව කටයුතු කරමින් උපදේශනය හා මඟපෙන්වූ හිටපු අධ්‍යක්ෂවරුන් වන අෂ්-ෂෙයික් එම්. අයි. අමීර් මහතාටත්, අෂ්-ෂෙයික් වයි. එල්. එම්. නවවි මහතාටත්, අෂ්-ෂෙයික් එම්. එච්. එම්. සමීල් මහතාටත් මෙම කෘතීන් කිසි ප්‍රමාදයකින් තොරව නිසි වේලාවට එළිදැක්වීමට දයක වූ වත්මන් අධ්‍යක්ෂ අෂ්-ෂෙයික් එම්. ආර්. එම්. මලික් මහතාටත් මාගේ අවංක ආදර ස්තූතිය පුද කරමි.

මෙම පෙළ පොත් සංස්කරණයකර ප්‍රසිද්ධ කිරීමට සෑම අයුරකින්ම උපදෙස් සහ මඟපෙන්වූ ජාමියා නලිමියා කලා පීඨයේ අධ්‍යක්ෂ ආචාර්ය එම්. ඒ. එම්. ජුක්රි සහ නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ අෂ්-ෂෙයික් ඒ. සී. අගාර් මුහම්මද් යන මහත්වරුන්ට ද මාගේ හෘදයාංගම ස්තූතිය පළ කරන අතර මෙය ප්‍රසිද්ධ කිරීම සඳහා ඇපකැප වූ සියලු දෙනාවම සිහිකර මාගේ හෘදයාංගම ස්තූතිය පළ කරමි.

මෙම පොතෙහි සිංහල පරිවර්තන කටයුතු සාර්ථකව නිමකර දුන් පරිවර්තක එම්. එච්. එම්. හසන් මහතා සහ සංස්කාරක කමිටුවේ සාමාජිකයින් වන ඒ. එම්. උවෙයිස් මහතා, එම්. එච්. එම්. යාකුත් මහතා, එම්. එම්. එම්. රාසික් මහතා හා සෙයිත් ෆාසිල් මහතා යන සියලු දෙනාටත් මාගේ හෘදයාංගම ස්තූතිය පුද කරමි.

දෙමළ සහ ඉංග්‍රීසි මාධ්‍යවලින් සාර්ථකව මෙම පොත එළි දැක්වීමෙන් අනතුරුව, සිංහල මාධ්‍යය සිසු සිසුවියන්ගේ අවශ්‍යතාවය සපුරාලීම සඳහා පහත පරිදි සියළු පොත් සිංහල බසින් එළි දැක්වීමට ලැබීම ඉමහත් භාග්‍යයක් කොට සලකමි.

අන්‍යෝන්‍ය අවසන් සහතික පත්‍ර විභාග පෙළ පොත්

1. අකීද සහ මසාදිරුස් ෂරීෆා (ඉස්ලාමීය මූලධර්ම හා නීති මූලාශ්‍ර)(ඉ.ආ.අ.ස.ප.වි.)
2. අල් ෆික්හුල් ඉස්ලාමී (ඉස්ලාමීය නීති පද්ධතිය - ඉ.ආ.අ.ස.ප.වි)
3. අල් අහ්ලාකුල් ඉස්ලාමීයියා (ඉස්ලාමීය සාරධර්ම)
4. අස්සිරා වත්තාරීන් (ඉස්ලාමීය ඉතිහාසය - ඉ.ආ.අ.ස.ප.වි)

ඉස්ලාම් දීනියාත් (ධර්මාචාර්ය) සහතික පත්‍ර විභාග පෙළ පොත්

1. අකීද සහ මසාදිරුස් ෂරීෆා (ඉස්ලාමීය මූලධර්ම හා නීති මූලාශ්‍ර - ඉ.දී.ධ.ස.ප.වි)
2. අල් ෆික්හුල් ඉස්ලාමී (ඉස්ලාමීය නීති පද්ධතිය - ඉ.දී.ධ.ස.ප.වි)
3. අල්- අහ්ලාක් වස් සුලුක් (සමාජ විද්‍යාව සහ ආචාර ධර්ම)
4. අස්සිරා වත්තාරීන් (ඉස්ලාමීය ඉතිහාසය - ඉ.දී.ධ.ස.ප.වි)
5. අල් අදබුල් ඉස්ලාමී (ඉස්ලාමීය සාහිත්‍යය)
6. අල් ලකතුල් අරබීයියා වඅන්කාමුත් තජ්වීද් (ශුද්ධ වූ අල් කුර්ආන් කියවීම පිළිබඳ නීතිරීති)

තවද, මෙය පොතක් වශයෙන් සකස් කිරීමට ආරම්භයේ පටන් මේ දක්වා සහය වූ අප දෙපාර්තමේන්තුවේ නිලධාරීන් වන අෂ්-ෂෙයික් එම්. එම්. එම්. මුෆ්ති (නළුමි) මහතා (සංවර්ධන සහකාර), එස්. එම්. තාජ්ඩීන් මහත්මිය (මූල්‍ය සහකාර), ජී. ෆහීමා ජුනයිඩීන් මහත්මිය (නිවසු කළමනාකාර සහකාර) සහ ඒ. ඒ. එම්. අස්රින් මහතා (ගබඩා භාරකරු) එම්. එම්. ජී. රුෂීඩා (කළමනාකරණ සහකාර), එම්. එන්. එම්. ෆර්මීලා (කළමනාකරණ සහකාර) ඇතුළු සහය දුන් දෙපාර්තමේන්තුවේ සියළු නිලධාරීන්ටත් මාගේ අවංක ස්තූතිය පුද කරනු කැමැත්තෙමි.

මෙම පොත සම්බන්ධයෙන් ඔබගේ යෝජනා සහ අදහස් ඇත්නම් ඊළඟ මුද්‍රණයේ දී සකස් කිරීම සඳහා මුස්ලිම් ආගමික හා සංස්කෘතික කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුවට එවන ලෙස කාරුණිකව ඉල්ලා සිටිමි. අවසාන වශයෙන් මේ සඳහා ඇප කැප වූ සියළු දෙනාගේ ප්‍රාර්ථනා එලෙසින්ම ඉටු කර දීමට සර්ව බලධාරී අල්ලාන් තආලාගේ පිහිට ලැබේ වා යැයි ප්‍රාර්ථනා කරමි.

අල්හාජ් මවිලව් එම්. එච්. නූරුල් අමීන්,
සහකාර අධ්‍යක්ෂ,
මුස්ලිම් ආගමික හා සංස්කෘතික කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව.

මුස්ලිම් ආගමික හා සංස්කෘතික කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව,
අංක 180, ටී. බී. ජයා මාවත, කොළඹ 10.

අල් - ෆික්ෂුල් ඉස්ලාම්

(ඉස්ලාම්හි නීති පද්ධතිය)

ඉස්ලාම් ආගමික (අනදියයා අල්කුර්ආන් පාසල්)
අවසන් සහතික පත්‍ර විභාගය සඳහා පෙළ පොත

පටුන

	පිටුව
1. ඉබාදත්	1
2. අත්තභාරත්	5
3. නැමදුම (සලාතය)	12
4. සකාතය	30
5. අස්සවිම්	39
6. හජ් වගකීම	44
7. ආහාර, ඇඳුම් හා නිවහන්	52
8. මුදාමලාත්	63
9. මුනාකහාත්	70
10. ජිනායාත්	87

අල් ෆික්හුල් ඉස්ලාම්
(ඉස්ලාමීය නීති මාලාව)

පෙරවදන

මෙම පොත සකස් කර ඇත්තේ ශ්‍රී ලංකාවේ අහදියා පාසල්වල නව විෂය මාලාවේ ෆික්හුල් ඉස්ලාම්(ඉස්ලාමීය නීති මාලාව) යන විෂයයට ගැලපෙන පරිදිය. ඉස්ලාම් ආගම ඉගෙන ගන්නා අය එය තම ඵදිනෙදා අනුගමනය කිරීම මත එහි සැබෑ ජයග්‍රහණය රැඳී පවතී. ඒ අනුව මුස්ලිම්වරයෙකු තම ජීවිතයේ ආධ්‍යාත්මික සහ ධාර්මික අවශ්‍යතා ඉටුකර ගැනීමට අවශ්‍ය මග පෙන්වීම් මෙම ග්‍රන්ථයෙන් ලබා දෙන්නේ ය.

වේගයෙන් වෙනස්වන ලෝකයේ, නව අභියෝගවලට ඉදිරියෙන් මිනිසාගේ ආගමික පෞරුෂයන් ලිහිල් නොවන සේ ආරක්ෂා කරගන්නා ක්‍රමයක් ලෙස අහදියා පාසල්වල ඉගැන්වීම් පවතී. ඒ අනුව බලන විට මෙම පෙළපොත ඉතාම ආකර්ෂණීය ලෙස ඉගැන්විය යුත්තකි. සිසුන් විත්තන ගැටලුවලට යොමු නොකරන අයුරින් හා ඔවුන්ට ඉස්ලාමය පහසුවෙන් වටහා ගත හැකි වන අයුරින් සහ එය කෙරෙහි දැඩි බැඳීමක් ඇති කරගෙන එය අනුගමනය කිරීමට යොමු කරන අයුරින් මෙම දේශනා තිබිය යුතුය. පොතෙහි අන්තර්ගතයට ගුරුවරයා තම ඉගැන්වීම් සීමා නොකර සිසුන්ගේ කැමැත්ත සහ ගැටලු හඳුනාගෙන ඔවුන් ක්‍රියාකාරකම්වලට යොමු කරවීමෙන් ස්වයංචල කරුණු සොයා ඉගෙන ගන්නට මග පෙන්වීම මගින් අධ්‍යාපන ක්‍රියාවලියෙහි සිසුන්ගේ සහභාගිත්වය දෙගුණ තෙගුණ කිරීමට මග සැලැස්ම ගුරුවරයාගේ වගකීම වන්නේය.

සිසුන් සමග කිට්ටුවෙන් ඇසුරු කරන අය වශයෙන් ගුරුවරු අවංක සිතින් මෙම පොත හොඳින් උගන්වා යහපත් පරපුරක් ඉස්ලාමයේ සෙවනෙහි ඇති කිරීමට උදව්වනු ඇතැයි බලාපොරොත්තු වෙමු.

මෙම පෙළපොත ලිවීමට මග පෙන්වූ මුස්ලිම් ආගමික සංස්කෘතික කටයුතු භාර දෙපාර්තමේන්තුවටත් පොත් ලිවීමට සහාය වුනු උපදේශක මණ්ඩලයටත් පෙළ පොත් සංස්කාරක මණ්ඩලයටත් සහාය වූ අන් සියල්ලන්ටම අපගේ කෘතඥතාවය පිරිනැමේ.

ග්‍රන්ථ සංස්කාරක මණ්ඩලය වෙනුවෙන්,

අෂ්ෂෙයික් එම්. එච්. එම්. බුහාරි,
හිටපු ප්‍රධාන ව්‍යාපෘති නිලධාරී,
ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය,
මහරගම.

01. ඉබාදත්

අල් ඉබාදත්

ඉබාදත් යන පදයට නැමදුම, යටහත්වීම, අවනතවීම, ගැතිභාවය, වැනි අර්ථ ගැන්වේ. අල්ලාන්ගේ ගැත්තා වන මිනිසා තම ජීවිතයේ සියළු කටයුතු අල්ලාන්ගේ ඉගැන්වීමක් මුහුම්මද් නබි සල්ලේලාහු අලෙයිහිවසල්ලම් තුමාගේ මගපෙන්වීමත් අනුව සකසා ගැනීම ඉබාදත්වේ. අල්ලාන් ඒකීයයි. ඔහු සියල්ල නිර්මාණය කළේය. පාලනය කරන්නේය. සියල්ල නිර්මාණය කිරීමේ හා විනාශය කිරීමේ හැකියාව ඔහුට ඇත. සියලු මැවීම් ඔහුගේ නියමය අනුවම ක්‍රියාත්මක වෙයි. මේ සියල්ල නිර්මාණය කළ අල්ලාන් මිනිසා නිර්මාණය කළ අරමුණ මෙසේ පවසයි.

“මානව වර්ගයාව සහ ජීන් වර්ගයාව මාව නැමදීමට මිසක් නිර්මාණය නොකළෙමි.” (57:16) මිනිසා අල්ලාන්ට අවනතවී, ඔහුගේ අණවලට කීකරු වී, ඔහු ස්වාමියා තමා ගැත්තා යන හැඟීමෙන් යුතුව ඉබාදත් කරමින් ජීවත්වීම සඳහාම නිර්මාණය කර ඇත. එහෙයින් එක් එක් මුස්ලිම්වරයෙකුම තම උපතේ සිට මරණය දක්වා දෛනික ජීවිතයේ සියළු ක්‍රියා ඉබාදතයක් වශයෙන් සකස් කර ගැනීමට බැඳී සිටී.

අල්ලාන්ව නැමදීමේ ක්‍රියාමාර්ග මිනිසා තමා විසින්ම නිර්මාණය කරගත නොහැකිය. අල්ලාන් සහ ඔවුන්ගේ වක්තෘ පෙන්වා දී ඇති පරිදීම ඒවා ඉටු කළ යුතුය. ඉබාදත් දෙවැදෑරුම් වේ.

1. වත්පිළිවෙත් : සලාතය, සකාතය, උපවාසය, හජ් වගකීම්, දිකර්, තිලාවතුල් කුර්ආන් ආදියද මෙයට ඇතුළත්ය. මේවා මූලික ඉබාදතයන් වේ.
2. එදිනෙදා කටයුතු : ආහාර ගැනීම, නිදාගැනීම, ඇඳුම් ඇඳීම රැකියාවක නිරතවීම, ඉගෙනීම, ඉගැන්වීම, පවුල් ජීවිතය ගත කිරීම, සමාජ සම්බන්ධතා යන සියලු කටයුතු ඉබාදත් වශයෙන් සැලකිය හැකිය. එසේ ඉබාදතයන් කර ගැනීම සඳහා පිළිපැදිය යුතු කොන්දේසි ඉස්ලාමීය විද්වතුන් පහද දී ඇත.
 1. පිරිසිදු චේතනාවෙන් යුක්තවීම
 2. ඉස්ලාමයේ අනුමත කාර්යයන් වීම
 3. ඡරීආවේ සීමා කඩ නොවීම
 4. නිසි ආකාරයට ඉටු කිරීම
 5. මූලික වත්පිළිවෙත් උල්ලංඝනය වන ආකාරයෙන් නොතිබීම

ඉබාදතයේ කොටස්

1. **ෆර්ලු :** අනිවාර්යයෙන්ම ඉටුකළ යුතු දේ.
2. **සුන්නත් :** අනිවාර්ය කර නැතත් ඉටු කිරීමෙන් ආනිසංස හිමිවීම

ෆර්ලු අයිති

සෑම පුද්ගලයෙකුම අනිවාර්යයෙන් ඉටුකළ යුතු දේ මෙයට අයත්ය. නිදසුනක් වශයෙන් පංචකාල නැමදුම, සකාතය, රම්සාන් උපවාසය, දෙමාපියන්ට අවනතවීම, පවුල නඩත්තු කිරීම වැනි කාර්යයන් සඳහන් කළ හැකිය. මේවා සෑම පුද්ගලයෙකුම අනිවාර්යයෙන් ඉටු කළ යුතුය. මේවා ඉටු කිරීම වෙනුවෙන් යහපල හිමිවේ. ජර්ආවේ අනුමත හේතුවලින් කොරව මෙය අතපසු කරන්නන්ට දඬුවම ලැබේ.

ෆර්ලු කිඟයා

මෙය සමාජ වගකීමකි. එහෙත් කිසියම් පිරිසක් එය ඉටුකළ විට සමස්ත සමාජයේම වගකීම සම්පූර්ණවේ. ආනිසංස ලැබෙනුයේ එය ඉටුකරන අයටය. එය ඉටුකිරීමට කවරුන් හෝ අපොහොසත් වුවහොත් සියලු දෙනාම වැරදි කරුවන් වෙති. සියල්ලන්ට දඬුවම් ද ලැබෙනු ඇත. මෙවැනි යුතුකමට නිදසුන් වශයෙන් ජනාසා හා සම්බන්ධ නැවීම, කෆන් ඇන්දවීම, ජනාසා සලාතය, භූමදනය කිරීම, ගමක වෛද්‍යවරයෙකු ආගමික උගතෙකු හෝ හෙදියක සිටීම සඳහන් කළ හැකිය.

සුන්නත්

ෆර්ලු හෙවත් අනිවාර්ය නොවන වත්පිළිවෙත් මෙයට ඇතුළත්ය. මේවා ෆර්ලුවලට අමතරව ඉටුකළ යුතුය. සුන්නත් ක්‍රියාවන් එක් එක් මුස්ලිම්වරයාම ඉටු කිරීම මගින් වැඩි වැඩියෙන් ආනිසංස හිමිකර ගත හැකිය. නිදසුනක් වශයෙන් සුන්නත් සලාත්, සුන්නත් උපවාස, දන පරිත්‍යාග, දික්ර් වැනි ඒවා සඳහන් කළ හැකිය.

සුන්නත් වත්පිළිවෙත් කොටස් දෙකක් වශයෙන් වර්ගීකරණය කොට ඇත. ඒවා සුන්නත් මුඅක්කද සහ සුන්නත් හයිරු මුඅක්කද වශයෙනි. සුබ්න් සලාතයට පෙර ඉටුකරන රකඅත් දෙකක්, ලුහර් සලාතයට පෙර සහ පසු කරන සුන්නත් සලාතයන්, මග්රිබ් හා ඉෂා සලාතයෙන් පසු ඉටු කරන සුන්නත් රකඅත් දහය සඳහන් කළ හැකිය.

සිතෙන් සහ කයෙන් කරන ඉබාදතයන්

මිනිසා සිදුකරන එක් එක් ඉබාදත් (වත්පිළිවෙත්) ක්‍රම තුනකින් ඔහු එක්ක සම්බන්ධවෙයි.

1. ශරීරය
2. මනස
3. දේපල

සෑම වත්පිළිවෙතෙහිම අනිවාර්යෙන්ම සිත සම්බන්ධවෙයි. සිත සම්බන්ධ නොවන කිසිම ඉබාදතයක් එල රහිතය. සලාතය උපවාස ආදියෙහි සිත හා කය එකසේ සම්බන්ධවේ. සකාතය, උල්හියයා වැනි ක්‍රියාවල සිත සහ දේපල සම්බන්ධ වෙයි. හජ් වගකීම ඉටුකිරීමෙහි සිත, කය හා දේපල ආදී තුනම සම්බන්ධවේ.

ෆර්ලු හා සුන්නත් ඉබාදත් ඉටුකිරීමෙහිලා ෂර්ක්, (කොන්දේසි) ෆර්ලු, (අනිවාර්ය) සුන්නත් (වෛකල්පික යන) නියමයන් තිබේ. ඒවා සැලකිල්ලට නොගෙන කරන ඉබාදත් අනුමත නොකෙරේ.

මෙයට අමතරව ඉබාදත් කඩ කරන “මුබිකිලාත් ” ද ඇත. නිදසුනක් වශයෙන් නැමදුම් කරන විට වුළු කඩවීම, උපවාසයේ යෙදී සිටින විට හිතාමතාම යමක් බීම යනාදිය සඳහන් කළ හැකිය. මේවා කිසියම් ඉබාදතයක්, නිෂ්ඵල වීමේ බාහිර ක්‍රියාවන්ය. මේ සමගම ඉබාදතයන් ඉටු කිරීමේ අභ්‍යන්තර ක්‍රියාකාරකම් ද ඇත. ඉහ්ලාස්, වරඋ, තක්වා, කුෂ්ල, කුලු ආදිය එවැනි කිහිපයක්ය. ඉබාදතයක නියම ඵලය ලබා ගැනීමට මෙම ක්‍රියාකාරකම් අත්‍යාවශ්‍යය.

ඉබාදත් මගින් ලැබෙන යහ ප්‍රතිඵල

ඉබාදත් අල්ලාහ්ගේ ගැත්තන් තුල වර්යා වෙනස්කම් ඇති කරයි. එවැනි වෙනස්කම් එක් එක් ඉබාදත් අනුව සිදුවෙන ආකාරය මෙසේය.

නැමදුම :- අප්‍රියජනක ක්‍රියාවලින් ආරක්ෂාවීම - “නියත වශයෙන්ම සලාතය අවිනීත සහ නරක ක්‍රියා වළක්වයි.” (29:45)

සකාතය :- සිත සහ දේපල පිරිසිදුවීම - “ (නබි මුහම්මද්) ඔවුන් පිවිතුරු කර එමගින් සිල්වත් කරන දුන ඔවුන්ගේ වස්තුවලින් ගනු ” (9:103)

උපවාසය :- දේවබිය, ස්වයං විනය - උපවාසය යනු පලිහකි. උපවාසලාහියා නරක දේ කථා කිරීමට හෝ නරක දේ කිරීමට හෝ එපා. රණ්ඩුවකට හෝ වාග් ප්‍රහාරයකට ආවත් “මම උපවාසය රකිමි” යයි පවසන්න. (බුහාරි)

හජ් : අයහපත් ක්‍රියා අතහැර පිරිසිදු වීම -

යමෙකු එම (මාසයේ) හි ඔහු සංසර්ගයෙන්ද අශිෂ්ඨකම් වලින්ද වාද හේදදියෙන්ද මුළුමනින්ම වැළකී සිටිය යුතුය. (2:197)

“යමෙකු (ඉහරාම් පැළඳ) හජ්, තමා කෙරෙහි අනිවාර්ය කරගත්තේද හජ් සමයෙහි, අඹුසැමි ලිංගිකව එක්කාසුවීම, පරුෂ වචන කීම, කලකෝලාහල කර ගැනීම නොකළ යුතුය.” (2:197)

දෛනික ජීවිතයේ,

- :: පවුලේ සම්බන්ධතා ආරක්ෂා කිරීමට හැකිවීම.
- :: සමාජ යුතුකම් හා සම්බන්ධතා ආරක්ෂා කිරීමට මග පෑදීම.
- :: සිල්වත් බව සාරධර්ම අනුගමනය කිරීමට උපකාරීවීම.
- :: ආර්ථික හා දේශපාලන කටයුතු ක්‍රමවත් කිරීම.

ශරීර සුවතාවය, එහි අලංකාරය හා පිරිසිදු බව යනාදියට ඉස්ලාමයේ වැදගත් තැනක් හිමිවේ. ශරීරය, ඇඳුම් පැළඳුම් ආහාර පාන සහ පරිසරය පිරිසිදුව හා ක්‍රමවත්ව තබා

ගැනීම ඉස්ලාමයෙන් දිරිමත් කෙරේ. නැමදුම වැනි ජර්ථාවෙන් පනවා ඇති වගකීම් ඉටුකිරීමෙහිලා පිරිසිදුකම් වැදගත් කොන්දේසියකි. ඉස්ලාමය උගන්වන පිරිසිදු ප්‍රවේශයන් මිනිස් ස්වභාවයට හා ස්වභාව ධර්මයට අනුකූලව තිබීම විශේෂිතයි.

“නබිනායක තුමා මෙසේ පැවසුවේය. සෑම සිකුරාදාවකම ස්නානය කිරීම, (නිතර) දත් මැදීම, (මිස්වාක්) හා සුවඳ විලවුන් ගැම සියළු මුස්ලිම් වරයෙකුගේම යුතුකමකි. (මුස්ලිම්)

මුඛය හා දත් පිරිසිදුව තබා ගැනීම නබිතුමා අවධාරණය කළේය. “මිස්වාක් මගින් ඔබේ දත් පිරිසිදු කරගන්න. මක්නිසාද යත් එය අල්ලාහ්ගේ තෘප්තිය ලබාදෙන හා මුඛය පිරිසිදුව තබා ගැනීමටත් ඉවහල්වේ. (ඉබ්නු මාජා)

මේ සියලු වගකීම් ඉටුකිරීම තුළින් ඉහත විස්තර කළ ආකාරයේ යහ ඵල ලැබෙනු ඇත.

02. අත්තහාරත්

වැදගත්කම

ඉස්ලාමය පිරිසිදුකම පදනම් කරගත් ආගමකි. ‘පාරිශුද්ධව සිටින්නන් අල්ලාහ් ප්‍රියකරයි’. (9:108) යනුවෙන් කුර්ආනයේ සඳහන් වේ. “ඉස්ලාමය පිරිසිදුය. එහෙයින් ඔබත් පාරිශුද්ධතාවය පිළිපදින්න” යනුවෙන් නබිතුමාද පිරිසිදුකම අවධාරණය කර ඇත. මුස්ලිම්වරුන් අභ්‍යන්තරව හා බාහිරව පිරිසිදුව සිටිය යුතුය. ඊර්ෂ්‍යාව, කුහකකම අභංකාරය, ගර්වය, කපටිකම යනාදියෙන් සිත පිරිසිදුව තබා ගත යුතුය. ශරීරය, ඇඳුම් පැලඳුම්, වාසස්ථාන, පරිසරය යනාදිය සියලු අපිරිසිදුකම්වලින් ආරක්ෂා කළ යුතුය.

පිරිසිදුකම ආරක්ෂා කරන ආකාරය ඉස්ලාමය සුක්ෂමව පහදා දී ඇත. ඉමාම්වරුන් එය කොටස් තුනකින් විග්‍රහ කර ඇත.

1. නජ්ස්වලින් පිරිසිදු වීම
2. මහා කිල්ලෙන් මිදීම.
3. සුළු කිල්ලෙන් මිදීම.

ඉස්ලාමයේ දෘෂ්ඨි කෝණයෙන් පිරිසිදුකම ආරක්ෂා කිරීම ඉබාදතයකි. ඒ සඳහා අල්ලාහ් යහපල පිරිනමයි.

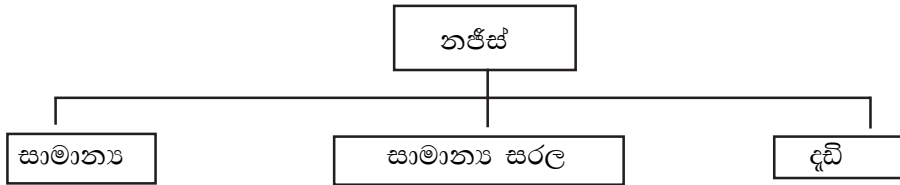
අන්තර්ජස්

ඉස්ලාමීය ව්‍යවහාරයේ සියලු අපිරිසිදු, නජ්ස් වශයෙන් හැඳින්වේ. නිදසුන් වශයෙන් අසුවි, මුත්‍රා, සැරව, වමනය, උෟරන් හා බල්ලන් සඳහන් කළ හැකිය. මේවා පිරිසිදු කර භාවිතයට ගැනීමේ මාර්ගයක් නොමැත. බල්ලන්, උෟරන් නොවන වෙනත් මැරුණු සතුන්ගේ හම් පදම් කිරීමෙන් පිරිසිදු වේ. බාහිර මිශ්‍රණයකින් තොර පිරිසිදු රා විනාකිරී බවට පත්වේ නම් එයද පිරිසිදුවේ.

පිරිසිදු දෙයක නජ්ස් තැවරී ඇතිනම් එය පිරිසිදු කළ හැකිය. එහෙත් කිරි, ගිතෙල් වැනි දියර වස්තුවල නජ්ස් මිශ්‍රවූ විට ඒවා පිරිසිදු කළ නොහැකිය. එවැනි ද්‍රව්‍යයන් මිදුනු තත්වයේ තිබේ නම් නජ්ස් තැවරූ කොටස ඉවත් කිරීම මගින් ඉතිරි කොටස පිරිසිදු වේ.

නජීස් වර්ග

පිරිසිදු කරන ආකාරය අනුව නජීස් වර්ග තුනකට බෙදා වෙන් කර ඇත.

සාමාන්‍ය නජීස් වලට උදාහරණ වශයෙන් පහත දැ සඳහන් කළ හැකිය.

- :: අශූචි
- :: මූත්‍ර
- :: රුධිරය
- :: සැරව
- :: වමනය
- :: රාගී (මදි) තරලය
- :: (මූත්‍ර පිටවීමෙන් පසු සුදු හුරු සෙවල තරලය)
- :: මත්පැන්
- :: නින්දේදී කටින් වැගිරෙන කෙළ
- :: ආහාරයට අනුමත නොවූ සතුන්ගේ කිරි
- :: සතුන්ගේ මළකුණු
- :: ජීවී සතුන්ගෙන් වෙන්වූ කොටස්

ඉහත ලැයිස්තුවේ අවසාන තුන සම්බන්ධයෙන් නජීස් නොවන සුවිශේෂී අවස්ථා ද වේ.

- :: මව්කිරි
- :: මත්ස්‍ය, මිනිසා, පළතුරු
- :: ආහාරයට අනුමත සතුන්ගේ ලොම්, පිහාටු, මිනිස් ශරීර අවයව කොටස්

පිරිසිදු කරන ආකාරය

සාමාන්‍ය නජීස්

නජීසය පිරිසිදු කිරීමේදී පළමුව උක්ත නජීසය එම ස්ථානයෙන් ඉවත් කළ යුතුය. පසුව නජීසයේ රසය, වර්ණය, ගන්ධය යන තුන ඉවත් වනතෙක් සේදිය යුතුය. ජලයෙන් පමණක් නජීසය ඉවත් කළ නොහැකිනම් සබන්, දෙහි වැනි ආධාරක යොදාගත හැකිය. පිරිසිදු කිරීමෙන් පසුව වර්ණය, සුවඳ යන දෙකෙන් එකක් පමණක් ඉතිරිව තිබුනත් එය පිරිසිදු වශයෙන් අනුමත කෙරේ. එහෙත් මේ දෙකෙන් රසය පමණක් හෝ තවදුරටත් ෫ දී තිබේ නම් එය නජීස්මය.

ඉහත කාරණා තුන ඉන්ද්‍රියන්ට හසුනොවන ආකාරයට වියළි ගොස් තිබුනත් තැවරුණු වස්තූය ජලයෙන් පිරිසිදු කළ යුතුය. එහෙත් එය පිරිසිදු නොවේ.

දූඩ් නජීස්

බල්ලා සහ උඟුරා මෙම ගණයට අයත්ය. මොවුන්ගේ මළ, මුත්‍රා කෙළ, දහඩිය, ලේ ආදී සියල්ල දූඩ් නජීස් වශයෙන් සැලකේ.

මෙම නජීසය පිරිසිදු කිරීමේදී ඉහත සාමාන්‍ය නජීසයේ ක්‍රියාවලිය අනුගමනය කිරීමට අමතරව පස් ද්‍රාවණය යොදා ගත යුතුය. සත් වතාවක් ජලයෙන් සේදීම කළ යුතුය. පළමු වතාවේ හෝ මැදදී පස් ද්‍රාවණය යොදා ගත යුතුය. දූඩ් නජීස් තැවරු ස්ථානයේ නජීසයේ ගුණාංග තුන නොතිබුණත් සත් වතාවක් සේදිය යුතුය.

විවෘත (මුහුදු, වැව) ජලාශවල සේදීමේදීත් ගංගා වැනි ගලාගෙන යන ජලයේ සේදීමේදීත් ජලයේ පස මිශ්‍රවන ආකාරයට තරමක් බොර කර එම ජලයේ ගල්වා ඉන්පසු සයවතාවක් ජලයේ සොලවා ගැනීම ප්‍රමාණවත්ය.

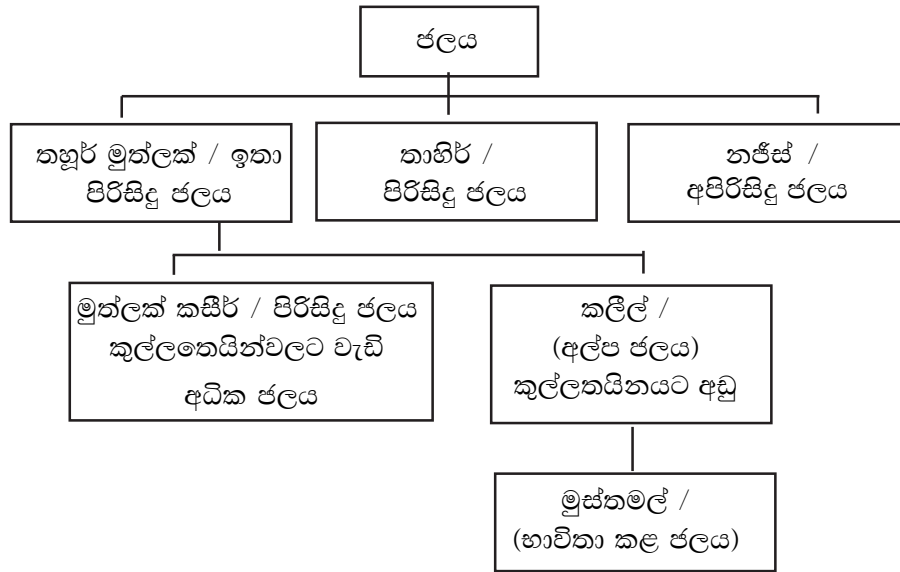
සරල නජීස්

මව් කිරි පමණක් ආහාරයට ගන්නා වයස අවුරුදු දෙකකට අඩු පිරිමි දරුවෙකු මුත්‍රා කිරීමේදී යටෝක්ත නජීසය මිරිකා ඉවත් කිරීමෙන් පසු එම ස්ථානය මත ජලය ඉසීම ප්‍රමාණවත්ය. මෙම නජීසය වියළි තිබුණත් ජලය ඉසීම අනිවාර්යයි.

ජලය

පිරිසිදු කිරීම සඳහා පොදුවේ යොදාගන්නේ ජලයයි. ජලය අල්ලාහ්ගේ දූෂණයකි. එය සැලකිලිමත්ව හා අරපිරිමැස්මෙන් භාවිතයට ගත යුතුය.

ඉස්ලාමීය නීතියේදී ජලය වර්ග තුනකට වෙන් කර පෙන්වති.

ඉතා පිරිසිදු ජලය

මෙය “අල් මාලත්තහුර්” වශයෙන් හැඳින්වේ. ස්වාභාවික ගුණාංග වෙනස් නොවූ ජලය මෙයට ඇතුළත් වේ. වැසි ජලය, මුහුදු ජලය හෝ උල්පත් ජලය මගින් මෙය ලබාගත හැකිය. ගෙන්දගම් පොළොවේ ජලය, දිය සෙවල සහිත ජලය, මඩ ජලය, ආදිය ද මේ ගණයට අයත් වේ. රැස්වූ ජලයේ වර්ණය හෝ රසය වෙනස්වී තිබුනත් එයද මෙම කොටසට අයත් වේ.

තැවරුණු නජීස් ඉවත් කිරීම සඳහාත්, ආගමික වනාවත් සඳහාත් මෙම ගණයට අයත් ජලය යොදා ගත යුතුය. බීමට, නජීස් ඉවත් කිරීමට, වුළු කිරීමට (දෝවනය) දිය නැමට, ජනාසා නැවීමට මෙම මා උන් තාහුර්, යොදා ගත යුතුය.

තාහුර් ජලය, අධික ජලය හා අල්ප ජලය වශයෙන් වර්ග කළ හැකිය. එසේ වෙන්කර දැක්වීම පහත හදිසය මගින් තහවුරු වේ.

කාන්තාරයේ සතුන් එහි ඇති ක්ෂේමභූමිවල ජලය පානය කිරීම පිළිබඳ නබි තුමාගෙන් අසන ලදී. “ජලය කුල්ලත් දෙකක් ප්‍රමාණය (කුල්ලතෙයින්) ඉක්මවූ විට එය නජීස් නොවේ” යනුවෙන් පිළිතුරු දුන්හ. (අබුදවුද් - කිර්මේදී)

1. අධික ජලය

මෙය මාලත් මුත්ලක් යනුවෙන් හැඳින්වේ. කුල්ලතෙයින් ප්‍රමාණයට වඩා වැඩි ජලය මෙයට අයත්ය. කුල්ලතෙයින් යනු ලීටර් 210ක් හෝ ඊට අධික ජලයයි.

නජීස් දෙයක් මුසුවීම මගින් පමණක් මෙම ජලය අපිරිසිදු නොවේ. නජීස් එකතුවීමෙන් ජලයේ සුවඳ, වර්ණය, රසය ආදියෙන් එකක හෝ වෙනසක් ඇතිවීමෙන් නජීස් වේ.

කාලයක් ගතවීමෙන් පසු හෝ අලුත් ජලය එකතුවීමෙන් එම ජලයේ වෙනස්වීම් ගුණය ඉවත්වූයේ නම් එය තහුරු තත්ත්වයට පත් වේ. එවිට එම ජලය ආගමික වතාවත්වලට යොදාගත හැකිය.

2. අල්ප ජලය

අල්ප ජලය යනු ඉහත සඳහන් කුල්ලතෙයින් ප්‍රමාණයට වඩා අඩු ජලයයි. මෙම ජලයේ කිසියම් නිෂ්පාදන එකතුවීමෙන් සම්පූර්ණ ජලයම අපිරිසිදු වේ. නිෂ්පාදන එකතුවීමෙන් ජලයේ රසය, වර්ණය, සුවඳ වෙනස් නොවුවත් එය අපිරිසිදු වේ. එහෙත් හූනන් මැස්සන්, කුහුඹුවන් වැනි ජීවීන් වැටීමෙන් අපිරිසිදු නොවේ.

මෙසේ නිෂ්පාදන වන ජලය නැවත භාවිතයට ගැනීමේ ක්‍රමයක් ඇත. අල්ප ජලයට තවත් ජලය එකතු කර එය අධික ජලය බවට පත් කළ හැකිය. එසේ කිරීමෙන් පසු රසය, වර්ණය සුවඳවල වෙනසක් නොමැතිනම් එය භාවිතයට ගත හැකිය. වර්තමානයේ භාවිතයේ ඇති රෙදි සෝදන යන්ත්‍රය (Washing machine) කුල්ලතෙන්වලට අඩු ජල ප්‍රමාණයකින් භාවිත වන නිසා එය තුලට නිෂ්පාදන තැවරුණු ඇඳුමක් ඇතුළු කළ විට සියලු ජලයත් එහි ඇති වෙනත් ඇඳුමක් අපිරිසිදුවේ. එහෙයින් නිෂ්පාදන ඉවත් කළ පසු එම ඇඳුම් යන්ත්‍රයට ඇතුළු කළ යුතුය.

භාවිත කළ ජලය

කුල්ලතෙන්වලට අඩු ජලය ස්නානයට හෝ දෝවනයට යොදාගත් විට එය මුස්තමල් තත්ත්වයට පත් වේ. ආර්ල යන් අයින් සඳහා යොදාගත් ජලය තවත් ආර්ලයක් සඳහා යොදාගත නොහැකිය. එසේ භාවිතා කළොත් එය අනුමත නොකෙරේ. මෙම ජලයේ අමතර ජලය එකතු කර මුත්ලක් තත්ත්වයට පත් කිරීමෙන් මුස්තමල් තත්ත්වයෙන් මිදෙන නිසා නැවත භාවිතා කළ හැකිය.

පිරිසිදු ජලය

මෙය “අල් මාලත්තාහිර්” වශයෙන් හැඳින්වේ. පිරිසිදු ද්‍රව්‍ය එකතු කිරීම නිසා වෙනසකට භාජනය වන තේ වතුර, සුවඳ පැන්, පැණිබීම වර්ග පලතුරු යුෂ යනාදියද, කුරුම්බා හෝ තැඹිලි වතුරත් ඇතුළුව ස්වභාවිකත්වය වෙනස්වූ ජලය මෙම කොටසට අයත්ය.

මෙම වර්ගයේ ජලය පිරිසිදු වුවත් තවත් දෙයක් පිරිසිදු කිරීමට නුසුදුසුය. එහෙයින් වූළු, ස්නානය වැනි ආගමික වතාවත්වලට මෙම ජලය යොදාගත නොහැකිය. එසේ යොදාගත්විට එම වතාවත් පිළිනොගැනේ. එහෙත් බීමට සහ බෙහෙත් වශයෙන් භාවිතා කළහැකිය.

අපිරිසිදු ජලය

මෙය “අල් මාලල් මුතනජ්ජස් ” යනුවෙන් හැඳින්වේ. ස්වභාවයෙන්ම නිෂ්පාදන ජලයක් නිෂ්පාදන ද්‍රව්‍ය මිශ්‍ර ජලයක් මෙම ගණයට අත්වේ. නිදසුන් වශයෙන් මූත්‍ර, මත්පැන්, කසල කාණු ජලය සඳහන් කළ හැකිය.

නජ්ස් ඉවත් කිරීමට හෝ ආගමක වතාවත්වලට හෝ මෙම ජලය භාවිත කළ නොහැකිය. එම ජලයෙන් පිරිසිදු කිරීමේ කාර්යය ඉටු නොවන අතර එම ජලය තැවරුණු ස්ථාන ද අපිරිසිදු වේ.

කිලි ඉවත් කිරීම

කිලි ඉවත් කිරීම පිරිසිදුකම හා සම්බන්ධ එකක් බව ඉහත දන්වන ලදී. නැමදුම ඇතුළු වත්පිළිවෙත් ඉටු කිරීමට කිලිලෙන් නිදහස් විය යුතුය. කිලි වර්ග දෙකකි. මහා කිලිල හා සුළු කිලිල වශයෙන් ඒවා හැඳින්වේ. මහා කිලිලෙන් මිදීමට ස්නානය කළ යුතු අතර සුළු කිලිලෙන් මිදීමට වුළු කළ යුතුය.

මහා කිලිලෙන් (ජනාබත්) මිදීමට ස්නානය කරන ආකාරය එහි කොන්දේසි, ෆර්ල් පිළිබඳ ඔබ කලින් ඉගෙන ගෙන ඇත. වුළු ජලය, ෆර්ල්, සුන්නත්, මුබ්තිලාත්, මකරුන් පිළිබඳවත් ඔබ හදාරා ඇත. ජනාබත් වලින් මිදීමට ස්නානය කිරීමත්, නැමදුම් ආදිය සඳහා දෝවනය කිරීමත් ඉබාදතයන්ය. මේවා ආනිසංස ලැබෙන යහ ක්‍රියාවන්ය.

තයම්මුම්

වුළු කිරීම සඳහා ජලය නොලැබෙන අවස්ථාවන්වලදී හෝ ජලය යොදා ගත නොහැකි තත්වයකදී තයම්මුම් කර වතාවත් ඉටු කිරීමේ අවස්ථාව ලබා දී ඇත. මහා කිලිලෙන් මිදීමටත්, සුළු කිලිලෙන් මිදීමටත් තයම්මුම් කිරීමේ අවසරය ඇත. මෙම දෙවර්ගයේ තයම්මුම් කරනුයේ එකම ආකාරයටය. මහා කිලිල යනු ස්නානය අනිවාර්යවීමයි. නිදසුන් වශයෙන් ශුකාණු පිටවීම හා මාසික ඔසප් සඳහන් කළ හැකිය. සුළු කිලිල යනු වුළු කිරීම අනිවාර්ය වන අවස්ථාවන්ය. නිදසුනක් වශයෙන් සලාතය ඉටු කිරීමේදී වාතය පිටවීම සඳහන් කළ හැක.

තයම්මුම් කිරීම සඳහා පිරිසිදු (පස්) දූවිලි යොදා ගැනේ. පළමුව දෙ අත්ල පසේ ගසා පිටින් දෙක එකට එක තට්ටුවක් දමා මුහුණ සම්පූර්ණයෙන්ම දෙඅත්ලෙන් පිරිමැදිය යුතුය. නැවතත් දෙඅත්ල පසේ ගසා පෙරමෙන් පිටින් දෙක එකට එක තට්ටුකර වමතින් දකුණු අතද දකුණුඅතින් වමතද වැලමිට ඇතුළුව පිරිමැදිය යුතුය. තයම්මුම් ආරම්භ කරන විට එය කරන්නේ වුළු වෙනුවෙන්ද ස්නානය වෙනුවෙන් ද යන්න සිතේ අධිෂ්ඨාන කර ගත යුතුය. (නියයත්)

ශරීරයේ කිසියම් කුචාලයක් හටගෙන එහි වෙළුම් දමා (බැන්ඩේජ්) ඇතිවිට සේදිය නොහැකිය. මෙසේ කුචාල සඳහා දමන ජලාස්ථර හෝ වෙළුම් අරාබියෙන් ජබ්රත් යනුවෙන් හැඳින්වේ. එම වෙළුම් ඇත්තේ වුළු සඳහා සේදිය යුතු අවයවයක නම් ඒ වෙනුවෙන් තයම්මුම් කිරීම අනුමත කර ඇත. ජබ්රත් සඳහා නීතිවේදීන් සීමා දෙකක් පනවා ඇත.

- 1. වුළු සමග ජබ්රත් කිරීම
- 2. අවශ්‍ය ප්‍රදේශයට පමණක් ජබ්රත් කිරීම.

මෙම කොන්දේසි සම්පූර්ණ නොවූ විටක වෙළුම් පටිය ගලවා වූලු කළ යුතුය. ජබිරතය ඉවත් කිරීම නිසා තුවාලයට හානියක් සිදුවිය හැකි බව වෛද්‍යවරයා පැවසුවහොත් හෝ තමා එවැනි තීරණයකට පැමිණි විට නොගලවාම තයම්මුම් කළ හැකිය. එවැනි සලාතය නැවතත් ඉටු කළ යුතු බව ඉමාම්වරුන්ගේ මතයයි.

ඉස්ලාමයෙන් ලබා දී ඇති තයම්මුම් වැනි පහසුකම් අවශ්‍ය අවස්ථාවකදී යොදාගෙන ඉබාදත් සියල්ල නියමිත වේලාවටම ඉටු කිරීමට උනන්දු වෙමු.

03. - නැමදුම - සලාතය

අස්සලාත් යන අරුත පදයට ප්‍රාර්ථනා කිරීම, ප්‍රසංසා කිරීම, ගරු කිරීම, කරුණාව දැක්වීම, සමාව දීම, නැමදීම වැනි අර්ථ ඇත. ඉස්ලාමීය නීති විශාරදයින් වන ෆුකහාවරුන්ගේ අර්ථකථනයට අනුව “අල්ලාහ්ව සිතේ තබාගෙන” “අල්ලාහු අක්බර්” යන තක්බීරයෙන් ආරම්භ කොට සලාම් කීම දක්වා ඉන්ද්‍රියයන් පාලනයකර අල්ලාහ් වෙතම සිත යොමු කර නිශ්චිත පාරායනයන් කර නියමිත ආකාරයට ඉටු කරන ක්‍රියාව සලාතය (නැමදුම) වේ.

සලාතය පිළිබඳ අල්-කුර්ආන් සහ සුන්නා සාධක

“තවද, සලාත්හි නිරතවනු, නියතවශයෙන්ම සලාතය අවිනීත සහ අප්‍රියජනක ක්‍රියා වලින් වළක්වයි.” (29:45)

සලාතයේ වැදගත්කම පිළිබඳ නබි(සල්) තුමා විවිධ ආකාරයෙන් කරුණු පහද ඇත.

- :: “ඊමානය හා කුෆරය අතර වෙනස සලාතය පැහැර හැරීමය.” (මුස්ලිම්)
- :: “විනිශ්චය දිනයේ ගැත්තන්ගෙන් පළමුව විමසනු ලබන්නේ සලාතය ගැනය. එය ක්‍රමවත් නම් ඔහුගේ අන් සෑම ක්‍රියාවක්ම ක්‍රමවත් වේ. එය අක්‍රමවත්නම් ඔහුගේ අන් සෑම ක්‍රියාවක්ම අක්‍රමවත් වේ.” (තබරානි)
- :: “නියත වශයෙන්ම නැමදුම ආගමේ කුළුණ වේ. කවරෙකු එය ස්ථාපිත කරන්නේ ද ඔහු ආගම ස්ථාපිත කළා වේ. කවරෙකු එයින් බැහැර වන්නේ ද ඔහු ආගම විසුණු කර දමීමා වේ.” (අන්මද්)

සලාතය ඊමානයේ අනන්‍යතාවයයි. විනිශ්චය දිනයේ මුලින්ම විමසනු ලබන්නේ සලාතය ගැනය; ආගමේ කුලුණ සලාතය වේ; යන කරුණු ඉහත හඳිස්වලින් අවධාරණය කැරිනි. වැනි තවත් බොහෝ හඳිස් සලාතයේ වැදගත්කම කියා පායි. සලාතය ඉස්ලාමීය වගකීම්වල වැදගත්ම එකකි. සලාතය හැර අන් වගකීම් සියල්ල අප ජීවත්වන මහපොළොවේදී අනිවාර්ය කරන ලදී. එහෙත් සලාතය මුහම්මද් (සල්) තුමාණෝගේ මිහ්රාජ් ගමනේ දී පර ලොව දී අල්ලාහ් විසින් අනිවාර්ය කරන ලද්දකි. එම සංසිද්ධියෙන් ද අනෙකුත් වගකීම්වලට වඩා සලාතය වැදගත් තැනක් උසුලයි.

වැඩිවියට පත් සෑම මුස්ලිම්වරයෙකුම තම ජීවිත කාලය පුරාම නොකඩවා ඉටු කළ යුතු වගකීමක් වශයෙන් ද සලාතය වැදගත්කමක් උසුලයි. රෝගීවූ අවස්ථාවකදී ද , සංචාරයක නිරතවී සිටින අවස්ථාවකදී ද, ජලය සොයා ගැනීම අපහසු තත්ත්වයකදී ද, සටන් බිමකදීද මෙම වගකීම ඉටුකළ යුතු නිසා මෙය ඉටු කිරීමේදී අල්ලාහ් විසින් විවිධ සහන ද ලබාදී ඇත.

සලාතය පැහැර හැරීමෙන් සිදුවෙන විපාක

සලාතය පැහැර හැරීමෙන් මෙලොවේදීත්, මිනිවලේදීත්, පරලොවදීත් මුහුණ දීමට සිදුවන විපාක පිළිබඳව අල් කුර්ආනයේ හා හදීස්වල කරුණු පැහැදිලි කර ඇත. ඒවා මෙම වගකීමේ වැදගත්කම තවත් තීව්‍ර කරයි.

- :: “කෙනෙකුට එක් සලාත් වේලක් අතපසු වීම ඔහුගේ දේපල හා පවුල උදුරා ගැනීමට සමානය.” (අහ්මද්)
- :: “ස්වර්ග වැසියෝ නිරයේ වැසියන්ගෙන් ඔබ නිරයට පැමිණි හේතුව කුමක්දැයි විමසති. එයට නිරයේ වැසියෝ, අප නමදින්නන් වශයෙන් සිටියේ නැත.” යනුවෙන් පිළිතුරු දෙති. මෙය අල් කුර්ආනයේ 74:42,43 වාක්‍යවල සඳහන් වී ඇත.
- :: “සලාතයේ නිසි ආකාරයෙන් ඉටු නොකළ අය විනිශ්චය දිනයේ දී ෆිර්අවින්, හාමාන්, කාරූන්, උබයි ඉබ්නු කලෆ් වැනි කාෆිර්වරුන් සමග සිටිති.” (අහ්මද්)
- :: අනිවාර්ය කළ කිසිම සලාතයක් ඔබ දැනුවත්වම පැහැර හරින්න එපා. අනිවාර්ය එක් සලාත වේලක් කවරෙකු පැහැර හරින්නේ ද ඔහු වෙතින් අල්ලාහ්ගේ වගකීම ඉවත් වේ. (අහ්මද්), තවද සලාතය නොසලකා හරින්නන් මෙලොවේ හා කබ්රයේ සහ පරලොවේ දැඩි දඬුවමට පාත්‍ර වෙති, යන්න බොහෝ හදීස්වලින් අනතුරු අඟවා ඇත. ඒවායෙන් සමහරක් දෙස බලමු.

1. දෛනික ජීවිතයේ අභිවාද්ධියක් සිදුනොවේ.
2. ඔවුන්ගේ මුහුණේ ඊමානයේ ආලෝකයක් නොමැත.
3. ඔව්හු මරණයට පත්වීමේදී දැඩි කුසගින්නෙන් පිපාසයෙන් හා පිළිකුල් ආකාරයෙන් මරණයට පත්වෙති.
4. සොහොන් ගැබේ දැඩි වේදනාවන්ට පාත්‍රවෙති.
5. විනිශ්චය දිනයේ දී දැඩි පරීක්ෂාවට පාත්‍රවෙති.
6. අල්ලාහ්ගේ කෝපයට ලක්වෙති.
7. නිරයේ දැඩි දඬුවමට ලක්වෙති.

එම නිසා සලාතය පැහැර හැරීම සෑම අතින්ම හානිදයකය.

සලාතය ඉටු කිරීමට නියමයන් කිහිපයක් ඇත. ඒවා ෂර්ක්, ෆර්ල්, සුන්නත් මුබ්නිලාත් වශයෙන් නීතිවේදීන් විසින් හඳුන්වා ඇත. ඒවා සැලකිල්ලට ගෙන සලාතය ඉටු කළ යුතුය.

සලාතය ඉටු කිරීමේ ෂර්ක් ඇත. ෂර්ක් යන අරාබි පදයේ අර්ථය කොන්දේසි යන්නයි. සලාතය ආරම්භ කිරීමට මත්තෙන් එම කොන්දේසි පිළිබඳව සැලකිලිමත් විය යුතුයි.

සලාතයේ කොන්දේසි (ෂර්ත)

1. මුස්ලිම්වරයෙකු වීම.
2. හොඳ නරක බෙද හඳුනා ගැනීමේ නිසි වයසට එළඹ සිටීම. මෙය අරාබියේ “තම්යීස්” යනුවෙන් හඳුන්වනු ලැබේ. ක්ලාන්ත ගතියෙන් පසුවන්නන්, සිහිබුද්ධියේ මන්දභාවය ඇත්තන්, කුඩා ළමුන් තම්යීස් තත්ත්වයේ නොමැති අයයි.
3. උර්ලූ වූ සලාත් උර්ලූ වශයෙන් දැනසිටීම.
4. උර්ලූ සහ සුන්නත් බෙද හඳුනාගැනීම.
5. සලාතය ඉටුකරන ආකාරය දැනසිටීම.
6. ශරීරය, ඇඳුම් පැළඳුම්, නැමදුම් කරන ස්ථානය නජ්ස්වලින් තොරවීම.
7. කිල්ලෙන් නිදහස්ව සිටීම.
8. අවරනය ආවරණය කර තිබීම - අයෙකු තම ශරීරයේ අනිවාර්ය ලෙස ආවරණය කළ යුතු කොටස අවරත් වශයෙන් හැඳින්වේ. පිරිමින් පෙකණය සිට දණහිස දක්වා කොටස ආවරණය කළයුතුය. එයටත් වැඩියෙන් ආවරණය කිරීම හිතකර ක්‍රියාවේ. කාන්තාවන් සලාතයේ දී මුහුණ සහ වලලුකර දක්වා අල්ල ප්‍රදේශය හැර ශරීරයේ අන් සියලු ප්‍රදේශ ආවරණය කළයුතුය.
9. සලාතයේ වේලාව නිශ්චිතව දැනසිටීම.
10. කිබ්ලාවට මුහුණලා සලාතය ඉටුකිරීම.

සලාතයේ උර්ලූ

ඉස්ලාමයෙන් අනිවාර්ය කළ කරුණු “උර්ලූ” වශයෙන් හැඳින්වේ. සලාතය ආරම්භ කිරීමට පෙරම සැලකිලිමත්විය යුතු කරුණු කොන්දේසි වශයෙන් විග්‍රහ කරන අතර සලාතයේ දී, අනිවාර්යයෙන්ම ඉටුකළ යුතු කරුණු උර්ලූ වශයෙන් හැඳින්වේ. ඒවා ක්‍රමිකව ඉටු කිරීමෙන් පමණක් සලාතය සම්පූර්ණවේ.

1. නියියත් : සිතට ගැනීම, සිතුවිල්ල යන්න මෙහි අර්ථයයි. සලාතය ආරම්භ කිරීමට මත්තෙන් අභවල් සලාතය ඉටු කිරීමට යන බව අධිෂ්ඨානය කරගැනීම අනිවාර්යවේ. “සියලු ක්‍රියා සිතුවිලි අනුවය”. (බුහාරි)
2. ආරම්භක තක්බීර් පාරායනය කිරීම : මෙය අරාබියන් තක්බීර්තුල් ඉහ්රාම් යනුවෙන් හැඳින්වේ. නියියනය සමගම “අල්ලාහු අක්බර්” යනුවෙන් උච්චාරණය කිරීම අනිවාර්ය (උර්ලූ) වේ. “සලාතයේ යතුර පිරිසිදුකම වේ. එහි ආරම්භය හා අවසානය තක්බීරය සහ සලාම්වේ.” (අහ්මද්)
3. සිට ගැනීම : මෙය අරාබියෙන් “කියාම්” යනුවෙන් හැඳින්වේ. සලාතයේ සිටගෙන කළ යුතු තැන්වලදී සිටගැනීම මෙයින් අදහස්වේ.

සිටගැනීම ශක්තියක් නොමැති අය වාඩිවී හෝ ඇලවී හෝ දිගාවී හෝ සලාතය ඉටුකළ යුතුය. “ඔබ සිටගෙන නමදින්න අසීරු නම් වාඩිවී නමදින්න. එයත් අසීරු නම් ඇලවී හෝ නමදින්න.” (බුහාරි)

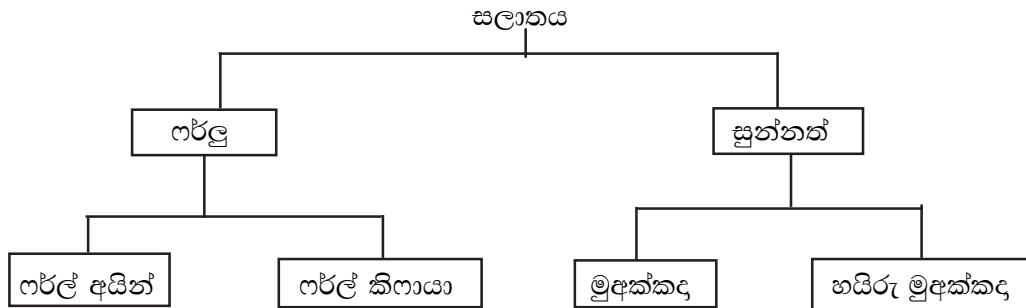
4. සූරා ආකිභා පාරායනය කිරීම : තනියෙන් හෝ සමූහ වශයෙන් සලාතය ඉටු කරන සෑම රකආත්වලට සූරා ආකිභාව පාරායනය කිරීම අනිවාර්යයි. “සූරා ආකිභාව පාරායනය නොකරන්නාට සලාතයක් නැත. යනුවෙන් නබි “සල්” තුමා පැවසූ (මුස්ලිම්).
5. රුකුල කිරීම : හිස, බෙල්ල සහ පිට යනාදිය එකම මට්ටමට පත්වන තෙක් පහත්වී දෙඅත්ල දණහිස් මත තබාගත යුතුය.
6. රුකුලහි රැඳී සිටීම : රුකුලවලට ගිය වහාම නොනැගිට සුළු වේලාවක් එම ඉරියව්වෙහිම රැඳී සිටිය යුතුය.
7. ඉෆ්දල් සිටුම පැමිණීම : රුකුලවලින් මිදී සිටගන්නා ඉරියව්වට පැමිණීම මෙයින් අදහස්වේ.
8. ඉෆ්දල්හි රැඳී සිටීම : මෙම ඉරියව්වේ මද වේලාවක් රැඳී සිටිය යුතුය.
9. පළමු සුප්ප් කිරීම : තම නළල, දෙඅත්ල, දණහිස් දෙක, පා ඇඟිලිවල ඇතුළු පැත්ත බිම වදින ආකාරයට පතිතවීම සුප්ප් නම්වේ. එක් රක්ආනයකදී දෙවරක් සුප්ප් කළ යුතුය. මෙය පළමු සුප්ප්දය වේ.
10. සුප්ප්දයේ රැඳී සිටීම.
11. මැද හිඳුමෙහි සිටීම : පළමු සුප්ප්දයෙන් මැද ඉඳුමට පැමිණීම
12. එහි රැඳී සිටීම.
13. දෙවෙනි සුප්ප් කිරීම.
14. දෙවෙනි සුප්ප්දයේ රැඳී සිටීම.
15. අවසාන අත්තහිසියාත් පාරායනය කිරීමට වාඩි වීම.
16. අත්තහිසියාත් පාරායනය කිරීම.
17. මුහම්මද් නබි (සල්) කෙරෙහි සලවාත් කීම.
18. පළමු සලාම් කීම.
19. ඉහත ආර්ල් 18, සඳහන් කරන ලද අනුපිලිවෙලින් ඉටු කිරීම.

සලාතය කඩකරන කරුණු

1. චුළු කඩවීම.

2. සලාතයේ නිරතවී සිටින විටක එය අතහැර දැමීමේ අදහසක් පහලවීම.
3. කථා කිරීම:- අර්ථයක් ඇති එක අක්ෂරයක වචනයක් හෝ අර්ථයන් නැති අක්ෂර කීපයක වදනක් උච්චාරණය කිරීම.
4. සිනාසීම, හැඬීම, මිමිනීම, පිඹීම ආදිය.
5. සලාතයට සම්බන්ධ නැති ක්‍රියාවක යෙදීම (ඇස් පිල්ලම් ගැනීම, ඇඟිලි සෙලවීම වැනි කරුණු සලාතය කඩකරන්නේ නැත.)
6. ක්‍රියාවට සම්බන්ධ උරුමයක් වැඩි කිරීම.
7. සලාතයේ කොන්දේසියක් අතහැරීම.
8. සලාතයේ උරුමයක් අතහැරීම.
9. උපවාසය කඩ කරන ක්‍රියාවක නිරතවීම උදා : ආහාරපාන ගැනීම.

සලාත වර්ග හා ඉටුකරන ආකාරය

සලාත දෙවර්ගයකි

1. උරුම සලාත : අනිවාර්යයෙන්ම ඉටු කළ යුතුය.
2. සුන්නත් සලාත : අනිවාර්ය කර නැතත් ඉටු කිරීමෙන් බොහෝ ආනිශංස හිමිවීම

01. උරුම සලාතයේ වර්ග දෙකකි.

උරුම අයිත් : මෙය සෑම මුස්ලිම්වරයෙකු වෙතම අනිවාර්ය කර ඇත. පංචකාල සලාතය, ජුම්ආ සලාතය මෙම වර්ගයට අයත්ය.

උරුම කිතායා : මෙය එක් එක් මුස්ලිම්වරයෙකුටම අනිවාර්ය වුවත් කිහිප දෙනෙකු විසින් ඉටු කරනු ලැබූ විට සෑමගේ වගකීම් නිදහස්වේ. එහෙත් ආනිසංස ලැබෙන්නේ එය ඉටුකළ අයට පමණි. කවුරුත් හෝ එය ඉටු කිරීමට ඉදිරිපත් නොවූ විට සෑම දෙනාම වැරදිකරුවන්වේ. ජනාසා සලාතය මේ සඳහා එක් නිදසුනකි.

2. සුන්නත් සලාතය දෙවර්ගයකි

1. සුන්නත් මුඅක්කද : මෙය නබිතුමා විසින් හා ඔහුගේ සහායවරුන් විසින් උරුමවන ආසන්න ලෙස අමතරව නොවරදවා ඉටුකළ පර්ල් නොවන සලාතයන්ය. නබිතුමා ගමේ සිටියදීත් ගමන් බිමන්වලදීත් මේවා අතපසු නොකරම ඉටු කිරීම සිරිතක් කරගෙන සිටියේය. විත්ර්, තහජ්ජත්, ඊද් සලාත්, ග්‍රහණ සලාත්, වැසි ඉල්ලා ඉටුකරන සලාතය, මෙයට නිදසුන්වේ.

2. සුන්නත් හයිරු මුඅක්කද :-

දෛනිකව නොකඩවා ඉටු නොකළත් නබිතුමා හා සහායවරුන් ඉටුකළ සුන්නත් සලාත් මෙම ගණයට අයත්ය. තහයියතුල් මස්ජිද්, තහයියතුල් වුළු, සලාතුල් ලුහා වැනි ඒවා මෙයට නිදසුන්ය.

සාමූහික (ජමාඅත්) වශයෙන් කෙරෙන සුන්නත් සලාත්.

- 1. ඊද් සලාත් දෙක
- 2. සූර්ය වන්දු ග්‍රහණ සලාත
- 3. වැසි ඉල්ලා කරන සලාත්
- 4. තරාවීන් සලාත්
- 5. රමලාන් මාසයේ විත්ර් සලාත්

තනියෙන් නමදින සුන්නත් සලාත්

- 1. පංච කාල සලාතයට පෙර සහ පසු කරන සුන්නත් සලාතයන් :
 - :: සුබන්වලට පෙර රකඅත් දෙකක්
 - :: ලුහර් සලාතයට පෙර රකඅත් හතරක්
 - :: ලුහර් සලාතයට පසු රකඅත් හතරක්
 - :: අසර් සලාතයට පෙර රකඅත් හතරක්
 - :: මෑරිබ් සලාතයට පෙර රකඅත් දෙකක්
 - :: මෑරිබ් සලාතයෙන් පසු රකඅත් දෙකක්
 - :: ඉෂා සලාතයට පෙර රකඅත් දෙකක්
 - :: ඉෂා සලාතයෙන් පසු රකඅත් දෙකක්
 - :: මේවායේ සුබන්වලට පෙර රකඅත් දෙක ලුහර්වලට පෙර රකඅත් දෙක ලුහර්වලින් පසු රකඅත් දෙක මෑරිබ්වලින් පසු රකඅත් දෙක ඉෂාවලින් පසු රකඅත් දෙක වශයෙන් රකඅත් දහයක් සුන්නත් මුඅක්කද වර්ගයට අයත්ය.
- 2. ලුහා සලාතය
- 3. තහයියතුල් මස්ජිද් සලාතය
- 4. විත්ර් සලාතය
- 5. තහජ්ජුද් සලාතය
- 6. ඉස්තිහාරා සලාතය
- 7. තස්බිහ් සලාතය
- 8. හජ් හෝ උම්රා සඳහා ඉහ්රාම් ඇදීමට පෙර කරන සලාතය

9. කෘතිය වටා තවත් කිරීමෙන් පසු කරන සලාතය

10. වූඵල කිරීමෙන් අනතුරුව කරන සලාතය

මේ එක් එක් සලාත විස්තරාත්මකව බලමු.

පස්වේල සලාත

“නියත වශයෙන්ම සලාත වනාහි විශ්වාසකයින් විසින් නියමිත වේලාවන්හිදී ඉටුකළ යුතු යුතු අනිවාර්ය යුතුකමකි. ” (4 : 103)

සලාතය නියම වූ සෑම දෙනාටම දිනකට පස්වේලක් නැමදීම අනිවාර්යයි. එහිදී ආර්ථික නිසි ලෙස ඉටුකිරීමෙන් එම වගකීම සම්පූර්ණවේ. එයින් එකක් හෝ මගහැරී නම් සලාතය කඩවේ. සලාතයේ ෂර්ත් සහ ආර්ථික පිළිබඳ සැලකිලිමත් වන අතරම එහි සුන්නත් ද ඉටුකිරීමෙන් වැඩි ඵලයක් ලැබේ.

සලාතය නියමවූ අවස්ථාවේ එය ඉටුකළ යුතු ආකාරය ජබ්රිල් (අලෙ) තුමා නබි මුහම්මද් (සල්) තුමාට ඉගැන්වූයේය. එද සිටම එම ක්‍රමය සියලු මුස්ලිම්වරුන් විසින් අනුගමනය කෙරේ.

සිට ගැනීම

සලාතය කිරීමට බලාපොරොත්තුවන පිරිමියෙකු නම් පාද දෙක අතර වියතක පමණ පරතරයකින් යුතුවත් කාන්තාවක් නම් පාද දෙක ලංකර තබා කිබ්ලාවට මුහුණලා හා සිරුවෙන් සිටගත යුතුය.

ඉන් අනතුරුව පර්ල් හෝ සුන්නත් (නියමිත සලාතයේ නම සඳහන් කර සලාතය ඉටු කරමි) යනුවෙන් නියමයක් තබා අල්ලාහු අක්බර් යනුවෙන් ආරම්භක තක්බිරය පාරායනය කළ යුතුය. තක්බිර් උච්චාරණය කිරීම ආරම්භ කරන විටම දෙඅත්ල ඇඟිලි විහිදා එම ඇඟිලි වැඩි පරතරයකින් හෝ යා කර හෝ නොතීබෙන ආකාරයට කිබ්ලාවට මුහුණලා තබාගත යුතුය. එම අවස්ථාවේ මාපට ඇඟිල්ලේ තුඩ, කනේ පහළ කොටසට සමවන සේ දැන් එසවිය යුතුය. තක්බිර් කියා අවසන් වන විට දැන් සෙමින් පහතට ගෙන පෙකණිය හා පපුව අතර පිහිටන සේ බැඳගත යුතුය. එහිදී වමතේ වළලුකරය දකුණු

අල්ලෙන් ස්පර්ශය කළ යුතුය. තක්බිරයේ දී පිරිමින් තම අතේ වැලමිට ඉළ පෙදෙසින් අත් කරද, කාන්තාවන් ඉළ පෙදෙසට එකතු කරද තබාගත යුතුය.

නියියත්හි අවම ප්‍රමාණය නිදසුනක් වශයෙන් ලුහර් සලාතය නම් “ලුහරයේ ආර්ලේ නැමදුම් කරමි” යන්නයි. මෙහි කරුණු තුනක් අඩංගුයි. එහි සවිස්තර ප්‍රමාණය “ලුහරයේ ආර්ලේ රකඅත් හරතම අද වශයෙන් කෘතව මුහුණලා අල්ලාහ් වෙනුවෙන් නමදිමි.” යන්නයි. සාමූහික සලාතයේ දී ඉමාම්වරයා “ඉමාමන්” යන පදයද, මෑමුන්වරුන් “මෑමුමන්” යන පදයද නියියතයට එකතුකරගත යුතුය.

තක්බිර් තෘර්මා යන ආරම්භක තක්බිර් කියා තක්බිරය බැඳීමෙන් පසු “දුආලල් ඉෆ්තිදහ්” යන ආරම්භ දුආව පාරායනා කළ යුතුය. මේ සඳහා නබිතුමා විවිධ අවස්ථාවල විවිධ දුආ පාරායනය කර ඇත.

උදහරණයක් ලෙස

الْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ

“දීප්තිය හා සුවඳ සහිත සියලු ප්‍රසංසා අල්ලාහ්ටම හිමිය” යන දුආව සඳහන් කළ හැකිය. අප සාමාන්‍යයේ මෙහිදී වජ්ජන්තු යන දුආව පාරායනා කරන්නෙමු. මෙය අනුමත දුආවකි. ඉන් අනතුරුව බිස්මිල්ලා සමග සුරා ආනිහා පාරායනා කළ යුතුය. ඉන්පසු මුල් රකඅත් දෙකේ දී පමණක් සුරා ආනිහා වෙන් පසු තවත් සුරාවන් හෝ කුර්ආනයේ වාක්‍ය කිහිපයක් පාරායනා කළ යුතුය.

රුකුල කිරීම

ඉන්පසු අත් දෙක ආරම්භක තක්බිරයේදී එසවූ ආකාරයට නැවතත් ඔසවා තක්බිර් පාරායනා කරමින් රුකුල සඳහා ඉදිරියට පාත්විය යුතුය. හිස බෙල්ල පිටකොන්ද යනාදිය එකම මට්ටමක සිටින සේ මුණින් පාත්වී දෙඅත්ල දණහිස මත තබාගත යුතුය. රුකුලවේදී පිරිමින් තම වැලමිට ඉළ පෙදෙසෙන් අත්වද කාන්තාවන් වැලමිට ඉළ පෙදෙසේ ගැවෙමින් ද තබාගත යුතුය. සියලු අවයව නිසල වනතෙක් රැඳී සිටිමින්,

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ

“උත්තරීතර ගැලවුම්කරු පවිත්‍ර කිරීම සමග ඔහුට ප්‍රසංසා කරමි. යනුවෙන් තුන්වතාවක් පාරායනා කළ යුතුය.

ඉෆ්තිදල්වලට පැමිණීම

නැවතත් අත්දෙක පෙරමෙන් ඔසවා,

سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ

“අල්ලාහ් තමන් ප්‍රශංසා කරන්නාගේ ප්‍රශංසාවට සවන් දෙන්නේය.” යනුවෙන් පාරායනා කරමින් ඉෆ්තිදල් නමැති සිරුවෙන් සිටින ඉරියව්වට පැමිණිය යුතුය. එහිද දැන පහළට දමා නොසොලවා තබා ගත යුතුය. නිසොල්මන්ව රැඳී සිටිමින්,

**رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ مِثْلَ السَّمَاوَاتِ وَمِثْلَ الْأَرْضِ
وَمِثْلَ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ**

“ඔ ගැලවුම්කරුවෙනි, ආකාශයත් පිරුණු පෘතුවිය පිරුණු ඉන්පසු එහි නුඹ කැමති සියල්ල පිරුණු සියලු ප්‍රශංසා නුඹ සතුයි යයි” පාරායනය කළ යුතුයි.

සුප්‍රද් කිරීම

ඉතිදලය සම්පූර්ණ වීමෙන් පසු දැන නොමසවා තක්බිර් කියමින්ම සුප්‍රදයට යා යුතුය. ඒ සඳහා මුණින් පහත්වෙද්දී පළමුව දණහිස් දෙක ද ඉන් අනතුරුව දෙඅත්ල ද අවසාන වශයෙන් නලල හා නාසය ද බිම හොවා පතිත කළ යුතුයි.

දැන් ඇඟිලි කිබ්ලාවට මුහුණලා දිගා වී තිබිය යුතුය. අත්දෙක කණටත් උරහිසටත් කෙලින් සිටින සේ තබාගත යුතුය.

පිරිමින් තම වැලමිටි ඉළ පෙදෙසින් ඇත් කර තැබිය යුතු අතර උදරය කළවා ප්‍රදේශයෙන් ඇත් කර තැබිය යුතුය. කාන්තාවන් වැලමිටි ඉළ පෙදෙසට ස්පර්ශය වන සේද උදරය කළවා ප්‍රදේශය සමහින්ද තබාගත යුතුය.

සුප්‍රද්හි අවයව ස්ථාන හතක් අනිවාර්යයෙන්ම බිමට ස්පර්ශ විය යුතු ය. පා ඇඟිලිවල ඇතුළු පැත්තේ සුළු කොටසක්, දණහිස් දෙක, දෙඅත්ල, විවෘත නලල යන ඒවාය. සුප්‍රදයේ දී නාසය බිම පතිතවීම සුන්නත් වේ.

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَىٰ وَبِحَمْدِهِ

“උත්තරීතර මාගේ ගැලවුම්කරු සුවිශුද්ධ කරන අතර ඔහුව ප්‍රසංසා කරමි” යනුවෙන් තෙවතාවක් අරාබියෙන් පාරායනය කළයුතුය. සුප්‍රද්හි තමන්ට අවශ්‍ය ප්‍රාර්ථනා අරාබියෙන් පාරායනය කළ හැකිය.

මැද ඉඳුමට පැමිණීම

සියලු අවයව නිසල වන සේ සුප්‍රදයේ රැඳී සිටීමෙන් අනතුරුව දැන් නොමසවා තක්බිර් පාරායනා කරමින් මැද ඉඳුමට පැමිණිය යුතුය. දැන් ඇඟිලි කිබ්ලාවට මුහුණලා දණහිසට උඩින් තිබෙන සේ තබා දැන කලවා ප්‍රදේශය මත තබා ගත යුතුය. නිසලව නියමිත වේලාවක් එම ඉරියව්වෙහි රැඳී සිටිමින්,

رَبِّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي، وَأَجْبِرْنِي وَارْزُقْنِي، رَاهِدِي، رَعَانِي،

“අල්ලාන්, මා හට ක්ෂමාව ලබාදී දයාව දක්වන්වා! මාගේ අඩුපාඩු පුරවා මාව උසස් කොට සිය දයාද ලබාදෙත්වා! මාව යහ මාර්ගයේ යවත්වා! මා හට සෙත සලසන්වා!” යනුවෙන් අරාබියෙන් පාරායනා කළ යුතුය.

දෙවෙනි සුප්පදය

පළමු සුප්පදයෙන් පසු මැද ඉඳුමෙහි සිටීමෙන් අනතුරුව තක්බීර් පාරායනා කරමින් දෙවෙනි සුප්පදයට යා යුතුය.

නියමිත වේලාවක් නිසලව රැඳී සිට නියමිත තස්බීහය පාරායනා කළ යුතුය. එහි සිට තක්බීර් පාරායනා කරමින් හිස ඔසවා මැද ඉඳුම් ඉරියව්වට පැමිණ ඉන්පසු නැගිට දෙවෙනි රකආනය සඳහා සිරුවෙන් සිටින ඉරියව්වට පැමිණිය යුතුය.

දෙවැනි රකආනයේ දී නැවතත් දැන එකින් එක උඩ තබාගෙන (පෙර විස්තර කලාක් මෙන්) දෙවෙනි රකආනය නැමදුම් කළ යුතුය.

කුනුත්

සුබ්බු සලාතයේ දෙවෙනි රකආනයේ රැකුළුවෙන් නැගිටීමෙන් පසු එහි නියමිත දික්රු පාරායනයෙන් පසු දැන උරහිස දක්වා ඔසවාගෙන දෙඅත්ල ඉහළ අතට විවෘතව තිබෙන සේ කුනුත් පාරායනා කිරීම සුන්නත් වේ. ඔබ කුනුතය ඉකුත් වසරේ හදාරා ඇත.

අත්තහියයාත් හිදී

රකආත් දෙකකට වැඩි සලාත්වලදී පළමු අත්තහියයාත් සඳහා වාඩිවීමේදී දකුණු පාදයේ ඇඟිලි තුඩු කිබිලාවට මුහුණලා තිබෙන ආකාරයට පාදය සිරස් ලෙස තබා වම්පාදය මත වාඩිවෙන ආකාරයට පාද නවා හිඳගත යුතුය. මෙය “ඉෆ්තිරාෂ්” ඉදීම යනුවෙන් හැඳින්වේ.

අවසාන අත්තහියයාත් සඳහා වාඩිවීමේදී දකුණු පාදය ඉහත කී ආකාරයටත් වම් පාදය දකුණු විලුඹට යටින් පිහිටන සේත් වාඩිවිය යුතුය. මෙය “තවර්රුක්” නමින් හැඳින්වේ.

මෙහිදී ඉහත විස්තර කළ ආකාරයටම දැන තබා ගත යුතුය. දකුණු අතේ මාපටැඟිල්ල තරමක් ඇතුළට නවා එහි තුඩ පහත් කරමින් ඇඟිල්ලේ පහළ කොටස මහපට ඇඟිල්ලේ තුඩ කදකරත් තබාගත යුතුය. ඉතිරි ඇඟිලි තුන සම්පූර්ණයෙන් ඇතුළු පැත්තට නවා දකුණු කකුල මත තබා ගත යුතුය.

අත්තහියයාත් පාරායනයේ දී, “අෂ්හදු අල්ලා ඉලාහ ඉල්ලල්ලාහ් ” යන කොටස කියන විට දකුණු මාපටැඟිල්ල දිගු කර තබා ගත යුතුය.

තුන්වෙනි රකආනයට නැගිටින තෙක් හෝ අවසාන රකආනය නම් සලාම් කීම දක්වා හෝ දිගුකල මහපට ඇඟිල්ලට ඇස් යොමු කිරීමද, අනෙකුත් අවස්ථාවන්හිදී සුප්පද් කරන ස්ථානය වෙත බැලීම ද සුන්නත්ය.

අවසාන අත්තහියයාත් ඉදීම හැර, සලාතයේ සෙසු සෑම හිඳ ගැනීමිවලදී “ඉෆ්තිරාෂ්” ක්‍රමයේ සිටීම සුන්නත් වේ.

පළමු අත්තහියයාත් පාරායනය අවසන්වී තුන්වන රකආනය සඳහා නැගිටින්නේ නම් දැන තදින් බිම තබා නැගිටිය යුතුය. නැගිටීමෙන් ආරම්භක තක්බීර් කීමට මෙන් අත් දෙක කණ මට්ටමට ඔසවා ඉන් අනතුරුව බැඳගත යුතුය.

සලාම් කීමට පෙර අත්තහිසියාත් අවසානයේ තමන්ට අවශ්‍ය ප්‍රාර්ථනාවන් ‘දුආවන්’ පාරායනය කළ හැකිය. එහිදී නබි (සල්) තුමා ඉගැන්වූ දුආ පාරායනය කිරීම ප්‍රයෝජනවත්ය.

අවසාන අත්තහිසියාත් පාරායනය නිමාවූ පසු,

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ

යනුවෙන් කියා පළමුව දකුණ පැත්තද දෙවැනුව ඉහත සලාම් කියමින් වම් පැත්තද බැලිය යුතුය.

සලාම් කීමෙන් පසු

සලාම් කීම සමග සලාතය අවසන් වේ. සුබ්හ් සහ මැරිබ් සලාත අවසානයෙන් පසු කලීම්තුන් තව්හීදය දස වතාව බැගින් පාරායනය කළ යුතුය. අනෙකුත් සලාතයන් අවසන් කරන සෑම විටම

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ

යනුවෙන් තුන්වරක් නිහඬව පාරායනය කළ යුතු ය. ඉන්පසු

اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ
تَبَارَكَتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

වැනි තස්බීහ් සහ දුආ පාරායනය කළ යුතුය.

සලාතයෙන් පසු කරන ප්‍රාර්ථනා අල්ලාහ් අනුමත කරන හෙයින් හම්දු සලවාත් සමගින් දුආවන් ආරම්භ කර හම්දු සලවාත් සමගම අවසන් කිරීම වැදගත්ය. ඉහත ක්‍රම අනුගමනය කර සලාතය පිළිවෙලින් ඉටු කරමු.

ජමාඅත් සලාතය

මුස්ලිම්වරයෙකු ඉටුකළ යුතු ප්‍රධානතම ඉබාදතය පංචකාල සලාතයයි. වැඩිවියට පත්වූ අයෙකු තම අවසන් හුස්ම දක්වා එය ඉටු කිරීම ආර්ථයෙන් හෙවත් අනිවාර්ය වගකීමකි. පස්වේල සලාතය (සාමූහිකව) ජමාඅත් වශයෙන් ඉටු කිරීම ආර්ථයෙන් වේ. මේ පිළිබඳ කුර්ආනයේ සහ සුන්නාහ්වේ කරුණු පැහැදිලි කර ඇත.

1. තවද, නැමදුම (සලාත්) ස්ථාවරව ඉටු කරනු. සකාතය ගෙවනු. රුකුළ (දණහිස් දෙකට අත් තබා) කරන්නන් සමග රුකුළ කරනු (2:43)
2. තනියෙන් නමදිනවාට වඩා සාමූහිකව නමදීමට විසිහත් ගුණයකින් ආනිශංස වැඩිය. (බුහාරි)
3. “තුන්දෙනෙකු සිටින ස්ථානයක සලාතය සාමූහික වශයෙන් ඉටු නොකරන්නේ නම් ඔවුන් වෙත ශෝකයෙන් ආධිපත්‍ය ඇතිවීම නියතයි. එම නිසා ජමාඅතය පිළිපදින්න. තනිව සිටින එළවා වාකයා විසින් අල්ලා ගනු ලබයි.” (අබුදවුද්)
4. “මස්ජිදයට ගොස් ජමාඅත් සලාතය ඉටු කිරීමේ අරමුණින් නිවසේදීම දෝවනය කරගෙන තබන එක් එක් පියවර සඳහාම එක් පාපයක් බැගින් ක්ෂමා කෙරේ.

එක් තත්ත්වයක් උසස් කෙරේ. තවද ඔහු මස්ජිදයට ඇතුළුවී සලාතය නිමකර ආපසු එනතෙක්ම මලාඉකාවරු ඔහු වෙනුවෙන් අල්ලාහ්ගෙන් සමාව ඉල්ලති.” (තිර්මිදි)

- 5. “අයෙකු තනියම සලාතය ඉටුකරනවාට වඩා තවත් කෙනෙකු සමග එකතු වී ඉටුකරන සලාතය ඊමානය සරු කරන්න හේතුවේ. වැඩි දෙනෙකු සමග සලාතය ඉටු කිරීම අල්ලාහ් වෙත ඉතාමත් ප්‍රියජනකය.” (අබුදවුද්)

ඉහත කුර්ආන් වාක්‍යය හා හදිස් ජමාඅත් සලාතයේ වැදගත්කම ගෙනහැර දක්වයි.

ජමාඅත් සලාතය පෙරමුණ ගෙන මෙහෙයවන්නා “ඉමාම්” වශයෙන් හැඳින්වේ. අනුගමනය කරමින් සලාතය ඉටු කරන පිරිස් “මෂුම්” වශයෙන් හැඳින්වේ. ජමාඅත් සලාතයක් පැවැත්වීමට අවම වශයෙන් ඉමාම්වරයෙකු සහ මෂුම්වරයෙකු අවශ්‍යය.

ඉමාම් තමා ඉමාම් ලෙස සලාතය ඉටුකරන බවත් මෂුම්වරුන් තවත් මෂුම් ලෙස සලාතය අනුගමනය කරන බව මුලදී නියයින් තබා ගත යුතුය.

ඉමාම් කිබ්ලා දිශාවට මුහුණලා සැමදෙනාටම ඉදිරියේ සිටී. මෂුම්වරුන් පසුපසු පේළිවල සිටගනිති. ඉමාම්ගේ පාදයට වඩා මෂුම්වරයෙකුගේ පාදය පෙරට නොතබන ආකාරයට වගබලාගත යුතුය. ඉමාම් සහ එක් මෂුම්වරයෙකු පමණක් සිටින විටකදී මෂුම් ඉමාම්ගේ දකුණු පසින් මදක් පස්සට වී සිට ගත යුතු ය. සාමූහික සලාතයකදී ඉමාම්වරයාගේ දකුණේ සිට සලාතය ඉටු කිරීම වැඩි ආනිශංස ලබා දෙන්නකි.

කිසිම අවස්ථාවක සලාතයේ දී මෂුම්වරයෙකු ඉමාම් අභිබවා නොයායුතුය. ඉමාම් අනුගමනය කරමින් සියළු ක්‍රියා කළ යුතුය. සලාතය ආරම්භ කිරීමෙන් පසු ඕනෑම අවස්ථාවක මෂුම්වරයෙකු සාමූහික සලාතයට එකතු විය හැකිය. එහෙත් නියමිත රකඅතයකදී ඉමාම් රුකුඋවෙන් හිස එසවීමට පෙර සලාතයට එකතු වුවොත් පමණක් එම රකඅතයේ ඔහු ඉමාම් අනුගමනය කල බවට පිළිගැනේ. මෂුම්වරයා එකතු වූ රකඅතයට කලින් නිමකල රකඅත් ඉමාම් සලාම් කීමෙන් පසු ඔහු තනියෙන් නිමකර සලාම් දිය යුතුය.

සාමූහික සලාතය ඉටු කරන ඉමාම් ආලිම් ලෙස කුර්ආනය නිවැරදිව පාරායනය කරන අයෙකු ලෙස, බියබැතියෙන් යුතු අයෙකු ලෙස, හෝ වයසින් වැඩි පුද්ගලයෙකු විය යුතු ය.

ජුම්ආ සලාතය

“ජුම්මා” නැමති අරාබි පදයේ තේරුම “එක්රැස්වීම” යන්නයි. මුස්ලිම්වරුන් ජීවත්වෙන ගම්වල හා නගරවල සෑම සිකුරාද දිනයකම සියලුම මුස්ලිම් පිරිමින් මස්ජිදයේ එක්රැස්වී ඉටුකරන සලාතය “සලාතුල් ජුම්ආ” නම්වේ. ලුහර් අවස්ථාවේදී මුලින් කුත්බා දේශනයක් කරමින් පසුව සාමූහිකව රකඅත් දෙකක් ඉටු කිරීම මෙහි ක්‍රියාවලියයි. සියලු දෙනාම කුත්බා දේශනයට සවන් දීමෙන් අනතුරුව ජුම්මා සලාතය සිදුවේ. ජුම්ආ සලාතය පිළිබඳ කුර්ආනය මෙසේ කියයි.

“විශ්වාසවන්තයින් !ජුම්ආ දිනයේ (ජුම්ආ සලාතයට) කැඳවනු ලැබූ කල්හි අල්ලාහ් සිහිපත් කිරීමට යුහුසුළු වනු. තවද ඔබලාගේ වෙළඳාම් අත්හිටුවනු. ඔබලා දූත සිටියේ නම් මෙය ඔබලාට වඩාත් යහපත්ය. (62:9)

ජුම්භා දිනය සුවිශේෂී දිනයකි. එහි වැදගත්කම් රාශියක් ඇත. එදින ඉටු කළ යුතු විශේෂ ක්‍රියා ගැන නබ්බුමා අවධාරණය කර ඇත.

ජුම්භා සලාතය සඳහා වූ ෂර්ක් (කොන්දේසි) සහ ෆර්ල් තිබේ. ඒවා ෆුකහාවරුන් විසින් නියම කොට තිබේ.

ජුම්භා සලාතයේ කොන්දේසි (ෂර්ක්)

1. ජුම්භා සලාතය සාමූහිකව පැවැත්විය යුතුය.
2. ජුම්භා දිනයේ දී ගමෙහි පිරිමින් හතලිස් දෙනෙකුවත් එක් රැස් වී කුත්බාවේ ආරම්භයේ සිට සහ සලාතයේ අවසානය තෙක් සහභාගිවිය යුතුය.
3. ගමේ සීමාව තුළ ජුම්භා සිදුවිය යුතුය.
4. ජුම්භා කුත්බා සහ සලාතය ලුහර් අවස්ථාවේ සිදුවිය යුතුය.
5. එක් ගමක් එක් ජුම්භාවක් පමණක් පැවැත්විය යුතුය. සියලු දෙනා එකම ස්ථානයේ රැස්වීම් අපහසුතා ඇතිනම් අවශ්‍යතා අනුව වැඩි කළ හැකිය.
6. කුත්බා දේශනා දෙකකින් පසු ජුම්භා සලාතය සිදු විය යුතුය.

කුත්බාවේ ෆර්ල්

1. අල්ලාහ් ප්‍රසංසා කිරීම
2. නබ්(සල්) වෙත සලවාත් කීම
3. අල්ලාහ්ට බියෙන් ජීවත්විය යුතු බව අවධාරණය කිරීම
4. අල්කුර්ආනයෙන් වාක්‍යයක් පාරායනය කිරීම
5. දෙවෙනි කුත්බාවේ දී මුමින්වරුන් වෙනුවෙන් ප්‍රාර්ථනා කිරීම

ජුම්භා සලාතය නියම වීමේ කොන්දේසි

1. මුස්ලිම්වරයෙකුවීම
2. ස්වාධීන පුද්ගලයෙකු වීම
3. වැඩිවියට පත්වීසිටීම
4. ගමේ රැඳී සිටින හා ජුම්භාවට යාමට ශක්තියක් තිබෙන අයෙකුවීම

ඉහත කොන්දේසි සැලකිල්ලට ගෙන සිකුරාදා ලුහර් අවස්ථාවේ රකඅත් දෙකක් ජුම්භා සලාතය ඉටු කිරීම සියළු මුස්ලිම්වරයෙකුගේම වගකීමකි.

ජනාසා සලාතය

මුස්ලිම් අයෙකු මරණයට පත්වූ විට ඔහු වෙනුවෙන් ඉටු කළ යුතු යුතුකම් හතරකි.

1. ජනාසාව නැවීම
2. කෆන් කිරීම (රෙදි ඇන්දවීම)
3. සලාතය ඉටු කිරීම
4. භූමදනය කිරීම

ජනාසා සලාතය පිළිබඳව සලකා බලමු.

ජනාසාවක් වෙනුවෙන් ඉටුකළ යුතු තුන්වෙනි වගකීම ජනාසා සලාතයයි. එය උරුම කිරීමට වේ. අනෙකුත් සලාතයන්ගෙන් මෙය තරමක් වෙනස් එකකි. මෙම සලාතයේ රුකුළ හෝ සුපුදු නොමැත. සාප්පු සිටගත් ඉරියව්වෙන්ම තක්බීර් හතරකින් මෙය ඉටු කෙරේ. ඒ සඳහා නියමිත උරුම සැලකිල්ලට ගෙන එය ඉටු කළ යුතුය.

ජනාසා සලාතයේ උරුම

- :: නියමයක් තැබීම : මෙම ජනාසාව වෙනුවෙන් “මා හට උරුම වන තක්බීර් හතර අල්ලාහ් වෙනුවෙන් (ම:මුම්බරයෙක්) නමදීමි ” යනුවෙන් නියමයක් තැබිය යුතුය.
- :: සිටගෙන නැමදීම : (සාධාරණ හේතුවක් තිබේ නම් පමණක් වාසිවී සලාත් කළ හැකිය.)
- :: තක්බීර් හතරක් පාරායනා කිරීම, පළමු තක්බීරයෙන් පසු දැන් ඔසවා තක්බීර් බැඳගැනීම.
- :: පළමු තක්බීරයෙන් අනතුරුව සුරා ආතිභාව පාරායනය කිරීම.
- :: දෙවෙනි තක්බීරයෙන් පසු නබි තුමා කෙරෙහි සලවාත් පාරායනා කිරීම. අන්තහිසියාත්වල එන සලාවාතේ ඉබ්රාහිමියියා පාරායනා කිරීම උසස්ය.
- :: තුන්වෙනි තක්බීරයෙන් පසු ජනාසාව වෙනුවෙන් ප්‍රාර්ථනා තිබේ.

නබි නායක (සල්) තුමා පාරායනා කල විවිධ ප්‍රාර්ථනා ඇත. ඒවා පාරායනා කිරීම සුන්නත් වේ.

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ وَارْحَمْهُ وَعَالَهِ وَاغْفُ عَنَّهُ
وَأَكْرِمْ نُزُلَهُ وَوَسِّعْ مَدْخَلَهُ وَاغْسِلْهُ بِالْمَاءِ
وَالطَّلْحِ وَالْبَرْدِ وَتَقِهِ مِنَ الْخَطَايَا كَمَا تَقِيَتِ
النُّبُوَّ الْأَبْيَضَ مِنَ الدَّنَسِ وَأَبْدِلْهُ كَسِيًّا
مِنْ دَارِهِ وَأَهْلًا خَيْرًا مِنْ أَهْلِهِ وَزَوْجًا خَيْرًا
مِنْ زَوْجِهِ وَأَدْخِلْهُ الْجَنَّةَ وَأَعِدَّهُ مِنْ عَذَابِ
وَأَعِدَّهُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَعَذَابِ النَّارِ

:: හතරවෙනි තක්බීරයෙන් පසු සලාම් කීම එයට පෙර

اللَّهُمَّ لَا تَحْرِمْنَا أَجْرَهُ وَلَا تَفْتِنَا بَعْدَهُ وَغْفِرْ لَنَا وَلَهُ

යනුවෙන් පාරායනය කළ හැකිය.

ජනාසා සලාතයේ දී දේහය (මෙයනය) බහා ඇති සන්ද්‍රවය (පෙට්ටිය) තිරස් අතට ඉදිරියේ තබා පිරිමි ජනාසාවක් නම් ඉමාම්වරයා ජනාසාවේ හිසට කෙලින් ද, කාන්තා ජනාසාවක් නම් එහි මැද ට වන්නට ද, සිට සලාතය මෙහෙයවයි.

ජනාසා කිහිපයක් එකවර තබා ජනාසා සලාතය ඉටු කරන්නේ නම් මීරාබය හා ඉමාම් අතර ජනාසා සියල්ල එකින් එක තැබිය යුතුය. පළමුව පිරිමි ජනාසා හා ඉන් අනතුරු කාන්තා ජනාසාවන් තැබිය යුතුය.

ජනාසා සලාතයේ වැඩි දෙනෙකු සහභාගිවීම සුවිශේෂීය. සහභාගිවන පිරිස පේලි තුනකට සිටීම නබ්තුමා දිරිගන් විය. අඩු සංඛ්‍යාවෙන් යුත් මුළුමනින්ම වුවත් පේලි තුනකට වන සේ සිටීම මුස්තහබ් වේ. ජනාසා සලාතය පිරිමින් ඉටු කළ යුතුය.

ජනාසා සලාතයකදී ඉමාමන් කිරීමට සුදුසු අය නීති විශාරදයින් විසින් මෙසේ පෙළ ගස්වා ඇත. ඔවුන් සලාතයේ නීතිරීති දත් අය විය යුතු ය.

1. ජනාසාව විසින් වසිසියත් (නම් කරන) ලද්ද.
2. ජනාසාවේ පියා, පියාගේ පියා වශයෙන් ඉහළට.
3. ජනාසාවේ පුතා පුතාගේ පුතා වශයෙන් පහළට.
4. ජනාසාවේ සහෝදරයා.
5. ජනාසාවේ ඥාතීන්.

ජනාසා සලාතය ඉටු කිරීමෙන් පසු ජනාසාව භූමදනය කිරීම අවසන් වගකීම වේ.

ර්ද් සලාත්

සුන්නත් සලාත්වල ර්දුල් ෆික්ර්, ර්දුල් අල්හා ආදී අවුරුදු සලාත් දෙක සුන්නත් මුඅක්කද වර්ගයට අයත්ය. රමලානයට පසු පැමිණෙන ෂව්වාල් පළමු දිනයේ දී ර්දුල් ෆික්ර් උත්සවයක් දුල්හජ් දහවෙනිද ර්දුල් අල්හා උත්සවයක් සමරනු ලැබේ.

එම අවුරුදු දින දෙකේ දී පිළිපැදිය යුතු පිළිවෙත්

- :: ස්නානය කිරීම, සුවඳවිලවුන් ගැල්වීම, ලස්සන ඇඳුම් ඇඳීම : “ර්ද් උත්සවවලදී ඔබ සතුව ඇති හොඳම ඇඳුම අදින ලෙසත් හොඳම සුවඳ විලවුන් ගල්වන ලෙසත් හොඳම දේ පරිත්‍යාග කරන ලෙසත් නබ්නායකතුමා අණකර සිටියේය.” යනුවෙන් හසන් (රලි) දක්වති. (හාකිම්)
- :: උදේ ආහාරය : ර්දුල් ෆික්ර් දිනයේ සලාතයට යාමට පෙර උදේ ආහාරය ගැනීමත්, ර්දුල් අල්හා දිනයේ දී සලාතයෙන් පසු උදේ ආහාරපාන ගැනීමත් සුන්නත් වේ.
- :: නමදින ස්ථානය කරන යෑම : අවුරුදු නැමදුම පල්ලියේ ඉටු කිරීම යෙහෙකි. විවෘත ස්ථානයන්හි ද ඉටු කළ හැක.

- :: ඊද් සලාතය මස්ජිදයේ ඉටු කළ යුතුය. එලිමහනකද ඉටු කළ හැකිය : සලාතයට එක් මාර්ගයකින් ගොස් තවත් මාර්ගයකින් ආපසු පැමිණීම. මුහම්මද් (සල්)තුමා ඊද් සලාතයට එක් මාර්ගයකින් ගොස් තවත් මාර්ගයකින් ආපසු පැමිණෙති. (මුස්ලිම්)
- :: සුබපැනීම : එක් එක් අය හමුවූ විට ‘තකබ්බලේලාහු මින්නා වමින්ක’ යනුවෙන් කියා අවුරුදු සුබ පැතුම් පිරිනැමීම.
- :: ඊද් සලාතේ ඉටු කරන ආකාරය : ඉදුල් ගිතුර් අවුරුදු දවසේ උදෑසන සූර්යයා ඊතල දෙකක් තරම් ඉහළ පවත්නා වේලාව ඊදුල් ගිතරු සලාතයේ වේලාවයි. ඊදුල් අල්හා (හජ්) අවුරුදු සලාතය සූර්යයා ඊ තලයක තරම් උසට නැගුණු (විනාඩි 20කට) පසු එළඹෙන කාලයයි. ඊතලයක උස යනු මීටර් 03ක පමණ ප්‍රමාණයකි.

අනෙකුත් සලාතයන් වගේම අවුරුදු සලාතයටත් ඡර්ක්, ගර්ල්, සුන්නත් ඇත. ඊද් සලාතයේ රක්අත් දෙක කිබ්ලාවට මුහුණලා අල්ලාහ් වෙනුවෙන් මෑමුම් වශයෙන් නමදීම! යනුවෙන් නියමයන් පිහිටුවාගත යුතුය. පලමු රකඅතයේ ආරම්භ තක්බිරයට අමතරව තවත් තක්බිර හතක් උච්චාරණයකු යුතුය. එක් එක් තක්බිර අතර

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ

යනුවෙන් පාරායනය කළ යුතුය. ඉන් අනතුරුව සූරා ගානිභාව පාරායනය කළ යුතුය.

ඉන්පසු තවත් සූරතයක් පාරායනා කළ යුතුය. දෙවෙනි රකඅතයේ ආරම්භක තක්බිරයෙන් පසු තවත් තක්බිර පහක් කිව යුතුය. පලමු රකඅතයේ මෙන්ම දෙවැනි රකඅතයේදී සුබ්හානල්ලාහ් කලිමාව පාරායනා යේ පසු සූරා ගානිභාව හා තවත් සූරාවක් අවසානයේ අනෙකුත් සලාතය මෙන්ම අවසන් කළ යුතුය. සලාතය අවසානයේ ඉමාම් කුත්බා දේශනා කරයි. එය පලමුවෙනි දෙවෙනි වශයෙන් කුත්බා දෙකකින් යුක්තය. කුත්බාවේදී වැඩියෙන් තක්බිර කීම හොඳය.

ඊද් සලාතයේ නීතිරීති අවබෝධ කරගෙන එය පිළිවෙලින් ඉටුකර එල ලබමු.

වැසි ඉල්ලා කරන සලාතය :

මෙය සලාතුවේ “ඉස්තිස්කාහ්” වශයෙන් හැඳින්වේ. “ඉස්තිස්කා” යන්න වැස්ස ආයාචනා කිරීම යන අර්ථය දෙයි. මෙය සුන්නත් සලාතයකි. තවද පැවිල්ල නිසා ජනයා ජලය නොමැතිව පීඩා විඳින අවස්ථාවක අල්ලාහ්ගෙන් වැඩි වැඩියෙන් කන්නලව් කර ආයාචනා කරමින් ප්‍රාර්ථනා කළ යුතුය. දෛනික සලාත්වලදී හා ජුම්ආ සලාතයේදී වැස්ස ලබාදෙන ලෙස අල්ලාහ්ගෙන් ප්‍රාර්ථනා කළ යුතුය.

වැසි ඉල්ලා අල්ලාහ්ගෙන් ප්‍රාර්ථනා කරන එක් මාර්ගයක් වශයෙන් සලාතුවේ ඉස්තිස්කා සඳහන් කළ හැකිය.

ඉස්ලාමීය රාජ්‍යයේ නායක හෝ ඉමාම් දින හතරක් තිස්සේ උපවාස කරන ලෙසත්, පව් සමාව අයදින ලෙසත්, දන පරිත්‍යාග කරමින් යහ කාර්යවල යෙදෙන ලෙසත් ජනයාට

අණ කරයි. හතරවෙනි දිනයේ ස්නානය කර වුළු කරගෙන බාල, මහලු, කාන්තා, පිරිමි සියල්ල තමන්ගේ සතුන් සිව්පාවුන් සමග විවෘත පිටියකට රැස්වෙති. එහිදී රකආත් දෙකක් සලාතයේ නිරතවෙති.

ඉන් අනතුරුව ඉමාම් කුත්බා දේශනාවක් කරයි. එහිදී නබිනායක තුමා කළ ප්‍රාර්ථනාවන් පාරායනා කිරීම සුන්නත් වේ. දෙවැනි කුත්බාවේ තුනෙන් දෙකක් අවසන් වන විටදී ඉමාම් කිබ්ලාවට මුහුණලා දැන ඔසවා වැඩි වැඩියෙන් ප්‍රාර්ථනා කරයි. ඉමාම් කිබ්ලා දෙසට හැරෙන විට ඉමාම් සහ ජනතාව තම පොරොවන ඉහළ පහළ ලෙස හා වම් දකුණු ලෙස මාරු කර ගනියි.

මෙම සලාතයේ දී නබිතුමා පාරායනය කල බොහෝ දුආවන් ඉස්ලාමය අපට උගන්වා ඇත. නියඟය උස්සන්නවී ජලය වෙනුවෙන් ජනයා පීඩා විඳින විට සාමූහික වශයෙන් සලාතුල් ඉස්තිස්කාව ඉටු කර නබිතුමා ඉගැන්වූ දුආ පාරායනය කරමින් එල නෙලාගනිමු.

ග්‍රහණ සලාතය

ග්‍රහණ සලාතය සුන්නා මුආක්කද වේ. මෙම සලාතය කාන්තාවන් හා පිරිමින් එකතු වී සාමූහිකව ඉටු කිරීම යහපත්ය. රකආත් දෙකකින් යුත් ග්‍රහණ සලාතය අනෙකුත් සලාත්වලින් තරමක් වෙනස්ය. එක් එක් රකආතය රුකුල දෙකකින් යුක්තය. පළමු රකආතයේ සුරා ආතිභා පාරායනයෙන් පසු සුරා බකරාව පාරායනා කළ යුතුය. පසුව රුකුලවට ගොස් දීර්ඝ වේලාවක් තස්බීන් කළ යුතුය. නැවත නැගිට අත්දෙක බැඳගෙන සුරා ආතිභා පාරායනා කර සුරා ආල ඉම්රානය පාරායනා කළ හැකිය. ඉන් අනතුරුව රුකුල කර කළින් රුකුලවට වඩා මදක් අඩුවෙන් තස්බීන් කර ඉෆ්තිදල් තත්ත්වයට මිදිය යුතුය. සුපුරුදු වනාවෙන් පසු සුපුරුදු ගොස් පළමු රුකුල ගානටම තස්බීන් කළ යුතුය. පසුව මැද ආසනයට පැමිණ සුපුරුදු දුආව පාරායනා කළ යුතුය.

දෙවෙනි සුපුරුදුයේ දී දෙවැනි රුකුවේදී මෙන්ම තස්බීන් කළ යුතුය. ඉන්පසු ඊළඟ රකආතය සඳහා නැගිට එහිදී සුරා ආතිභාව පාරායනය කළ යුතුය. පළමු සිට ගැනීමේදී “සුරා නිසා” හා දෙවැනි සිටීමේදී “සුරා මාඉදව” පාරායනය කිරීම විශේෂිතය. පළමු රකආතයේ වගේම ක්‍රියාකර අත්තහිසියාත්වලින් පසු සලාම් කියා සලාතය නිමා කළ යුතුය.

ග්‍රහණය ආරම්භ වීමේ සිට අවසාන දක්වාම වේලාව මෙම සලාතයේ වේලාවයි. ග්‍රහණ අවස්ථාවේ දී තස්බීන් කිරීම, දුආ පාරායනය, ඉස්තිෆාර් කිරීම සඳකා දීම යනාදිය මුස්තහබ් වේ.

අනෙකුත් සුන්නත් සලාතයන් :

ඉහත විස්තර කළ සුන්නත් සලාතයන්ට අමතර තවත් විවිධ සුන්නත් සලාත් ඇත. එයින් වැදගත් කිහිපයක් මෙහිදී සලකා බලමු. අනෙක් සලාත් ගැනද දැනගැනීමට උත්සුක වෙන්න.

තහජ්ජුද් සලාතය :

මැදියම් රාත්‍රිය පසුව නින්දෙන් නැගිට ඉටු කරන සලාතය තහජ්ජුද් නම්වේ. අල්ලාහ්ගේ යහ ගැත්තන්ගේ සුවිශේෂ ගුණාංගයක් වශයෙන් තහජ්ජුද් සලාතය ඉටු කිරීම සඳහන් කළ හැකිය.

ඔව්හු ඔවුන්ගේ ඇළපත් සුව යහනවලින් ඉවතට ගෙන බියෙන් සහ අපේක්ෂාවෙන් යුතුව තම රබ් (පරමාධිපති) ආයාචනා කරති. තවද අප ඔවුනට දුන් දෑයින් (අල්ලාහ්ගේ මාර්ගයේ) විශ්දම් කරති. (32:16)

“ජනයිති, සලාතය පතුරවන්න; ආගන්තුක සත්කාරයේ යෙදෙන්න; මිනිසුන් නිදන වේලාවේ නැගිට සලාතයේ යෙදෙන්න. එවිට කිසිම බාධකයෙන් තොරව ස්වර්ගයට පිවිසෙනු ඇත. (කිර්මිදි)

ඉහත දැක්වූ අල්-කුර්ආන්, අල් හදීස් සාධක තහජ්ජුද් සලාතයේ වැදගත්කම අවධාරණය කරයි.

ඉෂා සලාතයෙන් පසු නින්දට ගොස් අතරමග අවදිවී තහජ්ජුද් සලාතය සඳහා දත් මැද වුළුකර සූරා ආල ඉම්රානයේ අවසන් වාක්‍ය දහය පාරායන කිරීම සුන්නත් වේ. තහජ්ජුද් සලාතයේ අවම රකඅත් ගණන දෙකකි.

ලුහා සලාතය :

හිරු උදවි විනාඩි 20ක් පමණ ගතවීමේ සිට හිරු මුදුන්වන වේලාව තෙක් ඉටු කළ හැකි සලාතයකි. සලාතුල් ලුහා - මෙය විවිධ සුවිශේෂත්වයෙන් යුක්තය. මේ ගැන නබි නායක මුහම්මද් (සල්) තුමා වර්ණනා කර දක්වා ඇත. “දිනපතා ඔබ ශරීරයේ එක් එක් හන්දි සඳහා ම එක් එක් දුන පරිත්‍යාගයක් කළ යුතුව ඇත. සෑම තස්බිහයම දුන මානවේ. සෑම තහ්මීදයක් දුන පරිත්‍යාග වේ. සෑම තහ්ලීලයක්ම දුනයකි. සෑම තක්බීරකම දුනයකි. යහ ක්‍රියාවන් උනන්දු කිරීම ධර්මයකි. අයහපත් ක්‍රියාව වැලැක්වීම ධර්මයකි. එහෙත් රකඅන් දෙකක ලුහා සලාතය මේ සියල්ලට සමාන වේ. (අහ්මද්)

ලුහා සලාතයේ අවමය රකඅත් දෙකකි. උපරිමය රකඅත් අටකි. සාමාන්‍යය රකඅත් හතරකි.

04. සකාත්

සකාතයේ වැදගත්කම

සකාත් නමැති අරාබි පදයට පිවිතුරු, පිරිසිදු, සංවර්ධනය, අභිවෘද්ධිය යන භාෂා අර්ථවේ. ෂරීආවේ දෘෂ්ඨියෙන් සකාත් යන්නෙහි තේරුම පහත ආකාරයෙන් වේ. “මුස්ලිම්වරයෙකු තම දේපළෙන් එහි නිසාබය හා කාලය සම්පූර්ණ වීමෙන් පසු නියමිත ප්‍රමාණය ගණන් බලා කුර්ආනයේ සඳහන් කණ්ඩායම් අටකට පිරිනැමීම සකාතය වේ.” අල්-කුර්ආනය සකාත් යන අර්ථයෙන් “සඳකා” “අල් ඉන්ෆාක්” යන පදද භාවිතා කර ඇත. පංච මහා වගකීම් වලින් එකක් වන සකාතය ක්‍රම කිහිපයකින් වැදගත්වේ.

1. මූලික ඉබාදතවලින් එකක්වීම එහි එක් වැදගත් කමකි.
2. සකාතය පිළිබඳ අල් කුර්ආනය හා සුන්නාව ගෙන හැර දක්වන ඉගැන්වීම් එහි වැදගත්කම අවබෝධ කර ගැනීමට උපකාරී වේ.

(නබිවරයාණෙනි,) ඔවුනගේ දේපලවලින් (නියමිත) දුගී බද්ද (සකාතය) ගැනීමෙන් (අභ්‍යන්තර තාභාබාහි) වශයෙන් ඔවුන් පවිත්‍ර කරන්න. ඒ මගින් ඔවුන් පාරිශුද්ධ කොට ආශිර්වාද කරන්න. ඔබගේ ආශිර්වේදය ඔවුන් සනසනු ඇත. අල්ලාහ්” සවන් දෙන්නා සහ අති ඥානවන්තයා ලෙස සිටින්නේය.” (9:103)

“රන් හා රිදී ගොඩ ගසාගෙන ඒවා අල්ලාහ්ගේ මාර්ගයේ වියහියදම් නොකරන අයට (අත්වන) දරණු වේදනා ඇත්තේය. යන ශුභාරංචිය දෙනු ”(9:34)

“සකාත් නොදී තබාගන්නා ප්‍රජාව අල්ලාහ් සාගතයෙන් පරීක්ෂාවට ලක් කරයි.” (තබරානි)

“දේපළෙන් වෙන් නොකරන ලද සකාතය” එම දේපළ විනාශයට පත් කරයි”. (බෙහකි)

3. අල්කුර්ආනය විවිධ තැන්වල සලාතය මෙන්ම සකාතයද වැදගත් බව අවධාරණය කරයි.

උදහරණයක්:- “තවද නැමදුම නියමිත පරිදි ඉෂ්ද්කරමින් සකාත් දීමත් ක්‍රියාත්මක කරන්න. මන්ද යත්, ඔබ ඔබවෙනුවෙන් කුමන පුන්‍ය ක්‍රියාවක පෙරාතුවම යවා තබන්නේද, එය අල්ලාහ්ගෙන් ඔබට ලැබෙනවා ඇති.” (2:110)

4. “සකාතය” පෙරවූ සමාජයන්ටත් නියම කර තිබුණි.
5. සකාත් නොදෙන්නා මහා පාපිෂ්ඨයෙකි. සකාත් දීම ප්‍රතික්ෂේප කරන්නා ඉස්ලාමීය දෘෂ්ඨි කෝණයෙන් මුර්තද් (ආගමෙන් පිටමංවූ) තත්ත්වයට පත් වේ.

6. සකාන්දීම ප්‍රතික්ෂේප කරන්නාට විරුද්ධව සටන් කිරීම ඉස්ලාමයෙන් අනිවාර්ය කර ඇත.
7. සභාධාවරුන්, කලීඛාවරුන් හා ඉමාම්වරුන් සකානය ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී වැඩි සැලකිල්ලක් දක්වා ඇත.
8. සකානය අල්ලාහ්ගේ දයාව ලබාදෙන යුතුකමක් වශයෙන් ද එය වැදගත් වේ. “(නමුත්) මාගේ දයාලුභාවය සියලු දේ කෙරෙහි ව්‍යාප්තය. එහෙයින් බිය බැතිමත් අයටද සකාන් ගෙවන්නන්ට ද තවද අපගේ ආයාත් (වදන්) විශ්වාසය කරන්නන්ට ද එය මා සලසන්නෙමි”ය. ඔහු (අල්ලාහ්) කීවේය. (7:156)
9. ඉස්ලාමීය ආර්ථික ප්‍රතිපත්තියේ පදනම වන්නේ ද සකානයයි.
10. පුද්ගලයාට හා සමාජයට ප්‍රයෝජන ලබාදෙන දේව නමස්කාරයක් වශයෙන් ද සකාන් වැදගත් වේ.

සකානයේ පිළිවෙත්

සකානය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී එහි පිළිවෙත් නිසි පරිදි පිළිපැදිය යුතුය. එම පිළිවෙත් දැන සිටීම අනිවාර්යයි. අල්ලාහ්ගේ අනිමනය පරිදි නිසි ආකාරයෙන් සකාන් ඉටු කිරීමට එම පිළිවෙත් දැන සිටීම ඉතා වැදගත්ය.

සකාන් නියම වීමේ කොන්දේසි

1. මුස්ලිම්වරයෙකුවීම.
2. නිදහස් පුද්ගලයෙකුවීම.
3. තමන්ට අයත් දේපළවීම.
4. දේපළ නිසාබයට එළඹ තිබීම.
5. දේපළ නියමිත කාලය පසුකර තිබීම.
6. දේපළ හෝ වස්තුව වර්ධනය වන එකක්වීම.
7. මූලික අවශ්‍යතාවයන්ට වැඩියෙන් තිබීම.

“නිසාබ්” යනු කිසියම් වස්තුවකට හෝ දේපළකට සකාන් නියම වන අවම ප්‍රමාණයයි. මෙය භාණ්ඩයෙන් භාණ්ඩයට වෙනස් වේ. කාලය එළඹවීම යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ නියමිත භාණ්ඩය හෝ දේපළ කොපමණ කාලයක් ඔහු වෙත තිබුණොත් සකාන් නියම වේද යන්නය. ඇතැම් භාණ්ඩ සඳහා වසරක් සම්පූර්ණ විය යුතුය. වසරක් යනු වන්දු වර්ෂයයි. කෘෂි භාණ්ඩ සඳහා අස්වැන්නනෙහි ද, නිදන් වස්තු සඳහා එය ලැබුණු වහාම ද සකාන් නියම වේ.

සකාන් ඉටුකිරීමෙහි ආර්ථික දෙකක් වේ. ඒවා නම් නියයනය සහ සුදුසුකම් ලත් නියමිත අයට බෙදා දීම ආදියයි.

සකාන් නියමවන භාණ්ඩ

අල් කුර්ආනය සකාන් නියමවන භාණ්ඩ එකින් එක නම් නොකර පොදුවේ දේපල යන පදය භාවිත කර ඇත.

සකාන් මඟින් බලාපොරොත්තු වන ප්‍රධාන අරමුණක් වන්නේ බෙදා දෙන වස්තු හා එහි අයිතිකරුවන් වන ධනවතුන් ද පාරිශුද්ධත්වයට පත් වීමයි. කාලයෙන් කාලයට දේපලවල වටිනාකම, එහි ස්වභාව ඵලදාව හා වර්ධන ප්‍රවණතාව ද වෙනස් විය හැකිය. ඒ අනුව සකාන් නියමවන භාණ්ඩ ඒවායින් සකාන් ලබාගන්නා පිළිවෙල හා ප්‍රමාණය ද වෙනස්වීමට ඉඩ ඇත.

සකාන් නියමවන භාණ්ඩ ලැයිස්තුව වසරක් සම්පූර්ණ විය යුතු කොන්දේසියට යටත් භාණ්ඩ

භාණ්ඩ	නිසාබය (නිබිය යුතු අවම ප්‍රමාණය)	දිය යුතු ප්‍රමාණය
මුදල්	ග්රුම් 85කු රන් වටිනාකම (පවුම් 10 $\frac{1}{2}$)	2 $\frac{1}{2}$ %
රන්, රන් ආභරණ රන් භාණ්ඩ	ග්රුම් 85ක රන් වටිනාකම (පවුම් 10 $\frac{1}{2}$)	2 $\frac{1}{2}$ %
රිදී, රිදී ආභරණ රිදී භාණ්ඩ	ග්රුම් 595. මුදල්මය වටිනාකම	2 $\frac{1}{2}$ %
වෙළෙඳ භාණ්ඩ	ග්රුම් 85කු රන් වටිනාකම (පවුම් 10 $\frac{1}{2}$)	2 $\frac{1}{2}$ %

වසරක කොන්දේසි නොමැති භාණ්ඩ

භාණ්ඩ	නිසාබය (නිබිය යුතු අවම ප්‍රමාණය)	දිය යුතු ප්‍රමාණය
ධාන්‍ය, සහල්, නිරිඟු වැනි	කිලෝ ග්රුම් 653	5%-10%
නිධන් වස්තු	නිසාබි නොමැත	20%

එළවන්, බැටළුවන්, ගවයන්, ගව පාලනය යන තත්වයේ තිබේ නම් ඒ සඳහා සකාන් පිළිවෙත

භාණ්ඩ	නිසාබය (නිබිය යුතු ප්‍රමාණය)	දිය යුතු ප්‍රමාණය
ගවයින්	30 දෙනෙක්	සෑම 30 ක් සඳහා වසරක පැටියෙක්, සෑම 40ක් සඳහා වයස අවුරුදු දෙකක පැටියෙක් වශයෙන් වැඩිවෙන සංඛ්‍යාව අනුව දිය යුතුය.
එළවන්	40 දෙනෙක්	40-120 දක්වා එක එළවෙකු 120-200 එළවන් දෙදෙනෙක් 201-300 එළවන් තුන්දෙනෙක් මින් ඉහළට සෑම 100ට එක් එළවෙකු බැගින්

සකානයේ උර්ල්

1. නිසියන් තැබීම - මුස්ලිම්වරයෙකු ඉටුකරන සෑම ක්‍රියාවකම නිසියනය (අධිෂ්ඨානය) ප්‍රධානය. එයින් සකානය වනාහි මූලික ඉබාදතයක් හෙයින් එය ඉටුකරන්නා අවශ්‍යයෙන්ම නිසියන් තැබිය යුතුය.
2. සුදුසුකම් ලත් අයට බෙදා දීම :- කුර්ආනයේ සහ සුන්නාහ්වේ සවිස්තර ව දක්වා ඇත.

සකාන් ලබාගැනීමට සුදුසුකම් ලද්දන්

සකාන් ලබාගැනීමට හිමිකම් කියන්නන් කුර්ආනයේ පැහැදිලිව සඳහන් වී ඇත.

“නියත වශයෙන්ම සඳකාන් යන දනයන් අසරණයන්ටත්, දිලීන්දන්ටත්, සකාන් එකකාසු කරනනන්ටත්, ඉස්ලාකය කෙරෙහි ඔවුන්ගේ සිතිවල පිබිදීමක් ඇතිවීම පිණිසත්, වහලුන් නිදහස් කිරීමටත්, ණයබරින් සිටිනනන්ටත් අල්ලාහ්ගේ මාර්ගයෙහි ශුද්ධ වූ යුද්ධයෙහි නියලෙන්නන්ටත්, යාවකයින්ටත් පමණක්ම සිටිය මෙය අල්ලාහ්ගේ නියමයයි. අල්ලාහ් සියල්ලම දන්, සර්ව ඥාතවන්තයි.” (9:60)

1. උර්ල් : මොහු තමාටත් තමන්ගෙන් යැපෙන්නන්ගෙන් මූලික අවශ්‍යතා සපුරාලීමට ආදායමක් නොමැත්තා
2. මිස්කීන් : තමන්ටත් තමන්ගේ යැපෙන්නන්ටත් මූලික අවශ්‍යතා ඉටු කිරීමට ප්‍රමාණවත් ආදායමක් නොමැත්තා
3. ආමීල් : සකානය එක්රැස් කිරීම, ගබඩා කිරීම, ලියාපදිංචි කිරීම, ගණන් බැලීම, ආරක්ෂා කිරීම, බෙදා හැරීම වැනි කාර්යයන්වල නිරතවන්නන් මෙම කොටසට

අයත් ය. මොවුන්ගේ සුදුසුකම්, වගකීම්, දක්ෂතා අනුව සකාන් අරමුදලෙන් කොටසක් පිරිනැමේ. මෙහි ප්‍රමාණය සමස්ත සකාන්වල අටෙන් එකකට වැඩි නොවිය යුතුය.

4. මුදල්ලඟතුල් කුලුඹ : ඉස්ලාමය දෙසට එකඟත්වයක් දක්වන්නන් මෙම කොටසට අයත් වේ. අලුතෙන් ඉස්ලාමය වැළඳගත් පිරිස් ද මෙයට අයත් ය.
5. ෆිර්කාබ්/මුකාතබ් : වහලුන් නිදහස් කිරීම වෙනුවෙන් සකානයෙන් වෙන් කරන කොටස මෙයින් හැඳින්වේ. වහලුන් නිදහස් කරගැනීම සඳහා ඔවුන්ගේ අයිතිකරුවන්ට දීම සඳහා මෙය භාවිතා කළ හැකිය. වර්තමානයේ වහලුන් නොමැති නිසා කිසිම හේතුසාධකවලින් තොරව කාෆිර්වරුන් වෙත සිරගත වී සිටින්නන් මුද් ගැනීමට මෙම කොටස උපයෝගී කර ගත හැකි බව විද්වත්තු අදහස් දක්වති.
6. අල් කාරිමූන් : තමන් වෙනුවෙන් හෝ අනුන් වෙනුවෙන් ණය වී එය ගෙවා ගැනීමට නොහැකිව සිටින අය මෙයින් අදහස් කෙරේ.
7. ෆීසබ්ලිල්ලාහ් : අල්ලාහ්ගේ තෘප්තිය උදෙසා යෙදෙන ඉස්ලාමීය සටන් සඳහා සකානයෙන් වෙන් කරන කොටස මෙම නමින් හැඳින්වේ.
8. ඉබ්නු සබීල් : කිසියම් ගමනක නිරතවී එම ගමන අවසන් කර ගැනීමට හෝ ආපසු පැමිණීමට වත්කමක් නොමැති අය මෙම කොටසට අයත්ය. මොවුන් ධනවතුන් වුවද, තම පුද්ගලික අවශ්‍යතා සඳහා ගමන යෙදෙන්නෙකු වුවද සකාන් මුදලින් ඔවුන්ට ලබාගත හැකිය.

සකාන් ලබා ගැනීමේ හිමිකම් නැති අය

1. ධනවතුන් - මොවුන් තමන්ගේ සහ යැපෙන්නන්ගේ අවශ්‍යතා සපුරාලීමට තරම් ආදායමක් ලබන්නන්ය.
2. රැකියාවක් කිරීමේ හැකියාව ඇති අය - තම සුදුසුකම්වලින් තත්ත්වයටත් ගැලපෙන රැකියා අවස්ථාවක් ලබාගෙන තම ශක්ති ප්‍රමාණයෙන් එය කළහැකිව තිබෙන අය මෙම ගණයට අයත් ය. එම රැකියාව ඔවුන්ටත්, ඔවුන්ගෙන් යැපෙන්නන්ටත් ප්‍රමාණවත් ආදායමක් ලැබෙන එකක් විය යුතුය.
3. ඉස්ලාමයේ හතුරන් - අදේවවාදීන්, ආගම් වෙනස් කළවුන්, ඉස්ලාමයට හතුරුකම් කරන කාෆිර්වරුන් මෙයට ඇතුළත් ය.
4. සකාන් දෙන්නන්ගේ දෙමාපියන්, දරුවන් හා බිරිඳ - පුතාගේ දේපළ දෙමාපියන්ගේ ද දේපළ වශයෙන් සැලකේ. දරුවන් ද පියාගෙන්ම කොටසකි. බිරිඳ ද සැමියාගෙන් යැපෙන අයෙකි.
5. නබි (සල්) තුමාගේ පවුලේ උදවිය : “මුහම්මද් (සල්) තුමාගේ පවුලේ අයට සකානයේ හිමිකම් නැත.” (අහ්මද්)

සකාන් මගින් ලැබෙන ප්‍රයෝජන

සකානය විවිධ අරමුණු පදනම් කරගෙන නියම කරන ලද ඉබාදතයකි. මෙම ඉබාදත මගින් ලැබෙන ප්‍රයෝජන මානීෂාකා තුනක් යටතේ පැහැදිලි කළ හැකිය.

සකාන් පිරිනමන්නාට ලැබෙන ප්‍රයෝජන :

1. සකාන් දීමෙන් සිතක් දේපලක් පිරිසිදුවේ.
2. අල්ලාහ්ගේ දයාවටත්, කරුණාවටත් පාත්‍රවේ.
3. ආත්මාර්ථකාමයෙන් මිදී පරාර්ථකාමී චින්තන ඇතිවේ.
4. පරිත්‍යාගශීලී ආකල්පයක් ලැබෙයි.
5. ලෞකික ආශාව හා තණ්හාවෙන් මිදිය හැකිවේ.
6. දුප්පතුන් කෙරෙහි සෙනෙහසින් කටයුතු කිරීමට ඉදිරිපත්වෙයි.
7. කෘතඥපුර්වකව කටයුතු කරයි.
8. අල්ලාහ්ගේ ගුණාංගය තම ආභරණයක් වශයෙන් ලබාගනී.
9. දේපල වර්ධනය වන තත්ත්වයට පත්වෙයි.
10. පරලොවේ උතුම් ආනිශංස ලබාගනී.

සකාන් ලබාගන්නන් හට ලැබෙන ප්‍රයෝජන

1. දිළිඳු බවෙන් මිදීමේ අවස්ථාව ලැබේ.
2. දිළිඳු කමේ කෘෂරත්වයෙන් ආරක්ෂාවේ.
3. ජීවන තත්ත්වය ඉහළ නැංවේ.
4. ආර්ථික වර්ධනයක් ඇතිවේ.
5. අයහපත් ගුණාංග හා ක්‍රියා ඉවත්වෙයි.
6. අනුන්ගෙන් යැපීමෙන් නිදහස්වේ.
7. සිතේ සතුටත් තෘප්තියත් ඇතිවේ.
8. වංචනික බව, ඊර්ෂ්‍යාව, අවලාද කීම යන ක්ලේෂවලින් ආරක්ෂා වේ.
9. හිතකර මිනිසුන් බිහිවේ.

සකාන් නිසා සමාජයට ලැබෙන වාසි

1. පුද්ගල වර්ධනය නිසා සමාජ වර්ධනයට මග පෑදේ.
2. දුප්පතුන් හා පොහොසතුන් අතර අන්‍යෝන්‍ය සම්බන්ධය වැඩිවී සමාජය බලසම්පන්න වේ.
3. සහෝදරත්වය හා සමගිය වැඩිවේ.
4. තරගකාරීත්වය, ඊර්ෂ්‍යාව අඩුවේ.
5. සමාජ විෂමතා අවමවේ.
6. සමාජයේ සියලු ක්ෂේත්‍රයන් වැඩි දියුණුවේ.
7. ඉස්ලාමීය අකීදව ආරක්ෂාවේ.
8. සුරක්ෂිත සමාජ පරිසරයක් බිහිවේ.
9. යහ ගුණාංගයෙන් පිරි සමාජයක් ඇතිවේ.
10. ඇති නැති පරතරය අවමවේ.

සකාත් එක්රැස්කර බෙද දීමේ වැදගත්කම හා එහි ප්‍රයෝජන

සකාතය අල්ලාහ් විසින් පුද්ගලයා වෙත පැවරූ සමාජ වගකීමකි. එය සමාජ ආර්ථික දියුණුවේ පදනමක් විය යුතුයි, යන්න ඉස්ලාමයේ අපේක්ෂාවයි. සමාජ ජීවිතයටත් ආර්ථික වර්ධනයටත් තුඩු දෙන ඕනෑම ක්‍රියාවක් සාමූහිකත්වයෙන් තොරව සිදුවිය නොහැකි බව පැහැදිලිය.

සකාත් භාණ්ඩ, එක්රැස් කිරීමටත්, ආරක්ෂා කිරීමට හා බෙදහැරීම සම්බන්ධයෙන් වූ කටයුතු සංවිධානය කිරීම පිණිසත්, සාමූහිකත්වය අත්‍යවශ්‍ය කාරණයකි. මුස්ලිම් සමාජය සකාතයෙන් බලාපොරොත්තු වන ඉහළ ඵලය ලබාගැනීමට නම් සාමූහිකව එය ඉටු කළ යුතුය.

සකාතය ආයතන ගතකොට සාමූහිකව ඉටුකළ යුතු බව කුර්ආනය අවධාරණය කරයි. “(නබිතුමනි,) ඔවුන්ගේ දේපලවලින් (සකාතය) ගනු. ” (9:103)

“අප ඔවුනට බලය දුනහොත් සලාතය ස්ථාපිතකර සකාතය ලබා දෙති. ” (22:41)

සකාතය එක්රැස් කර බෙද හරින කටයුතුවල නිරතවන සේවකයින්ව අල් කුර්ආනය “ආම්ලූන්” යනුවෙන් හඳුන්වා ඇති අතර ඔවුනට සකාතයේ කොටසක් හිමි බව තහවුරු කිරීමත් සකාතයේ සාමූහික කාර්යය අවධාරණය කරයි. නබි (සල්) තුමා සහ කුලෆාල රාමිදුන්වරුන් සකාතය නිසි ආකාරයෙන් එකතුකර නියමිත කොටස්වලට බෙද දුන් බව ඉතිහාසය සාක්ෂි දරයි. මෙයද සකාත් සාමූහිකව ඉටු කළ යුතු යන්න තහවුරු කරන සාධකයක් වේ. එහෙත් තනිව දෙන සකාතය ද පිළිගැනේ.

සකාත් සාමූහිකව ඉටුකිරීමේ අවශ්‍යතාවන් හා එහි ප්‍රයෝජන

1. දේපල කෙරෙහි වූ මිනිසාගේ ආශාව ඇතැම් විට සකාත් දීමෙන් ඔහුව වළක්වාලිය හැකිය. සාමූහිකව රැස්කර දීම මගින් මෙම තත්ත්වය මඟ හැරිය හැකිය. දිළිඳු ජනතාව වැඩියෙන් වාසි ලැබීමට මෙය ඉවහල් වේ.
2. පුද්ගලයින් තම සකාතය සුදුසුම අය තෝරා බෙදා හරිනු ඇතැයි බලාපොරොත්තු විය නොහැක. කණ්ඩායමක් විසින් සාමූහිකව එය කිරීමේදී සකාත් අවශ්‍ය කරන පුද්ගලයින් හඳුනාගෙන බෙදදීම කළ හැකිය.
3. සමාජ ආර්ථික සංවර්ධන කටයුතු ඉටු කළ හැක්කේ සාමූහිකව එක්රැස් කරන සකාත් මගිනි.
4. සකාතය උසස් පුළුල් අරමුණු හා උසස් ඉලක්ක සනිටුහන් කරන කර්තව්‍යයක් නිසා සාමූහිකත්වයෙන් තොරව එයට ලගාවිය නොහැකිය.

5. සකාත් එක්රැස් කිරීම, ගබඩා කිරීම, ආරක්ෂා කිරීම, බෙදා හැරීම වැනි කාර්යය වලට සාමූහික ප්‍රයත්නය වැදගත් අංගයකි.
6. අල්-කුර්ආනය බොහෝ ස්ථානවල සලාතය සමග සකාතයන් සම්බන්ධ කර අවධාරණය කර තිබීම සලාතය මෙන් සකාතය ද සාමූහිකව ඉටු කළ යුතු බව තහවුරු කිරීමක් වන්නේය.
7. සකාත් පෞද්ගලික මට්ටමේ ලබාදෙන විට සකාත් ලබාගන්නා ධනවතාගේ බලපෑම්වලට ලක්වීමේ අවදානමක් ඇත.
8. ඕනෑම සමාජ මෙහෙවරකදී පෞද්ගලිකව යෙදෙනවාට වඩා සාමූහිකව ක්‍රියාත්මක වැඩි වාසි ලැබේ.
9. ඉස්ලාමය ආගමක් වශයෙන් හා සමාජ ක්‍රමයක් වශයෙන් පවතින නිසා එහි මූල්‍ය පාලනයට සකාතය සාමූහිකව ක්‍රියාත්මක කිරීම වැදගත්ය.
10. තනි පුද්ගලයින් සකාත් බෙදා දීමේදී අක්‍රමිකතා සිදුවිය හැකිය. අවශ්‍ය අයට නොලැබී යා හැකිය. සාමූහිකව ඉටු කිරීමෙන් මෙය වළක්වා ගත හැකිය.
11. සමාජයේ පොදු ගැටලු සාමූහික සකාත් මගින් විසඳා ගත හැකිය.
12. සකාත් එකතු කිරීම, බෙදා හැරීම වැනි කටයුතු සැලසුම් සහගතව හා නිවැරදිව කල හැක්කේ සාමූහික ක්‍රමවේදයක් මගිනි.

සකාතුල් ගිත්ර්

සකාතුල් ගිත්ර් මුස්ලිම්වරුන්ට නියම කර ඇති තවත් ආගමික යුතුකමකි. මෙය ශරීරය සඳහා වන සකාතය වශයෙන් ද හැඳින්වේ. රමලාන් මාසය අවසන් වී ෂව්වාල් මාසයේ නව සඳ උදාවත් සමග මෙම යුතුකම අනිවාර්ය වේ. රමලාන් මාසයේ අවසාන දිනයේ හිරු බසින අවස්ථාව වන විට ජීවතුන් අතර සිටින අවුරුදු දිනයේ ආහාරයට ගැනීමට අමතර දේපලක් ඇති සෑම දෙනා වෙනුවෙන්ම මෙය අනිවාර්ය වේ. මේ අතර ෂව්වාල් නව සඳ දැකීම හා ඊදුල් ගිත්ර් සලාතය අතර උපදින ප්‍රදරුවන් වෙනුවෙන් ද මෙය අනිවාර්ය වේ.

ඒ ඒ ප්‍රදේශයේ ප්‍රධාන ආහාරය වශයෙන් සැලකෙන ධාන්‍යය සකාතුල් ගිත්ර් වශයෙන් ලබාදිය යුතු බව නියමකර ඇත. භාණ්ඩය වෙනුවට එහි වටිනාකම දීමෙන් ලබන්නාට වැඩි වාසි ඇති බව නිගමනය කළොත්, එසේ දිය හැකි බව ද ඇතැම් විද්වත්තු කියති. ගිත්රා අනිවාර්ය වන එක් එක් අය තමන් වෙනුවෙන් හා තමන්ගෙන් යැපෙන්නන් වෙනුවෙන් එක් අයෙකු වෙනුවෙන් කිලෝ ග්රෑම් $2\frac{1}{2}$ ක් බැගින් දිය යුතුය.

සකාතුල් ගිත්ර් ෂව්වාල් නව සඳ දැකීමේ සිට ඊදුල් සලාත් කාලය තුළ ලබාදීම සුන්නත්වේ. සාධාරණ හේතුවකින් තොරව එය ප්‍රමාද කිරීම හරාම් වේ. මෙසේ දීම අතපසු වූ අය පසුව එය “කළා” (උගන පූර්ණය) වශයෙන් ලබාදීම වාජිබ් වේ. පහසුව තකා රමලාන් අවසාන

දිනවල දීමට ද අවසර ඇත. සකාත් ලැබීමට හිමිකම් ඇති පාර්ශ්වයටම සකාතුල් ගිත්රාවද දිය යුතුය. දිළිඳු ජනතාවට සතුටෙන් අවුරුද්ද සැමරීමට මෙයින් හැකියාව ලැබේ. රම්සාන් උපවාස කාලයේ ඇතිවූ සුළු වැරදිවලට සමාව ලැබීමක් ද එයින් සිදුවේ. අබ්දුල්ලා ඉබ්නු අබ්බාස් (රලි) තුමාගේ කියමනක් මෙය තහවුරු කරයි.

“කෙලිලොල් වැඩ, එලරහිත කතාබස්, බොරු කීම වැනි දේවලින් ඇති වෙන පව්වලින් උපවාසය පිරිසිදු කිරීමටත් දුප්පතුවට ආහාර ලැබීමට නබි (සල්) තුමා සකාතුල් ගිත්රය අනිවාර්ය කළේය. එය ඊද් සලාතයට පෙර ඉටු කිරීමෙන් සකාතුල් ගිත්රා, වශයෙන් පිළිගැනේ. එය ඊද් සලාතයට පසුව දෙන්නේ ද එවිට එය සදකා වන්නේය.” (අබ්දුඩුද්)

සදකා සහ එහි සුවිශේෂතා

මුස්ලිම්වරුන්ගේ යහගුණාංගවලින් පරෝපකාරීබව මූලිකම එකකි. ආගන්තුක සත්කාරය, එකිනෙකාට උදව් කරගැනීම, ආපදවලදී පිහිටවීම, අනුන් වෙනුවෙන් තම අයිතිය අතහැරීම යනාදිය ඉස්ලාමීය ජීවිතයේ ධර්මතාවයන්ය. පටු චිත්තනය, අපරිමිත අශාව මසුරුකම, වැනි අයහපත් ගුණාංග ඉස්ලාමයේ මූලික ගුණාංග සුණු විසුණු කිරීමට සමත්ය. කුර්ආනය සදකා ගැන මෙසේ සඳහන් කරයි.

“(විශ්වාසවන්තයින්,) තම ධනය දිවා හා රාත්‍රියේත් රහසේ මෙන්ම ප්‍රසිද්ධියේ ද වැය කරන අයට ඔවුන්ගේ තිළිණ ඔවුන්ගේ රබ් (පරමාධිපති)වෙත ඔවුනට ඇත. තවද ඔවුනට බියකුදු නැත. ඔව්හු ලතවන්නෝ ද නොවෙති. (2:274)

අල්ලාහ් තමාට ලබාදුන් දයාදවලින් අන් අයත් ප්‍රයෝජන ලැබිය යුතු යන්න ඉස්ලාමයේ අපේක්ෂාවයි. මුස්ලිම්වරයෙකු තම දේපලෙන් වස්තුවෙන් කෙටසක් අනුන්ට උපකාර කිරීමටත් දිළින්දන්ගේ අවශ්‍යතා ඉටු කිරීමටත් වෙන්කළ යුතුය. මේ පිළිබඳ නබි (සල්) තුමා මෙසේ පැවසූහ.

“ආදම්ගේ පුත්‍රයනි, ඔබේ දේපල එය ඔබට යහපත් නම් වැය කරන්න. එය වළක්වාගන්න එපා. එය ඔබට හානිකරයි. පළමුව ඔබේ පවුලටත්, ඔබ ආශ්‍රිතව ජීවත්වන්නන්ටත් වැය කරන්න, ඉහළ ඇති දැන් පහළ ඇති දැනට වඩා අගනේය.” (මුස්ලිම්)

මසුරුකමින් කටයුතු කරන අය පිළිබඳව නබි (සල්) තුමා මෙසේ පැවසීය.

“මසුරුකමින් යුත් නමදින්නෙකු (සලාත්දරියා)ට වඩා නූගත් දානපතියෙක් අල්ලාහ් වැඩියෙන් ප්‍රිය කරයි.” (තිර්මිදි)

05. අස්සවිම්

“අස්සවිම්” යන අරුත පදයට පිටුදැකීම, වැළැක්වීම වැනි අර්ථ ඇත. ඉස්ලාමීය ඡේදාවේ “මුස්ලිම්වරයෙකු “අල්ලාහ්ගේ තෘප්තිය උදෙසා මම උපවාසය රකිමි” යන නියතය සමග හිමිදිරි පාන්දර සිට හිරු බැස යාම දක්වා ආහාරපානයෙන් හා ලිංගික ක්‍රියාවලින් වැළකී සිටීම” අස්සවිම් යන්නෙහි අදහසයි. මෙය උපවාසය වශයෙන් අපි හඳුන්වමු.

ඉස්ලාමයේ පංචමහා වගකීම්වලින් එකක් වන උපවාසය හිජ්ර දෙවන වර්ෂයේ දී අනිවාර්ය කරනු ලැබුවකි. සවිමය කොටස් දෙකට වර්ග කළ හැකිය.

සවිමයේ වර්ග

1. පර්ලු උපවාසය
2. සුන්නත් උපවාසය

ෆර්ලු උපවාසය කොටස් දෙකකින් යුක්තය

1. රම්ලාන් මාසයේ උපවාසය
2. භාර උපවාසය

රම්ලාන් උපවාසය

ඉස්ලාමීය දින දර්ශනයේ නවවෙනි මාසය වන රම්ලාන් නව සඳ පෙනීමේ සිට දහවෙනි මාසය වන ෂව්වාල්හි නව සඳ දකින තුරු ඇති මාසයක කාලයේ කරන උපවාසය මෙයින් අදහස් වේ. වැඩිවියට පැමිණි සියලු මුස්ලිම් කාන්තාවන් සහ පිරිමින් මෙම උපවාසය පිළිපැදීම අනිවාර්ය වේ. සුවිශේෂී හේතූන් නිසා ඇතැම් අවස්ථාවලදී නියමිත පාර්ශ්වයට උපවාසයෙන් වැළකී සිටීමට අවසර ඇත. එහෙත් ඒවා නැවතත් ඊළඟ රම්ලානයට පෙර (කලා) හිලව් කර අවසන් කළ යුතුය.

භාර උපවාස (නද්ඊර් සවිම්)

“නිශ්චිත කාරණයක් ඉටු වුවහොත් අල්ලාහ් වෙනුවෙන් මම උපවාසයේ නිරත වෙමි.” යනුවෙන් අයෙකු නියයත් තබා වචනයෙන් ද පවසා තමාට අනිවාර්ය කරගන්නා උපවාසයන් භාරවූ උපවාස වේ. නියමිත එම කාර්යය ඉටු වූ විට උපවාසයේ නිරතවීම ඔහුට (ෆර්ලු) අනිවාර්ය වේ. එය ඉටු නොවූහොත් උපවාසයේ යෙදීම අනිවාර්ය නොවේ.

අනිවාර්ය වූ මෙම සවිම් වර්ග දෙක හැර “සවිමුල් කෆෆාරා” යනුවෙන් හැඳින්වෙන උවාසවර්ගයක් ද වේ. යම් ඉබාදත්වල ඇතිවෙන අතපසුවීම් වලට ප්‍රතිකාරකයන් වශයෙන් මෙම උපවාසය හිලව් කෙරේ. නිදසුනක් වශයෙන් හජ් ක්‍රියාදාමවල වාජ්බ් ක්‍රියාවක් හිලිහී ගිය විට ඒ සඳහා උපවාසයේ යෙදීම, පොරොන්දුවක් කඩ කිරීම වෙනුවෙන් උපවාසයේ යෙදීම සඳහන් කළ හැකිය.

සුන්නත් වර්ගයේ සවිම්

විවිධ අවස්ථාවල නබි (සල්) තුමා නිරතවූ ආර්ථ නොවන උපවාස සුන්නත් සවිම් වශයෙන් හැඳින්වේ. මෙම සවිම් ඉටු කිරීම මගින් අල්ලාහ්ගෙන් වැඩි වැඩියෙන් ආනිශංස ලැබෙන බව හඳිස්වලින් පැහැදිලිවේ. එහෙයින් මෙම සවිම් පිළිබඳ නිසි අවබෝධයක් ලබාගෙන ඒවා පිළිපැදීමට උත්සාහ කළ යුතුය.

(අ) සතිපතා නිරතවන සවිම්

- 1. සඳුදා දිනවල
- 2. බුහස්පතින්දා දිනවල

(ආ) මාසිකව නිරතවන සවිම්

ඉස්ලාමීය මාසයේ 13-14-15 වෙනි දිනවල (අයියාමුල් බිල්)

(ඉ) වසරක් පාසා නිරතවන සවිම්

- 1. දුල්හජ් 9 වෙනි දින (යව්මුල් අරෆා) හජ් වගකීමෙහි නිරතවී සිටින්නන්ට මෙය සුන්නත් නොවේ.
- 2. දුල්හජ් පළමු දින 08
- 3. මුහර්රම් 9,10 දිනයන් (තාසූආ, ආෂූරා)
- 4. ඡන්බාන් මාසයේ බොහෝ දිනවල
- 5. ෂව්වාල් මාසයේ දින හයක් (ර්දුල් ෆිත්ර් පසුව දින හයක්)
- 6. දුල් කාද, දුල්හජ්, (තහනම් කළ දිනයන් හැර) මුහර්රම් යන මාසවල

සවිමයේ නියමයන්

සවිමයේ ආර්ථ, ෂර්ක්, සුන්නත්, මුබිතිලාද් පිළිබඳ සලකා බලමු.

සවිමයේ ෂර්ක් කොන්දේසි

ඉබාදතයක් ඉටු කිරීමට පෙර එය ඉටු කරන්නා හට තිබිය යුතු කොන්දේසි ෂර්ක් නම් වේ. උපවාසය සම්පූර්ණ වීමට පහත කොන්දේසි සපුරාලිය යුතුය.

- 1. මුස්ලිම්වරයෙකු වීම.
- 2. වැඩිවියට පත්ව සිටීම (ළමුන් පුහුණුවීම සඳහා ඉටු කළ හැකිය.)
- 3. මනා සිහි බුද්ධියකින් පසුවීම.
- 4. සවිමයේ නිරතවීමේ ශරීර ශක්තියකින් පසුවීම.
- 5. කාන්තාව මාස් ශුද්ධි හා පසු ප්‍රසූති රුධිර පහවීමෙන් නිදහස් වී සිටීම.

සවිමයේ ෆර්ලයන්

1. “අල්ලාහ් වෙනුවෙන් සවිමය ඉටු කරමි” යි යනුවෙන් නිශියත් තැබීම. ෆර්ලේ සවිමයේ නම් ෆර්ලේ කියාද, අනිවාර්ය නොවෙන සවිමයේ නම් සුන්නත් කියාද නිශියත් තැබිය යුතුය.
2. හිමිදිරි පාන්දර සිට හිරු බැස යන තුරු සවිමය බිඳවන කාර්යයන්හි නොයෙදීම.

සවිමයේ මුබ්කිලාත්

සවිමය බිඳවන කාර්යවල නිරත නොවීම සවිමයේ දෙවෙනි ෆර්ලේ බව ඉහත බැලූවෙමු. දැන් එසේ සවිමය බිඳවන කාර්යයන් දෙස බලමු.

1. ශරීරයේ විවෘත ද්වාර වන මුබය, නාසය, කන වැනි අවයව ඔස්සේ ආහාර පානයන් හෝ වෙනයමක් හෝ ප්‍රවිෂ්ඨ කිරීම
2. උවමනාවෙන්ම වමනය ගැනීම (ඉබේම වමනය යාමෙන් සවිමය නොබිඳේ)
3. බුද්ධි කැළඹීම (මානසික රෝගයක් ඇතිවීම)
4. සිහිසුන්වීම
5. ප්‍රසූත කිරීම, ප්‍රසව ලේ පහවීම, ඔසප්වීම
6. ලිංගිකව එකතු වීම
7. ධාතු පිට කිරීම
8. රිද්දත් සිදුවීම (ඉස්ලාමයෙන් පිටවීම)

ලිංගික ක්‍රියා හැර වෙනත් හේතුවලින් සවිමය බිඳුණු විට එය වෙනත් දිනකදී හිලවිකළ හැකිය. මෙය “කළා” කිරීම වශයෙන් හැඳින්වේ. එහෙත් සවිමය සමගින් ලිංගිකව එකතු වුවහොත් එම සවිමය තවත් දිනකදී කළා කිරීම පමණක් ප්‍රමාණවත් නොවේ. ඔහු හෝ ඇය කළ වරදට දඬුවමක් වශයෙන් වහලෙක් නිදහස් කළ යුතුය. එය කළ නොහැකි නම් මාස දෙකක් නොකඩවා උපවාසයේ නිරතවිය යුතුය. එය ද කළ නොහැකි නම් දුප්පතුන් හැට දෙනෙකුට ආහාර සැපයිය යුතුය. අමතකවීමත් බලකිරීමෙන් නොදැනුවත්ව සිදුවන දේවලින් සවිමය බිඳින්තේ නැත.

සවිමයේ සුන්නතයන්

සවිමය නියම පිළිවෙලට ඉටුකර අල්ලාහ්ගෙන් වැඩි වැඩියෙන් ආනිසංස බලාපොරොත්තුවන අයෙකු සවිමයේ සුන්නතයන් දැනගෙන ඒවා පිළිපැදිය යුතුය. ඒවා නම් :

1. සහර් කිරීම : එනම් මධ්‍යම රාත්‍රියෙන් පසු යමක් ආහාරයට ගැනීම
2. හිරු බැස යාම සමග සවිමය අවසන් කිරීම, රටඉදි ගෙඩියක් ආහාරයට ගැනීමෙන් සවිමය අවසන් කිරීම සුන්නත් වේ. එය නොමැති නම් ජලය පානය කොට සවිමය අවසන් කළ හැකිය.

3. සවිමය අවසන් කළ වහාම (දූආ) ප්‍රාර්ථනා කිරීම, ප්‍රාර්ථනා අනුමත කෙරෙන වේලාවක් නිසා මෙම අවස්ථාවෙන් ප්‍රයෝජනය ගත යුතුය.
4. සවිමය අවසන් කිරීම සඳහා සවිම ලාභීන්ට උදව් කිරීම.
5. මුඛය පවිත් ආරක්ෂා කර ගැනීම, බොරු කීමෙන් කේලම් කීමෙන්, අවලාද නැගීමෙන්, සමච්චල් කිරීමෙන්, බොළඳ කථාවලින්, බැනීමෙන්, වැළකී සිටීම.
6. අල්-කුර්ආනය වැඩි වැඩියෙන් පාරායනය කිරීම, එය අවබෝධ කර ගැනීම, අල්ලාහ්ගෙන් ප්‍රාර්ථනා කිරීම.
7. රමලාන් මාසයේ රාත්‍රි කාලයේ තරාවීන් වැනි සුන්නත් සලාතයන් ඉටු කිරීම හා යහ ක්‍රියා වැඩියෙන් කිරීම.
8. වැඩියෙන් දන මාන කිරීම, ප්‍රයෝජනවත් කටයුතුවල නිරතවීම.
9. සංගීතය, නැටුම්, අසභ්‍ය දර්ශනවලින්, ශබ්දවලින් දැස සහ කන් ආරක්ෂා කර ගැනීම.
10. මස්ජිද්වල (ඉතිකාෆ්) රැඳී සිටීම.

සවිමයෙන් නිදහස් ලද්දන්

උපවාසය සුවිශේෂ වූ ඉබාදතයකි. එය මෙලොව හා පරලොව ජීවිතයේ දී ත් බොහෝ ප්‍රයෝජන ලබා දෙන්නකි. සාධාරණ හේතුවක් නොමැතිව සවිමය අතපසු කිරීම විශාල පාපයකි. එහෙත් ඇතැම් පිරිසට උපවාසයෙන් වැළකී සිටීමට අවසර ලබා දී ඇත.

1. රෝගීන් :-

රමලාන් කාලයේ රෝගාතුරවී සිටින්නන් උපවාසය නොකර සිටිය හැකිය. රෝගය සුවවීමෙන් පසු වෙනත් දිනවල අතපසුවූ උපවාස දින ගණන් බලා සම්පූර්ණ කළ යුතුය. නිදන්ගත රෝගී තත්ත්වයෙන් පෙළෙන්නන්, වයෝවෘද්ධයන්, වෙනත් දිනවල උපවාසය සම්පූර්ණ කිරීම අවශ්‍ය නොවේ. මෙවැනි අය තමා අතපසු කළ එක් එක් සවිම් වෙනුවෙන් ප්‍රතිකාර කරන ආකාරය කුර්ආනය මෙසේ සඳහන් කරයි.

“එක් සවිම් දිනයකට එක් දිලින්දෙකට ආහාර දන්දීමයි. යමෙකු සිය කැමැත්තෙන්ම මිස අමතර යමක් කරන්නේ නම් එය ඔහුට යහපතක්ම වේ.”
(2:184)
මෙය “පිදියා” නම්වේ.

2. යාත්‍රිකයින් :-

සංචාරයක යෙදී සිටින විට සවිමය ඉටු කළ නොහැකිනම් එයට අවසරය ඇත. ඒ වෙනුවෙන් වෙනත් දිනයක එය සම්පූර්ණ කළ යුතුය. ඉස්ලාමයෙන් අනුමත නොවූ ගමනක යෙදී සිටින්නන් හට මෙම සහනය නොලැබේ.

3. කිරිපොවන හා ගර්භණී කාන්තාවන් සහ මව්වරුන් :-

ළදරුවන්ට කිරි පොවන මව්වරුන්, ගර්භණී මව්වරුන් උපවාසයේ යෙදීමෙන් තමන්ට හෝ තම දරුවාට යම් හානියක් වේ යයි හැඟේ නම් සවිමයෙන් වැළකී සිටිය හැකිය. පසුව ඔවුන් ද කලා කර ගත යුතුය. දරුවාට පමණක් හානියක් සිදුවෙන බව සිතා උපවාසයෙන් වැළකී සිටියහොත් නැවත කලා කිරීමට අමතරව එක් එක් උපවාස දින වෙනුවෙන් දිළින්දෙකුට ආහාර දන් දිය යුතුය.

සවිමය පිළිබඳ විස්තර දැනගත් අපි ඒ ආකාරයෙන් සවිමයෙන් නිරත වී අල්ලාහ්ගේ දයාදය ලබා ගැනීමේ උත්සාහ දරමු.

4. සවිමයේ ප්‍රයෝජන :-

1. තක්වා නමැති දේව බිය ඇති කරයි.
2. මානසික පිරිසිදු බව ඇති කරයි.
3. ඉවසීම ගොඩනගයි.
4. ආධ්‍යාත්මික පරිසරයක් ඇතිවෙන නිසා ආධ්‍යාත්මික දියුණුවට මගපෑදෙයි.
5. ආධ්‍යාත්මික පරිසරයේ වැඩි වශයෙන් යහ ක්‍රියාවල නිරතවී වැඩියෙන් ආනිසංස ලබා ගැනීමට හැකිවේ.
6. අල්-කුර්ආනය සමග සම්බන්ධය වැඩි කරමින් ආධ්‍යාත්මික මාර්ගය කරා යාමේ අවස්ථාව ලැබෙයි.
7. ලයිලකුල් කද්දර් නමැති රාත්‍රිය ළඟා කර ගැනීම මගින් අසීමිත ආනිසංස ලැබීමේ භාග්‍යය ලැබේ.
8. පාපවලින් ආරක්ෂා වීමට මග පෑදෙයි.
9. ආත්මයට හානි පමුණුවන පාප ක්‍රියාවලින් ආරක්ෂා වීමට උපකාරීවේ.
10. කුසගින්නේ කෲරත්වය, දිළිඳුභාවයේ විපාක තේරුම් ගෙන අනුන්ගේ අමාරුකම්වලට පිහිට වීමේ ආකල්ප ඇතිවේ.
11. ශරීර සුවතාවයට සහාය වෙයි.
12. දුප්පතුන් කෙරෙහි කරුණාව, දයාව, දන්දීමේ ගුණාංග වර්ධනය වේ.
13. සහෝදරත්වය, සමාජයීය හැඟීම්, එක්සත් බව, මානව හිතවාදය සමානාත්මතාව වැඩි දියුණු වේ.
14. ස්වයං පාලනයට යටත්ව ජීවත්වීමේ පුහුණුව ලබයි.
15. අරපිරිමැස්ම, අගය කිරීමේ හා නාස්තිය පිටුදැකීමේ පුහුණුවක් ලබයි.

06. හජ් වගකීම

හජ් වගකීමේ වැදගත්කම

“අල් හජ්” යන අරාබි පදය බැහැ දැකීම, අපේක්ෂා කිරීම වැනි අර්ථ ගෙන දේ. පංච මහා යුතුකම්වලින් පස්වැන්න වන හජ් වගකීමද ප්‍රධාන ඉබාදතයකි. එය මිනිසාගේ සිත, කය සහ ධනය සම්බන්ධවන හා දීර්ඝ ඓතිහාසික පදනමක් සහිත ඉබාදතයකි. එය මෙසේ සාරාංශ ගත කර කිව හැකිය.

“සෑම වසරකම දුල්හජ් මාසයේ වන්දු දින 8 සිට 13 දක්වා ඇති දිනවල යම් කොන්දේසි මාලාවකට යටත්ව, මුස්ලිම්වරුන් නියමිත පිළිවෙත් අනුගමනය කරමින් ජීවිතයේ එක් වතාවක් හෝ මක්කා පුරවරයේ නියමිත ස්ථානවලට ගොස් අල්ලාහ් වෙනුවෙන් ඉටුකරන වත් පිළිවෙත් ක්‍රියාවලිය හජ් නමින් හැඳින්වේ. අල්- කුර්ආනයේ මෙසේ සඳහන් වේ. “එබැවින් එය (ගෘහය) වෙත සැපත්වීමට තරම් වත්පොහොසත්කම් ඇති මිනිසුන් කෙරෙහි අල්ලාහ් උදෙසා එම ගෘහය වෙත හජ් කිරීම අනිවාර්ය වේ.” (3:97)

තබ් “සල්” තුමා පවසා ඇත. “නිසි ආකාරයෙන් කවරෙකු හජ් වගකීම ඉටු කරන්නේ ද ඔහු එදින උපන් බිලිදෙකු මෙන් වන්නේය. ” (බුහාරි) තවද, ඉස්ලාමයේ කුළුණු පහකින් එකක් බව එය පෙන්වා දී එය ස්ථාපිත කළ යුතු බවත් තබ්තුමා සඳහන් කළේය.

ඉස්ලාමයේ සියලු වගකීම් හා යුතුකම් විවිධ ආකාරයෙන් වැදගත්වීමත්, සුවිශේෂ අරමුණ සහිතවීමත් දැක ගත හැකිය. මුස්ලිම්වරුන්ගේ ඒකායන ඉලක්කයේ මං සලකුණු වශයෙන් පිහිටා ඒවා කටයුතු කරයි.

හජ් වගකීමේ වැදගත්කම පිළිබඳව අල් කුර්ආනය හා හදීසය ගෙනහැර දක්වන ආකාරය සලකා බැලිය යුතුය. “මනුෂ්‍ය වර්ගයා උදෙසා (යාඥාව සඳහා) ඉදිකරන ලද ප්‍රථම ගෘහය නිසැකවම බක්කාහ් (මක්කාහ්) වේ.” (3:96)

තවත් ස්ථානයක “තබ් ඉබ්‍රාහිම් (අලෙල) නිර්මාණය කළ කෘතිය නමැති ගෘහය මනුෂ්‍ය වර්ගයා පිහිට පතා යන ස්ථානයක් වශයෙන් ද, අහස ස්ථානයක් ලෙස ද නම් කිරීමේදී ඉබ්‍රාහිම් (නැමදීමෙන්) සිටි ස්ථානය නැමදුම් ස්ථානය වශයෙන් නුඹලා ගනුයි අපි අණ කළෙමු.” (2:125) තබ් මුහම්මද් (සල්) තුමන් මේ පිළිබඳ මෙසේ කියා ඇත. “හජ් සහ උම්රාව ඉටුකරන්න. යකඩයේ ඇති මලකඩ කම්මිල්කරුවාගේ මයිනහම ඉවත්කරනවා සේ දරිද්‍රතාව හා පාපය, හජ් සහ උම්රාව ඉවත් කරයි.” (නසඊ) අනුමත හජ් මෙහෙයේ කුලිය ස්වර්ගය හැර අන් කිසිවක් නොවේ. (බුහාරි) ඉහත ඉගැන්වීම් විවිධ දෘෂ්ඨි කෝණවලින් හජ් වගකීමේ වැදගත්කම ගෙන හැර දක්වයි.

මිනිසා අල්ලාහ්ගේ නියෝජිතයා වශයෙන් ඔහුගේ ජීවිතය මුළුමනින්ම ඉබාදත් විය යුතුය. මෙම ඉබාදතය කරා මිනිසා රැගෙන යාමට හස් බෙහෙවින් උදව් වේ. හස් මෙහෙවරේ ඇති ක්‍රියාකාරකම් දෙස සිත යොමු කිරීමේදී මෙය මනාව වටහාගත හැකිය.

හස් මෙහෙය මිනිසා වනාහි මිනිසා තම ශරීරය, මනස, සහ ධනය සමග සම්බන්ධ කරයි. මෙම කාරණා තුන සම්බන්ධයෙන් අල්ලාහ්ට අවනත විය යුත්තේ කෙසේද ? යන්න නිසියාකාරයෙන් හස් මෙහෙය උගන්වන නිසා ජීවිතයේ සෑම විටෙකම අල්ලාහ්ට වෙනස්කම් නොකිරීමට වගබලා ගැනේ.

මෙලොව ජීවිතය තාවකාලිකයි. පරලොව ජීවිතය ස්ථිරයි යන ඉස්ලාමයේ පදනමට අනුව මුස්ලිම්වරයෙකු මෙලොව ජීවිතයේ දී ක්‍රියා කිරීමට අවශ්‍ය මූලික ගුණාංග අත්පත් කරගැනීමට සහායවන වගකීමක් වශයෙන් හස් වැදගත් ස්ථානයක් උසුලයි. අති පාරිශුද්ධභාවයෙන් අල්ලාහ්ට අවනත වීම, අල්ලාහ් වෙනුවෙන් තමාව පරිත්‍යාග කිරීම, පරිත්‍යාගවන්ත ලෙස කටයුතු කිරීම වැනි වැදගත් ගුණාංග හස් මගින් වර්ධනය වේ.

මෙලොව ජීවත්වන සියලු දෙනාම එකම ආත්මයෙන් නිර්මාණය කරන ලද්දන්ය. ඔවුන් ජාතිය, කුලය, ප්‍රදේශය, භාෂාව අනුව බෙදීම වැරදියි යන දර්ශනය හස් වගකීම වසරක් පාසාම ලෝකයට හඬ නගා කියයි.

හස් චාරිත්‍රවලට අදාළ සියලු ස්ථාන මක්කා පුරවරය වටා පිහිටා ඇත. අල්ලාහ්ගේ ධර්මදූතයින්ගේ ඉතිහාසය ආශ්‍රිත ප්‍රදේශය වශයෙන් මෙය සඳහන් කළ හැකිය. විශේෂයෙන් හස් ක්‍රියාකාරකමට සම්බන්ධ ස්ථාන බොහෝ තබ්වරුන්ගේ ජීවිතය මෙතෙහි කරන්නක් වශයෙන්ද හස් වැදගත් වේ.

මුස්ලිම්වරයෙකුගේ ජීවිතය ඡෙයිතාන්ට හා ආශාවන්ට එරෙහි සටනකි. හස් ක්‍රියාවලියේ දී එම සටනට අවශ්‍ය පුහුණුව ලැබෙන ආකාරය දැක ගත හැකිය. ජම්රාවල ගල් ගැසීම මගින් නිරන්තරයෙන්ම මිනිසා ඡෙයිතාන්ගේ හරස්වීමවලට විරුද්ධව ක්‍රියා කළ යුතු බව මතක් කර දෙයි. අල්ලාහ් වෙනුවෙන් ආශාවන් පාලනය කර ගත යුතුයි, යන පුහුණුවක් මෙයින් ලැබෙයි.

හස් වෙනුවෙන් නියියත් තබන්නන්ගේ ඉහරාම් ඇඳුම එකම පාටින් යුක්තය. සරලය. මෙය පුහු ආටෝප නැති ජීවිතයක් කෙරෙහි දිරි ගන්වයි. පරලොව මතක් කරන්නට ද මෙය සමත් වෙයි.

ගමෙන්, පවුලෙන් ඇත්වී, සියලු සුඛාස්වාද අමතකකර අල්ලාහ්ගේ අණට කීකරුවී හස් ක්‍රියාකාරකම් ඉටු කිරීමේදී සැබෑ ලෙසම බිය බැති බවක් ඇතිවේ. මෙමගින් සම්පූර්ණ ජීවිතයම හැඩගස්වාගත හැකිය. ජීවිතයේ වැරදි ක්‍රියාවල නිරත නොවී සිටීමේ පන්නරයක් ලබා දේ. මානවයා මිනිසත් බවට ළඟා කරයි.

හස් පිළිවෙත

පංච මහා වගකීම්වලින් ප්‍රධාන තැනක් ගන්නා හස් මුස්ලිමෙකුගේ ජීවිතයේ එක්වරක් පමණක් අනිවාර්ය කර ඇති වගකීමක් බව එය ක්‍රියාවට නංවන අය සිතේ තබාගත යුතුය.

දුල් හජ් වන්ද මාසයේ 9 සිට 13 දක්වා ඇති දිනවල ක්‍රියාවලියක් වශයෙන් සිදු කළ යුතු මෙම මෙහෙවර නිසියාකාරයෙන් ඉටු කිරීමට නම් පහත පිළිවෙත පිළිපැදිය යුතුය.

ඡර්ක් (කොන්දේසි)

1. මුස්ලිම්වරයෙකු වීම
2. වැඩිවියට පත්වී සිටීම
3. මනා සිහි බුද්ධියකින් පසුවීම
4. නිදහස් පුද්ගලයෙකු වීම
5. ශරීර සුවයෙන් පසුවීම
6. ගමන් මාර්ගය ආරක්ෂා සහිත වීම
7. වත්කමින් යුක්තවීම
8. කාල අවකාශය තිබීම

ෆර්ල්

1. නියයත් තැබීම
2. අරෆාවේ රැදීම
2. තවාෆ් කිරීම (ඉෆාලා)
4. සර් කිරීම
5. හල්ක් කිරීම
6. අනුපිළිවෙළට කිරීම

වාජ්බ්

1. මිකාත්හි නියයත් තැබීම
2. දුල්හජ් 10 වෙනිද මධ්‍යම රාත්‍රියෙන් පසු මුස්තලිෆාවේ රැදීම
3. දුල්හජ් 10 වෙනිද මධ්‍යම රාත්‍රියෙන් පසු ජම්රුල් අකබාවෙහි ගල් 7ක් ගැසීම
4. අයියාමුත්තෂර්ක් රාත්‍රිවල මිනාවේ රැදී සිටීම
5. තවාෆුල් විද කිරීම
6. අයියාමුත්තෂර්ක් දිනවල (දින තුනක්) ජම්රා තුනෙහිම ගල් හත බැගින් ගැසීම

සුන්නත්

1. සුන්නත් ස්නානය, (උද :- ඉහරාම් ඇදීමට පෙර)
2. නියයත් තැබීමට පෙර සුවද ගැම
3. නියයනය මුඛින් උච්චාරණය කිරීම
4. තල්බියා පාරායනා කිරීම
5. තවාෆුල් කුදුම් කිරීම
6. දුල්හජ් 9 වෙනි දින රාත්‍රියේ මිනාවේ රැදීම

7. දූෂා පිළිගැනෙන ස්ථානවල ප්‍රාර්ථනා කිරීම
8. තවාග් වලින් පසු මකාමේ ඉබ්‍රාහිම් පසුපස සුන්නත් සලාතය ඉටුකිරීම.
9. සම් සම් ජලය පානය කිරීම

ඉහරාම් ලාහින් වැළකී සිටිය යුතු කරුණු

1. මසා නිම කළ ඇඳුම් ඇඳීම, (පිරිමින් සඳහා පමණයි)
2. සුවඳ විලවුන් ගැම.
3. හිසකෙස්වලට හෝ රැවුලට තෙල් ගැම.
4. කෙස් හෝ නියපොතු ඉවත් කිරීම.
5. විවාහවීම.
6. ලිංගික සුවය ලැබීම.
7. ලිංගික සබඳතා පැවැත්වීම.
8. පිරිමින් හිසත්, කාන්තාවන් මුහුණත් ආවරණය කිරීම.
9. දඩයම් කිරීම.

හජ් සඳහා නියයන් තබන ආකාරය

1. අල් ඉෆ්රාද් :- පළමුව හජ් සඳහා නියයන් තබා එය ඉටු කළ පසු උම්රාවට නියයන් තබා එය ඉටු කිරීම.
2. අත්තමත්තුළ :- පළමුව උම්රාව කිරීමෙන් පසු දුල්හජ් 8 වෙනිදා හජ් සඳහා නියයන් තබා එය ඉටු කිරීම. මෙසේ කරන්න “අල් හදියු” නමැති කුර්බානය දිය යුතුය.
3. අල් කිරාන් :- හජ් සහ උම්රා දෙකටම එකවර නියයන් තැබීම, මෙහිදීත් කුර්බාන් දිය යුතුය.

මිකාන්

මිකාන් යනු හජ් ගමනේ දී නියයන් තැබිය යුතු හා ඉහරාම් ඇඳිය යුතු සීමාවයි. විවිධ දිශාවලින් පැමිණෙන හාජ්වරුන්ට වෙන්වෙන්ව ස්ථාන නිර්ණය කර ඇත. නිද : ශ්‍රී ලංකාවේ සිට හජ් ගමනෙහි යෙදෙන්නන් “යලම්ලම්” නමැති ස්ථානයේ නියයන් තබා ඉහරාම් ඇඳිය යුතුය. එම ස්ථාන,

1. දුල් හුලයිෆා
2. අල් ජුහෆා
3. කර්නුල් මනාසිල්
4. යලම්ලම්
5. දකුල් ඉරාක් හෝ වාදිස් සෙසල්

ඉහත පිළිවෙත අනුගමනය කර හජ් සහ උම්රාව නියමිත දිනවල සම්පූර්ණ කළ යුතුය. හජ් අනිවාර්ය වන කොන්දේසිවලට අයත්වන අය අවම වශයෙන් දුල්හජ් 8 වෙනිදා වත් නියමිත ස්ථානයට ළඟා වී සිටිය යුතුය. හාජ්වරුන් තමන්ට අයත් මිකාත්වලට ගොස් නියයත් තැබීමට පෙර කළ යුතු සුන්නත් ක්‍රියාවන් වන ස්නානය, සුවඳ ගැම වැනි දේ කළ යුතුය. ඉහ්රාම් ඇඳුම ඇඳගත යුතුය. තමා නියයත් තබන ක්‍රමයට අනුව නියයත් තබා ගත යුතුය. තල්බියාව පාරායනා කළ යුතුය. පසුව “තවාඟුල් කුදුම්” නමැති සුන්නත් තවාගය කළ යුතුය.

හාජ්වරුන් දුල් හජ් 8 වෙනි දින ලුහර්වලට පෙර මිනාවට ළඟාවෙති. මෙහිදී ලුහර් අසර් මාර්බ්, ඉෂා, ෆජ්ර් සලාත නබ්තුමා කියා දී ඇති පරිදි ඉටු කරති. හාජ්වරුන් 9 වෙනි දින මිනාවේ රැදී සිටීම සුන්නත් වේ. දුල් හජ් 9 දින හිරු උදාවත් සමග මිනාවේ සිට අරගාව බලා පිටත්විය යුතුය. හජ්හි ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම කිරීමේ අරමුණින් මෙම ගමන යෙදේ. “හජ් යනු අරගාවේ රැදීම වේ” යනුවෙන් නබ්තුමා පවසා ඇත. අරගාවේ රැදීමට පෙර ස්නානය කිරීම සුන්නත් වේ. එදින හිරු බැසයන තුරු හාජ්වරු අරගාවේ රැදී සිටිති. හිරු මද්දහනය පසුකළ පසු ඉමාම් දේශනාවක් කරයි.

දුල්හජ් 9 දින හිරු බැසීමත් සමග හාජ්වරු සන්සුන්ව හා යටහත්ව මුස්තලිෆා බලා ගමන් අරඹති. මුස්තලිෆාවේ රැදීමට පෙර ස්නානය කිරීමත් සුන්නත් වේ. මධ්‍යම රාත්‍රියෙන් පසු මද වේලාවක් හෝ මුස්තලිෆාවේ රැදීම වාජ්බ් වේ. මෙහිදී හාජ්වරු දුආවල හා අනෙකුත් ඉබාදත්වල නිරතවෙති.

දුල්හජ් 10 වැනි දින මධ්‍යම රාත්‍රියෙන් පසු ජම්රුකුල් අකබාවේ ගල් ගැසීම වාජ්බ් නිසා මුස්තලිෆාවේ හෝ මිනාවේ අවශ්‍ය ගල් ප්‍රමාණය අහුලා ගනිති. ෆජ්ර් සලාතයෙන් පසු ස්නානය කරගෙන ජම්රාව බලා හාජ්වරු පිටත්වෙති. තක්බීර් පාරායනා සමග ම කුඩා ගල් කැට 7ක් ජම්රුකුල් අකබා දෙසට විසි කළ යුතුය. බෙලහීන පිරිස තමන් වෙනුවෙන් ගල් ගැසීම වෙන අයට පැවරිය හැකිය. ඉන්පසු හාජ්වරුන් කුර්බාන් ඉටුකර හිස බූ ගැමට හෝ හිස කෙස් කපා අඩුකර ගැනීමට හෝ කටයුතු කරති. කුර්බානය තමන්ගේ අතින්ම ඉටුකිරීම, එයින් මාංශ ස්වල්පයක් ආහාරයට ගැනීම සුන්නත් වේ. ඉන්පසු හාජ්වරු ඉහ්රාම් ඉවත් කර සාමාන්‍ය ඇඳුමට මාරුවෙති. මෙම අවස්ථාවෙන් පසු සංසර්ගය හැර ඉහ්රාම් ලාහීන්ගේ අන් සියලු තහනම් කාර්යයන් ඉවත් වේ.

තවාහුල් ඉගාලාව ද 11,12 දුල්හජ් දක්වා ප්‍රමාද කර තවාහුල් විද සමග ඉටු කළ හැකිය. 11,12 දිනවල රාත්‍රියේ මිනාවේ රැඳී එක් එක් දිනයන්හි මධ්‍යහනයෙන් පසු නියමිත ජම්රාවලට ගල් ගසා අවසන් කිරීමෙන් පසු මක්කාවට ගොස් තවාහුල් ඉගාලා, සර්, තවාහුල් විද ඉෂ්ඨ කළ හැකිය. හජරුල් අස්වද් ගල ආරම්භක ස්ථානය වශයෙන් සලකා කෛබාව ප්‍රදක්ෂිතා කල යුතුය. තවාහුල් අවසන් කර මකාමු ඉබරාහිම්වලට පිටුපස රක්අත් දෙකක් නැමදීම සුන්නත් වේ. දුආ කිරීම තල්බියා පාරායනා කිරීම හා සම් සම් ජලය පානය කිරීම සුන්නත් වේ.

තවාහුල්වලින් පසු ඊළඟ ආර්ලය වන සඟා හා මර්වා අතර සෙමින් දිවීම ආරම්භ කරති. සඟාවේ පටන්ගෙන මාර්වා වේ අවසන් වන ආකාරයෙන් 7 වතාවක් දිවීම සර් නමින් හැඳින්වේ. මෙහිදී වේගයෙන් හා සෙමෙන් දිවිය යුතු ස්ථානවලදී එය පිළිපැදිය යුතුය. තවාහුල් හෝ සර් කිරීමට උදව්වක් අවශ්‍ය වේ නම් එය ලබා ගැනීම අනුමතය.

හජ් ක්‍රියාකාරකම්වලින් ආර්ලයක් අතපසු වුවහොත් හජ් සම්පූර්ණ නොවේ. නැවතත් හජ් කළ යුතුය. වාජ්බ්වලින් එකක් ගිලිහී ගියොත් ඒ සඳහා කුර්බානයන් දිය යුතුය. අවුරුද්දක් වයසැති බැටළුවෙක්, එළුවෙක්, වසර දෙකක් වයසැති ගවයෙක්, වයස 5ක් පිරුණු ඔටුවෙකු යනාදිය කුර්බාන් සතුන් වේ. මිනාවේ කුර්බාන් කිරීම විශේෂිතයි. කුර්බාන් දීමට සතෙක් ලබා ගැනීමට අපොහොසත් වුවොත් හෝ මුදල් නොමැතිවිට හජ් කාලයේ දී දින 3ක් උපවාසයේ යෙදී ආපසු ගමට ගොස් තවත් දින 7ක් උපවාසයේ නිරතවිය යුතුය. සංසර්ගයේ යෙදී හජ් කඩ කළ අය ඔටුවෙකු ගවයෙකු හෝ එළුවන් 7 දෙනෙකු කුර්බාන් දිය යුතුය. හජ් මෙහෙය සම්පූර්ණ කිරීමෙන් පසු එය කල කළ යුතුය.

හජ්හි ඓතිහාසික පසුබිම හා එහි දාර්ශනය

හජ් ඉස්ලාමයේ ප්‍රධාන යුතුකම්වලින් එකක්වන අතරම එය දීර්ඝ ඉතිහාසයක් ඇති ඉබාදතයක් වශයෙන් ද සඳහන් කළ හැකිය. එහි අන්තර්ගත ක්‍රියාකාරකම් ගැඹුරු දර්ශනවලින් සමන්විත බව ද දැකගත හැකිය. ඉහල ගුවනේ ඇති බෙබෙල් මෑමුරයට කෙලින් පෘථිවියේ මලඉකාවරුන් විසින් කෛබාව ඉදිකිරීමේ සිට, මෙහි ඉතිහාසයෙහි ආරම්භය ආදම් (අලෙල) තුමා පටන් අවසාන නබි මුහම්මද් (සල්) තුමා දක්වා ඇති පහලවූ නබිවරුන් රසුල්වරුන්ගෙන් බහුතරය කෛබා ඉතිහාසය හා සම්බන්ධ වෙති. කෛබාවේ ඉතිහාසයට හා වැඩි සම්බන්ධකම් කියන නබිවරයා වන්නේ ඉබ්‍රාහිම් (අලෙල) තුමාය. එමගින් පවුලේ ඉතිහාසය සමග හජ් ක්‍රියාකාරකම් සම්බන්ධ කර තිබීමෙන් එය තහවුරු කර ගත හැකිය.

අල්ලාහ්ගේ ධර්මදූත ඉබ්‍රාහිම් (අලෙල) තුමා උපන්ද සිට විවිධ පරීක්ෂණවලට ලක්වීමෙන් අනතුරුව තම ඉලක්කය ජයගත්තේය. පිළිම නිර්මාණය කරන තම පියාණන් සමග හා පිළිම වන්දනාව ප්‍රගුණ කළ රජු නම්රුද් එක්ක සටන් කිරීමට එතුමාට සිදුවිය. මෙම මාර්ගයේ විවිධ දුෂ්කරතාවලට අභියෝගවලට මුහුණපෑවත් තම ජීවිතයට වඩා මෙහෙවර උසස් කොට සැලකුවේය. වහල්භාවයට පත්වීම, කැප කිරීම, පරිත්‍යාගශීලී බව වැනි කරුණුවල එතුමා උසස් තත්ත්වයෙහිලා කටයුතු කළේය. මේ ගැන අල් කුර්ආනය මෙසේ කියයි.

“මම ඉස්ලාමය පිළිගත්තෙමි. මම සකල ලෝක රබ් (පරමාධිපති) වෙත අවනත වුනෙමි. මම මාව ඔහු වෙත පිළිගන්වූයෙමි.” (2:131) හජ් කර්තව්‍යය ඉටු කරන්නන් ද මෙවැනි මානසිකත්වයකින් පසුවිය යුතුය.

අල්ලාහ්ගේ අණ කුමක් ද එය ඉටු කිරීමට නබි ඉබ්‍රාහිම් සෑදී පැහැදී සිටි බව ඔහු තම බිරිඳ හාජරා සහ දරුවා ඉස්මායිල් මක්කාවේ අසරණ තත්වයක අතහැර ගිය ඉතිහාසය තහවුරු කරයි. අල්ලාහ්ට අවනත වන විෂයයෙහි සැමියාට සහයෝගය දෙන බිරිඳගේ ආදර්ශයත් මෙහිදී අවධාරණය කෙරේ. පවුලක් දරුණු පරීක්ෂාව මධ්‍යයේත් අල්ලාහ්ගේ අණ ඉටු කිරීමේදී ක්‍රියාත්මක වූ ආකාරය මෙම ඉතිහාසයෙන් මොනවට පැහැදිලි වේ. අල් කුර්ආනය ඉබ්‍රාහිම් නබි නමැති පුද්ගලයාට උම්මත් (ප්‍රජාවක්) යනුවෙන් හඳුන්වයි. මුළු මහත් සමාජයක් කළ යුතු සටන ඔහු තනියෙන් ඉටුකර පෙන්වීම එයට හේතුවයි.

හාජරා මාතාව සතුව තිබූ ආහාර හා ජලය අවසන් වූ විට සසල නොවී ජලය සෙවීමේ උත්සාහයක යෙදුණාය. සිද්ධිය මහා ඉතිහාසයක් ගොඩනැගීමට හේතුවිය. සඟා මර්වා අතර ජලය සොයා දුවගිය එම මාතාව තම ළදරුවාගේ පාදය යටින් නොසිඳෙන ජල උල්පතක් (සම් සම්) ලැබීමේ භාග්‍යය ලද්දය. ලෝක විනාශය දක්වාම එම ජල උල්පත මුළු මහත් ජනයාටම සාක්ෂි දරයි. අල්ලාහ්ගේ අණට අවනතවන්නන් පරීක්ෂාවලට, සිත්තැවුලට පත්නොවී සිටින බවත් ඔවුන් කිසිවිටෙක අල්ලාහ් විසින් අත් නොහැරෙන බවත් මෙය කදිම සාක්ෂියකි.

දුල්හජ් 9 වන දින “යව්මුල් අරෆා” යනුවෙන් හැඳින්වේ. මෙම දිනයේ දී නබි ඉබ්‍රාහිම් (අලෙල) තුමා තවත් මහා පරීක්ෂණයකට මුහුණ දුන්නේය. තම මහලු වයසේ ලැබුණු දරුවා වන ඉස්මායිල්ව බිලිදෙන ලෙස විටින් විට සිහින දැකීමෙන් එය අල්ලාහ්ගේ වහී බව අවබෝධ කරගත්තේය. එම හේතුවෙන් මෙම දිනය (යව්මුල් අරෆා) අවබෝධ වූ දිනය නමින් හැඳින්වේ. අල්ලාහ්ගේ අණ ඉටු කිරීමට පිය පුතු මව් තිදෙනාම ඉදිරිපත්වූ ඉතිහාසය අල්ලාහ්ට අවනත වීමේ විෂයෙහි පවුලක් ක්‍රියා කළ යුත්තේ කුමන ආකාරයෙන් දැයි අවධාරණය කරයි. මෙම පවුල අල්ලාහ්ගේ අණ ක්‍රියාවට නැංවීමට ඉදිරිපත්වන විට ඡෙයිතාන්ගේ බලපෑම් ඇතිවූ බව ද එම නිසා ඡෙයිතාන්ට විරුද්ධව ද එම පවුල සටන් කිරීමට සිදුවූ බව ද ඉතිහාසයෙන් කියැවේ. එය මතක් කරනු වස් හජ් ක්‍රියාකාරකමක් වශයෙන් ජම්රාවල ගල් ගැසීම අල්ලාහ් විසින් නියම කර ඇත. මුස්ලිම්වරයෙකුගේ ජීවිතය ඡෙයිතාන්ට එරෙහි සටනකි. එය මෙම ඉතිහාසයෙන් පිළිඹිබු වේ.

කෘබුල්ලාහ්වේ පුනරුත්තාපනයේ දී ඉබ්‍රාහිම් (අලෙල) සහ ඉස්මායිල් (අලෙල) යන දෙදෙනාගේම දෑක්වූ දයකත්වය අතිවිශාලය. එය සිහි කිරීම වස් “මකාමු ඉබ්‍රාහිම්” නමැති ඔවුන්ගේ පාද සලකුණු කළ ගල තවමත් ආරක්ෂාව පවතී. තවාෆ් නිමා කරන හාජ්වරුන් එහි අභියෙස රක්අත් දෙකක් නැමදුම් කිරීම සුන්නත් කර ඇත. කෘබාවේ නිර්මාණය එකම ප්‍රතිපත්තිය, එකම දෙවිඳුන් යන ඉලක්කයේ ක්‍රියාකරන වග ප්‍රකාශ කර සිටී.

අයහපත් හැඟීම් පාලනය කරගෙන අල්ලාහ් වෙනුවෙන් ඕනෑම දෙයක් කිරීමට සෑදී පැහැදී සිටින බව හාජ්වරු තම ක්‍රියාකාරකම්වලින් ඔප්පු කරති. හාජ්වරුන්ගේ ඇඳුම්, හැඟීම්, තල්බියා සෝෂාව මෙය පිළිබිඹු කරයි. පරලොව සිහියට නගින මූලික යුතුකමක් වශයෙනුත් මෙය පැහැදිලි කළ හැකිය. ඒ සමගින් ම නබි මුහම්මද් (සල්) තුමා කළ අවසන් ආගමික හජ් දේශනය ද හජ් වගකීම අපට මතක් කර දෙයි.

හජ්හි ප්‍රයෝජන

1. තක්වා නමැති බිය බැති බව හෙවත් ශුද්ධාව වර්ධනය වේ.
2. කැප කිරීම්, ගැති භාවය, පරිත්‍යාගශීලිත්වය ආදිය වර්ධනය වේ.
3. පාපවලට සමාව ලැබේ.
4. වැඩි වැඩියෙන් හා ස්වර්ගය ලැබේ.
5. අල්ලාහ් වෙත තමාව භාර කරන ආකල්පය ඇති වෙයි.
6. පරලොව පිළිබඳ සිතුවිලි ඇතිවේ.
7. දේව චින්තනය සමග ජීවත්වන මාර්ගය පැදේ.
8. අනුන් වෙනුවෙන් ප්‍රාර්ථනා කිරීමේ, නිර්දේශ කිරීමේ අවස්ථාව ලැබේ.
9. ස්වයන් පාලන ජීවිතයක් ගොඩනැගීමට මාර්ගය පාදයි.

ලෝකික ප්‍රයෝජන

1. ලෝක මුස්ලිම් උම්මතයේ නමාද සාමාජිකයෙකු යන හැඟීම් ඇති වේ.
2. සහෝදරත්ව හැඟීම් වැඩි දියුණුවේ.
3. මුස්ලිම් අනන්‍යතාව ප්‍රකාශයට පත් කෙරේ.
4. සාමූහික ජීවිතය සඳහා වූ පුහුණුව සහ පරිනත බව ලැබෙයි.
5. සංචාරක අත්දැකීම්, ජීවිතයේ දුක් කරදර විඳ දරා ගැනීමේ පන්තරය ලැබේ.
6. උදව් කිරීමේ ආකල්පය වැඩි දියුණුවේ.
7. හේද පසෙකලා කටයුතු කිරීමේ මානව හිතවාදය වර්ධනය වේ.
8. ජාත්‍යන්තර සාමයට මංපෙත් විවර වේ.

උමිරා

හජ් මෙන් මක්කාවේ කෘතියට ගොස් ඉටු කරන ඉබාදතයකි. එහෙත් හජ් මෙන් මෙයට නියමිත දිනයක් නොමැත. හජ් වගකීම් ආරම්භයේ අරඹා වේ රැඳීම හැර අන් සියල්ල උමිරාවටත් පොදුය. උමිරාවේ වැදගත්කම ගැන තබා නායක (සල්) තුමා මෙසේ කියා ඇත. “කෙනෙකු දෙවතාවක් උමිරා කළහොත් ඒ අතරතුර සිදුවන වැරදිවලට එය හිලවිකාරක වේ.” (බුහාරි)

07. ආහාර, ඇඳුම් හා නිවහන්

සියලුම සත්වයන්ට මෙන් මිනිසුන් හට ද අල්ලාහ් ආහාරය සපයයි. මිනිසා බුද්ධිමත් සත්වයෙකු නිසා ඔහුගේ ආහාරයට හලාල් හරාම් ප්‍රමිතියක් නියම කර ඇත. මෙම පිළිවෙත අනුගමනය කරමින් හලාල් ආහාර පමණක් ගත යුතුය.

මිනිසා තම ජීවිතය ශරීරයට, දැනුමට හෝ ආත්මයට හානියක් සිදුවෙන කිසිවක් ආහාරයට හෝ පානයට නොගත යුතුය. ඉස්ලාමය අවධාරණය කරන හලාල් නොවන ආහාරවල ලැයිස්තුව ඉතා කෙටිය. ඉස්ලාම් අනුමත කළ හලාල් ලැයිස්තුව අතිවිශාලය. එම නිසා හලාල් පමණක් ආහාරයට ගැනීම දුෂ්කර දෙයක් නොවේ.

හලාල් ආහාර ගැනීම ඉබාදතයකි. එසේ නොවී හරාම් අනුභව කිරීම පාප ක්‍රියාවකි. කුර්ආනය සහ හදීසය හරාම්වන ආහාර පානවලින් වැළකී සිටින ලෙස අවධාරණය කරයි.

“මිනිසුනි, මහ පොළොවෙහි ඇති දේවලින් හලාල් (අනුමත) වූත් පිරිසිදුවූත් දෙයම අනුභව කරනු, තව ද ඡෙයිතාන්ගේ පියමං අනුගමනය නොකරනු. “(2:168)” විශ්වාසවන්තයින්, අප ඔබලාට සපයා ඇති පිරිසිදු දෙයින් අනුභව කරනු.” (2:172) වශයෙන් අල්කුර්ආන් පවසයි. හරාම් ආහාර අනුභව කොට වැඩුණු කිසිම ශරීරයක් ස්වර්ගයට නොයයි. හරාම් අනුභව කොට වැඩුණු ශරීරයක් සියල්ල අපායට ම ගැලපේ. (බෙහකි-තිර්මිදි)

හරාම් වන ආහාර වර්ග දෙකකට වෙන් කළ හැකිය. එකක් ස්වභාවයෙන්ම හරාම් ය. මැරුණු සත්වයින්, උගරන් යනාදිය උදහරණ වශයෙන් ගත හැකිය. දෙවැන්න එය ලබා ගන්නා ක්‍රමය හරාම් වීමයි. පොලිය, සුදුව, හා සොරකම මගින් කරන ඉපැයීම් මෙයට උදහරණ වශයෙන් පෙන්විය හැකිය.

ඉස්ලාමයේ ස්වභාවයෙන්ම හරාම් කරන ලද ආහාර වර්ග පහත ලැයිස්තුවෙන් පෙන්වුම් කළ හැකිය.

1. තබ්නු නොකළ මැරුණු සතා (පළගැටියා සහ මත්සායා හැර)
2. ලේ
3. මිනීමස්
4. අපිරිසිදු සතුන් (උගරා, බල්ලා වැනි)
5. පිළිකුල් සහගත (පණුවන්, සෙම, ධාතු වැනි) ආහාර
6. නියපොත්තෙන් ඩැහැගන්නා පක්ෂීන් (උකුස්සා, රාජාලියා වැනි)
7. දඩයම් දත්වලින් දඩයම් කරන සතුන් (සිංහයා, කොටියා, වැනි)
8. අනතුරුදයක සතුන් (සර්පයා, ගෝනුස්සා වැනි)
9. මැරීමට තහනම් කර ඇති සතුන් (මීමැස්සා, ගෙම්බා වැනි)
10. පිට උඩ නැග ගමනාගමනය සඳහා යොදාගන්නා සතුන් (ඔටුවා, අශ්වයා හැර)

මෙහි අඩංගු නොවන හලාල් ගණයට අයත් අනෙකුත් සතුන්, ශාක වර්ග, පලා වර්ග වැනි සියල්ල ආහාරයට ගැනීමේදී ඒවා ලබාගත් ආකාරය සැලකිල්ලට ගත යුතුය.

අපගේ ප්‍රාර්ථනා පිළිගනු ලැබීමටත් අපගේ ක්‍රියාකාරකම් යහපත් වීමටත් හේතුවන, හලාල් ආහාර පමණක් අනුභව කළ යුතුය. හරාම්වලින් සම්පූර්ණයෙන් වැළකී සිටිය යුතුය.

හලාල් ආහාර සපයා ගන්නා වගේම ඉස්ලාමීය පිළිවෙත අනුව ආහාර ගැනීම ද කළ යුතුය. ඉකුත් වසරේ ආහාර පාන ගන්නා ආකාරය ඔබ හදුරා ඇති බැවින් මෙහිදී එය විස්තර නොකෙරේ.

හලාල් වන සතුන් නියමිත පරිදි තබනු කර (කපා) ආහාරයට ගැනීමේ නියමයන් මෙන්ම දඩයම්වලින් ලබාගන්නා මාංශ ආහාරයට ගැනීමේදීද නියමයන් ඇත.

මුවහත් ආයුධයක් මගින් හෝ දඩ බල්ලෙකු මගින් දඩයම් කිරීමේදී ප්‍රාණය මුක්ත වීමට පෙර තබනු කළ යුතුය.

අල්ලාහුගේ නාමය කියා එල්ලකළ ආයුධයක් වැදීමෙන් තබනු කිරීමට පෙර ම මරණයට පත්වන සතාගේ මාංශ ආහාරයට ගැනීමට අවසර ඇත. ආයුධයේ මුවහත් කොටසින් තොරව අනෙක් පැත්ත වැදී සතා මරණයට පත්වුවා නම් ආහාරයට ගැනීම හරාම් වේ.

ඇඳුම් සම්බන්ධයෙන් ඉස්ලාම් නියමයන්

මුස්ලිම්වරයෙකුගේ පෙනුමත්, ඇඳුමත් ලස්සනට සහ පිළිවෙලට තිබිය යුතු යයි ඉස්ලාමය අපේක්ෂා කරයි. අල් කුර්ආනයේ දෘෂ්ඨි කෝණයෙන් ඇඳුම් ඇඳීමේ අරමුණු දෙකක් ඇත. ශරීරය හා විලිය වසාගැනීම සහ පෙනුම අලංකාරවත් කිරීම එම දෙක වේ. පහත අල් කුර්ආන් වැකිය මෙම අරමුණු පෙන්වා දෙයි.

“ආදම්ගේ දරුවනේ, ඔබලාගේ විලිය වසාගැනීමට සහ සිරුර ආරක්ෂා කර ගැනීමට හා අලංකාරණයට අප වස්ත්‍රය ඔබලාට පහල කළෙමු.” (7:26)

ඇඳුමේ මෙම අරමුණු නොසලකා හැරීම වැරදිබව අවධාරණය කිරීම වස් මෙම කුර්ආන් වාක්‍ය ද පෙන්වාදිය හැකිය.

“ආදම්ගේ දරුවනි, ඔවුන් දෙදෙනාගේ විලිය ඔවුන් දෙදෙනාට පෙන්වනු පිණිස ඔවුන් දෙදෙනාගේ වස්ත්‍රයන් ඔවුන් දෙදෙනාගෙන් ඉවත්කර ස්වර්ගය උයනින් ඔබලාගේ දෙමාපියන් දෙදෙනා බැහැර කළාක් මෙන් ඡෙයිතාන් විසින් ඔබලා නොමග යැවීමට ඉඩ නොදෙනු.” (7:27)

“ආදම්ගේ දරුවනේ, සියලුම නැමදුම් වේලාවන්හිදී ඔබලාගේ අලංකාරය (රඳවා) ගනු” (7:31)

අලංකාරයේ හා කඩවසම් පෙනුමෙහි සැලකිලි දක්වන ඉස්ලාමය එයට පදනම් වන පිරිසිදුකමෙහි වැඩි සැලකිල්ලක් දක්වයි. එය පහත හදිසය තහවුරු කරයි.

නබි නායක (සල්) තුමා අපවිත්‍ර ඇඳුමෙන් සැරසුනු මිනිසෙකු දුටුවේය. “තමන්ගේ ඇඳුම සෝද ගැනීමට යමක් මොහුට නොලැබුණේ ද යනුවෙන් විමසුවේය.” (අබුදවුද්)

මිනිසා අලංකාර පෙනුමෙන් යුතුව තම තරාතිරමට සරිලන ඇඳුමෙන් පෙනී සිටීම ඉස්ලාමය අගය කරන බව ඉහත කුර්ආන් වාක්‍ය හා හදිසය පැහැදිලි කරයි.

මෙම අදහස තහවුරු කරන තවත් හදිස් ඇත. නිදසුනක් වශයෙන් තවත් හදිසයක් ගෙන හැර දැක්විය හැකිය.

“සාමාන්‍ය ඇඳුමකින් යුතුව අයෙකු නබි තුමා හමුවීමට පැමිණියේය. ඔබ සතුව දේපල තිබේදැයි නබිතුමා විමසුවේය. “ඔව්” යනුවෙන් ඔහු පිළිතුරු දුන්නේය. කුමන දේපලදැයි නබිතුමා විමසුවේය. සියලු වර්ගයේ දේපල අල්ලාහ් මට ලබාදී තිබේ යනුවෙන් පිළිතුරු දුන්නේය. එහි සංකේතය ඔබේ පෙනුමේ තිබෙනතාක් කල් අල්ලාහ් ඔබට දේපල ලබා දී ඔබව අගය කොට සලකයි ” යනුවෙන් නබිතුමා කීවේය. (නසර්)

ඇඳුම සම්බන්ධයෙන් ඉස්ලාමය කාන්තාව හා පිරිමින් වශයෙන් යම් යම් සීමාවන් පනවා ඇත. පිරිමි පාර්ශ්වයට පහත දෙවර්ගයේ අලංකාරයන් තහනම් කර ඇත.

1. රන් ආභරණ පැළඳීම
2. පට සඵවලින් නිමවූ ඇඳුම් ඇඳීම

අලි (රලි) තුමා මෙසේ කියා ඇත. “නබි(සල්)තුමා පටසඵව තම දකුණතේ රඳවා ගත්හ. රත්තරන් වමතේ රඳවා ගත්හ. පසුව මේ දෙකම මගේ ප්‍රජාවේ පිරිමින්ට හරාම් යයි පැවසූහ.” (අහ්මද්)

“උමර් (රලි) තුමා මෙසේ කියයි. පටසඵ අදින්න එපා. කවරෙකු එය අදින්නේ ද ඔහු පරලොවදී එය නොඅදී යැයි නබි(සල්)තුමා කියන විට මම සවන් දුන්නෙමි.” (බුහාරි)

“වරක් නබි(සල්)තුමා අයෙකු රන් මුදුවක් පැළඳ ගෙන සිටිනු දුටුවේය. එය ඔහුගෙන් ගලවා නබි (සල්)තුමා අහකට දැමීමේය. පසුව ඔබෙන් කවරෙකු හෝ ගිනි අඟුර කරා ගොස් එය පැළඳ ගනී දැයි විමසුවේය. නබිතුමා එතැනින් ඉවත්වූ පසු “ඔබේ මුදුව අරගෙන එයින් ප්‍රයෝජන ගන්න” යි අසල සිටි අය කීහ. එවිට එම තැනැත්තා එසේ කළ නොහැකිය. අල්ලාහ් වෙත දිව්‍රා කියමි. නබිතුමා එය විසිකර ඇති කොට ආපසු නොගනිමි.” යයි කීවේය. (මුස්ලිම්)

රන් මුදු පැළඳීම වගේම රත්තරන් පැන්, රන් ඔරලෝසු වැනි දේ පැළඳීමත් පිරිමින්ට හරාම් වේ.

රිදී මුදු පැළඳීමට පිරිමින්ට අවසර ඇත. නබි (සල්) තුමා රිදියෙන් නිමවුනු මුද්දක් පැළඳ සිටියහ. එය එතුමාගේ ඇඟිල්ලේ තිබුණේ ය. පසුව එය උමර් (රලි) තුමාගේ ඇඟිල්ලේ දක්නට ලැබුණි. පසුව එය ඇරිස් නමැති ලිඳේ වැටෙන තෙක්ම උස්මාන් (රලි) තුමාගේ ඇඟිල්ලේ දකින්නට තිබුණේය. (බුහාරි)

කාන්තාවන් පොදුවේ අලංකාරයට කැමති අය වශයෙන් ඔවුනට රන් හා පටසළු අනුමත කර ඇත. එහෙත් රන් රිදී භාණ්ඩ භාවිතය පිරිමින්ට වගේම කාන්තාවන්ටත් තහනම් ය.

කාන්තාවන්ගේ ඇඳුම් සම්බන්ධයෙන් ඇති ඉස්ලාමීය සීමාවන් පහත දැක්වේ.

1. අල් කුර්ආනය “පිටතට පෙනෙන දේ හැර” යනුවෙන් නිදහස් කර ඇති කොටස හැර ශරීරයේ අනෙකුත් සියලු කොටස් ආවරණය වන සේ කාන්තාවන් ඇඳුම් ඇඳිය යුතුය.

“තබ් මුහම්මද්, ඔවුන්ගේ බැල්ම පහත හෙලන ලෙසත් තම පතිවත ආරක්ෂා කරන ලෙසත් තමන්ගේ අලංකාරය එයින් (නිරායාසයෙන්ම) බැහැර දැ හැර හෙළිදරව් නොකරන ලෙසත් විශ්වාසික ස්ත්රීන්ට කියනු. ඔවුන් තමන්ගේ මොට්ටක්කිලියෙන් තමන්ගේ ළය පෙදෙස ආවරණය කළ යුතුය. (24:31)

මෙහිදී බැහැර දැ හැර යන්න වළක්වාගත නොහැකි ආකාරයට පිටතට පෙනෙන අංග බව ඉබ්නු මස්උෆ්ද් (රලි) තුමාගේ විග්‍රහ යි.

බැහැර දැ යනු මුහුණ සහ මැණික්කටුවෙන් පහළ දැනේ කොටස් බවත් ඉබ්නු උමර් (රලි) තුමා දන්වා ඇත. මෙම අදහස ඇතැම් ඉස්ලාමීය විද්වතුන් ද පිළිගෙන ඇත. මෙම අදහස අනුව ස්ත්රීයගේ මුහුණ සහ මැණික්කටුවෙන් පහළ දැන හැර අන් සියලු කොටස් ආවරණය කළයුතුය. එහෙත් ස්ත්රීයගේ මුහුණ මැණික්කටුවෙන් පහළ දැන ඇතුළු සියලු කොටස් ඖරත් බව කියන විද්වතුන් ද වේ.

2. ඇඳුම් ශරීරය විනිවිද දක්වන එකක් නොවිය යුතුය. “දෙපිරිසක් නිරය වැසියෝ වෙති. ඔවුනට මම සාක්ෂි නොකියමි. ඔවුන්ගේ එක් පාර්ශවයෙකු ගවයාගේ වලිගය මෙන් කසසක් තබාගෙන සිටිති. එයින් මිනිසුන්ට ඔවුන් පහර දෙති. අනෙක් පාර්ශ්වය ඇඳුම් ඇඳලත් නිරුවත්ව සිටින ස්ත්රීන් වේ. ඔවුන් අයහපත් මාර්ගයේ යමින් සෙස්සන්ද එම මාර්ගයේ යවති. ඔවුන්ගේ හිස් වලිතය වන ඔටුවාගේ මොල්ලිය මෙන් පෙනේ. මෙවැනි අය ස්වර්ගයට නොපිවිසෙති. එහි සුවදවත් ආසුහණය නොකරති. ” (මුස්ලිම්)

ඇඳුම් ඇඳලත් නිරුවත් යනුවෙන් සඳහන් කිරීමට හේතුව ඔවුන් ඇඳ සිටින ඇඳුම් ශරීරය ආවරණය කරන කාර්යය ඉටු කරන්නේ නැත. එම ඇඳුම් සියුම් රෙදිවලින් යුත් නිසා එයින් ශරීරයේ අලංකාරය දිස්වෙයි. මෙවැනි ඇඳුම් ඇඳගත් ස්ත්රීන් නිරීක්ෂණය කළ ආයිෂා (රලි)තුමිය නූර් නමැති (කුර්ආන්) පරිච්ඡේදය මොවුන් විශ්වාස කළේ නැත යනුවෙන් පැවසූහ. (තෆ්සිර් කුර්තූබ්)

3. ඇඳුම අවයවයන්හි ප්‍රමාණය, හැඩය, අලංකාරය පිළිබිඹු වී පෙනෙන්නක් නොවිය යුතුය. සියුම් ඇඳුම් වගේම ඇඟට තද කර අදින ඇඳුම් ද අන්‍යයන් ආකර්ෂණය කරන්නකි. එම නිසා මෙවැනි ඇඳුම් අදින කාන්තාවෝ ද හදිසියේ විග්‍රහ කරන ලද, ඇඳල ඇතත් නිරුවත් යන ගණයට ඇතුල්වෙති.

4. කාන්තාවන්, පිරිමින්ට ආවේණික ඇඳුම් නො ඇඳිය යුතුය. කාන්තාවන්ගේ ඇඳුම් අදින පිරිමින්ට සහ පිරිමින්ගේ ඇඳුම් අදින කාන්තාවන්ට ද තබ්(සල්) තුමා සාප කර ඇත.

5. ඇඳුම්, සුවඳ විලවුන් තැවරු ඇඳුමක් නොවිය යුතුය. ස්ත්‍රියක් නිවසේදී එනම් මහරම් පිරිසක් එක්ක සිටියදී සුවඳ විලවුන් ගැමට අවසර ඇත. එහෙත් නිවසින් පිටවී යාමේදී සුවඳ විලවුන් ගැමට අවසර නැත.

“කාන්තාවන් සුවඳ විලවුන් ගා යම් පිරිසක් එය ආසුභණය කරන ආකාරයෙන් පසුකර යන්නේ නම් ඇය ගණිකාවක් වේ. ඇයව බලන එක් එක් ඇසක්ම අනාවාරයේ යෙදෙන්නේය” යනුවෙන් නබී (සල්)තුමා පවසා ඇත. (නසාඉ)

6. ඇඳුම උඩඟුකම හා ප්‍රසිද්ධිය ප්‍රකාශ කරන එකක් නොවිය යුතුය. ආහාර හා ඇඳුම් සඳහා ඉස්ලාමය පනවා ඇති කොන්දේසි දෙකක් වේ. ඒවා නම් නාස්තිය හා උඩඟුකමෙන් තොර විය යුතුය. නබී (සල්) තුමා මෙසේ පවසා ඇත. “කවරෙකු ආඩම්බර ඇඳුම අඳින්නේ ද අල්ලාහ් ඔහුට පරලොවේ දී නිහින ඇඳුමක් අන්දවයි. (අහ්මද්)

මිනිස්සු ඇඳුමෙන් කෙනෙකුගේ තරාතිරම මනිති. එහෙයින් අප ගැන අනුන් වැරදි අදහස් ඇති කරගන්නට ඉඩ දිය යුතු නැත. අයෙක් සහාබ්වරයෙකුගෙන්, “ඇඳුම්වලින් කුමක් අදින්නදැයි විමසූ විට මෝඩයින් නුඹ දෙස බලා සමච්චල් නොකරන ආකාරයේත් බුද්ධිමතුන් නුඹට දෙස් නොකියන ආකාරයේත් ඇඳුමක් තෝරාගන්න” යයි පිළිතුරු දුන්නේය.

කාන්තාවන්ගේ ඇඳුම් වගේම පිරිමින්ගේ ඇඳුම්වලටත් සීමා ඇත. ඒවා නම්,

1. අවිරතය ආවරණය කරන ඇඳුමක් වීම :- පෙකනිය හා දණහිස අතර කොටස ඔහුගේ අවිරතයයි. එම නිසා ඔහු අදින ඇඳුම එම කොටස ආවරණය වන ආකාරයෙන් තිබිය යුතුය.
2. කාන්තාවන්ට ආවේණික ඇඳුමක් නොවිය යුතුය.
3. උඩඟුකම පෙන්වන ඇඳුමක් නොවිය යුතුය.

ඇඳුම් ඇඳීමේදී සැලකිල්ලට ගත යුතු පිළිවෙත් දෙස යොමුවෙමු.

1. ඇඳුම් ඇඳීමේදී දකුණු අවයව පෙරටු කිරීම
2. සෙරෙප්පුව පළඳින විට දකුණු පළමුවෙන් ද, ගැලවීමේදී වම පළමුවෙන් ද, කිරීම.

“ඔබෙන් කෙනෙකු පාවහන් පැළඳීමේදී දකුණෙන් ආරම්භ කරන්න, ගැලවීමේදී වමෙන් ආරම්භ කරන්න. දකුණු පයේ පාවහන මුලින් පළඳින අවසානයේ ගලවන එකක් විය යුතුය.” (මුස්ලිම්)

3. ඇඳුම් අදිනවිට නියමිත දුආව පාරායනා කිරීම.
4. අළුත් ඇඳුමක් ඇඳීමේදී එයට නියමිත දුආව පාරායනා කිරීම.
5. මුස්ලිම්වරයෙකු අලුත් ඇඳුමක් ඇඳ සිටිනු දුටුවොත් ඔහුට සුභ පැතීම.

ගෘහ ජීවිතය පිළිබඳ ඉස්ලාමීය පිළිවෙත්

මුස්ලිම් සමාජ සංවිධානයෙහි ගෘහ කළමනාකරණය ඉතා වැදගත්ය. එම නිසා නිවෙස පිළිබඳ වැඩි සැලකිල්ලක් ඉස්ලාමය ලබා දී ඇත.

“අල්ලාහ් නුඹලාගේ නිවෙස් මගින් නුඹලාට විවේකස්ථාන ඇති කළේය.” (16:80)

නිවස සැකසීම, ආරක්ෂාව, සාමය, සෙනෙහස ආදියෙහි බලකොටුවක් ලෙසත් යහ ක්‍රියාවල සහ යහ ගුණාංගවල තොටිල්ලක් ලෙසත් සමාජයට අවශ්‍ය අධ්‍යාපනඥයින් පරිත්‍යාගශීලීන් බිහි කරන ආයතනයක් වශයෙන් තිබිය යුතු බව ඉස්ලාමය අපේක්ෂා කරයි.

නිවස ඉහත කාර්යයන් ඉටු කිරීමට නම් එහි භෞතික පරිසරය, ආධ්‍යාත්මික පරිසරය එහි සාමාජිකයින්ගේ වගකීම් යුතුකම් අයිතිවාසිකම් ආදිය කෙරෙහි වැඩි සැලකිල්ලක් දැක්වීම අවශ්‍යයි.

නිවෙස් භෞතික පිහිටීම හා පරිසරය

1. නිවස අවශ්‍යතා පරිදි විශාලත්වයෙන් තිබීම :- කරුණු හතරක් එහි වාසනාව ගෙනදෙයි. ඒවා නම් හොඳ බිරිඳක්, පුළුල් ඉඩකඩ, හොඳ ශ්‍රේණි හා වාහනයක් (නසර්)
2. නිවස පිරිසිදුව තබා ගැනීමෙහිලා සැලකිල්ල යොමු කිරීම, දීර්ග හදිසයක මැද භාගයේ ඔබේ ගෙමිදුල පිරිසිදුව තබා ගන්න (නිර්මිදි) යනුවෙන් නබි (සල්) පවසා ඇත.
3. නිවෙස් අලංකාරයේ පිළිවෙලෙහි සැලකිලිමත් වීම :- “නබිතුමනි, ඔබ විමසන්න අල්ලාහ් තම ගැත්තන්ට එළිදක්වා ඇති අලංකාරයන් ආහාර වර්ගවල පිරිසිදු ඒවාත් වැළක්වූයේ කවරුන්ද” (7:32)
4. නිවෙස් අභ්‍යන්තර හා බාහිර පරිසරය අලංකාරව තබා ගැනීම:- මුස්ලිම්වරයෙකු ගොවිතැන් කරයි. නැතහොත් බෝග වගා කරයි. එයින් සතුන් හෝ පක්ෂීන් හෝ මිනිසුන් ආහාරයට ගත්තත් එය ඔහුගේ දන්දීමක් වශයෙන් සලකනු ලැබේ. (මුස්ලිම්)
5. නිවෙස් පරිහරණය කරන ගෘහ භාණ්ඩ උපකරණ, හැලිවල, අනෙකුත් භාණ්ඩ ඇතුළු සියලු දේ ඉස්ලාමීය සීමාව නොඉක්මවා තිබිය යුතුය.

භෞතික පරිසරය පමණක් පවුලක නිර්මාණයකට හා යහපත් නිවෙසක සැකැස්මට ප්‍රමාණවත් වන්නේ නැත. හොඳ නිවසක් නිර්මාණයේ දී තවත් බොහෝ කරුණු අවශ්‍ය වේ.

1. බිරිඳක්, සැමියෙක්, අඹුසැමියන් සෙවීමේදී යහගුණාංගවලට හා ඊමානයට ප්‍රමුඛත්වයක් දීම, “දෑහැමි ස්ත්‍රියක් විවාහ කරගන්න. නැතහොත් විනාශයට ලක්වෙයි.” (බුහාරි)
2. සැමියා හා බිරිඳ දෙදෙනාම අනෙහිතාය යුතුකම් ඉටු කිරීම.

3. දෙමාපියන් දරුවන් වෙනුවෙන් වූ යුතුකම් ඉටු කිරීම.
4. දරුවන් දෙමාපියන් වෙනුවෙන් ඇති යුතුකම් සපුරාලීම.
5. පවුලේ ශ්‍රේණි අතර යහපත් සම්බන්ධතාවයක් තිබීම.
6. අසල්වැසියන්ගේ අයිතිවාසිකම්වලට ගරු කරමින් කටයුතු කිරීම :- ජබ්රිල් (අලෙල) තුමා අසල්වැසියන් සමග හොඳින් කටයුතු කරන මෙන් අවධාරණය කරමින්ම සිටියේය. කොතරම්ද යත් ඔහු අසල්වැසියා ව දේපල පසු උරුමක්කාරයන් කරාවිදෝයි මම සිතන්නට වූයෙමි. (බුහාරි)
 “අබුදර්! නුඹ හොඳ හැඳුවොත් වතුර විකක් වැඩිකර තබන්න. ඔබේ අසල්වැසි නිවැසියන්ටත් සලකන්න” (මුස්ලිම්)

7. ආගන්තුකයින්ගේ අයිතිවාසිකම් ගරු කිරීම

“අල්ලාහ් හා අවසාන දිනය පිළිබඳ විශ්වාසය තබන්නන් තම ආගන්තුකයින්ට සත්කාර කරන්නවා! පළමු දිනය තැගිබෝග සඳහා වූ දිනයයි.” (එහිදී වඩා හොඳ ආහාර වේලක් ආගන්තුකයාට දිය යුතුය.)

“ආගන්තුක සත්කාරය දින තුනක් දක්වා ඇත. ඉන්පසු කරන සියලු සත්කාර ඔහුට ධර්ම ක්‍රියාවක් වේ. ආගන්තුකයා තමන්ට සත්කාරය කරන්නා කරදරයටත්, කනස්සල්ලටත් පත්කරන ආකාරයට ඔහු වෙත රැඳී නොසිටිය යුතුය.” (බුහාරි)

8. නිවෙසේ සියලු කටයුතුවල ඉස්ලාමීය සීමාව ආරක්ෂා කිරීම.

“විශ්වාසවන්තයින්, නුඹලාගේ දකුණත් අයිතිකරගත් අය ද, නුඹලා අතුරින් වැඩිවිවියට නොපැමිණි අය ද (නුඹලා හමුවීමට) අවස්ථා තුනක නුඹලාගෙන් අවසර ලබාගත යුතුය. (එනම්) ෩෪෪ සලාතයට පෙර ද මද්දහන (උණුසුම් හේතුවෙන්) නුඹලා නුඹලාගේ වස්ත්‍ර උනන වේලාවේදී ද, ඉෂා සලාතයෙන් පසුව ද , මෙය (වස්ත්‍ර උනන) නුඹලාගේ පෞද්ගලික අවස්ථා තුනයි. එයින් පසුව (අවසර නැතිව හමුවීම) නුඹලා ඔවුන්ට ද දෝෂ නැත. (24:58)

නිවෙස ඉස්ලාමීය පිළිවෙතට අනුව පවත්වා ගැනීමට එහි ආධ්‍යාත්මික පරිසරය විශාල දයකත්වයක් සපයයි. එම නිසා ආධ්‍යාත්මික පරිසරය ආරක්ෂා කිරීමේ පියවර ගත යුතුය. ඒ සඳහා පහත ක්‍රියාමාර්ග අනුගමනය කළ හැකිය.

1. පස්වේල සලාත සාමූහිකව ඉටු කිරීමට කටයුතු කිරීම.
 “මිනිසෙක් දෛනිකව මස්ජිදය සමග සම්බන්ධය පවත්වාගෙන යාම, ඔබ දුටුවොත් ඔහු වෙත ඊමාන් ඇති බවට ඔබ සාක්ෂි දරන්න. ” (හිල්යා)
2. නිවෙසේදී සුන්නත් සලාතයන් ඉටුකිරීමෙහි සැලකිලිමත් වීම.
 පිරිමින් ඇතැම් සුන්නත් සලාත නිවෙසේදී ඉටු කළ යුතු ය. “ඔබේ සුන්නත් සලාතවලින් කිහිපයක් නිවෙසේදී තබාගන්න. ඔබේ නිවෙස මිනිවලක් කරගන්න එපා.” (මුස්ලිම්)

“එක් මිනිසෙකුට අල්ලාහ්ගේ දයාව ලැබේවා. ඔහු රාත්‍රියේ නින්දෙන් අවදි වී නැමදුම් කරයි. තම බිරිඳත් ඇහැරවයි. ඇය නැගිටින්න මැලිවන විට ජලය ස්වල්පයක් මුහුණට ඉසියි. එක් කාන්තාවකට අල්ලාහ්ගේ දයාව ලැබේවා. ඇය රාත්‍රී කාලයේ දී නින්දෙන් නැගිට නැමදුම් කරන්නීය. ඇයගේ සැමියාව ද ඇහැරවන්නී ය, ඔහු නැගිටීමට මැලිවූ විට මුහුණට ජලය ඉසින්නීය. (අබු දවුද්)

3. නිවසේදී අල් කුර්ආනය පාරායනය කිරීම පුරුද්දක් කරගැනීම
“ඔබේ නිවෙස් මිනිවලවල් කරගන්න එපා. “සූරා අල් බකරා” පාරායනා කරන නිවෙස්වලින් ඡෙයිතාත් පලා යන්නේය.” (මුස්ලිම්)
4. දේව සිතුවිලි වඩන වැඩසටහන් (දිකෑර්, තජ්විද්, බයාත්) සංවිධානය කිරීම අල්ලාහ්ව මෙනෙහි කරන නිවසකට උදහරණයයි. සජ්වියෙක් සහ අල්ලාහ් මෙනෙහි නොකරන නිවසකට උදහරණය අජ්වියෙකි. (මුස්ලිම්)

ඉහත සියලු කරුණු පිළිබඳ සැලකිල්ලක් දැක්වීමේදී හොඳ මුස්ලිම් නිවෙසක් නිර්මාණය වේ.

කුර්බානි වර්ග

අල්ලාහ් තම දයාගුණයෙන් ඇතැම් අයට ධන සම්පත ලබාදෙයි. එම සම්පත් පරිහරණය කළයුතු ආකාරය ද උගන්වයි. එමගින් ධනය පරිත්‍යාග කරන්නාට යහ කුලියත් සහ ලබා ගන්නාට ප්‍රයෝජනයකුත් ලැබේ. මෙම පරිත්‍යාග ලැයිස්තුවේ කුර්බාන්, උල්හියියා, අකීකා, නද්ඊර් වැනි ප්‍රභේද අඩංගු වේ.

කුර්බාන්

“කුර්බාන්” යන්න ළඟා වීම යන අර්ථය ඇති අරාබි පදයකි. අල්ලාහ්ගේ ගැත්තෙකු අහරට අනුමත සතෙකු සිය කැමැත්තෙන්, අල්ලාහ් වෙනුවෙන් තබනු කර බෙද දීම තුළින් ඔහු වෙත ළඟා වීම මෙහි පුළුල් අර්ථයයි. මෙය උල්හියියා හෝ අකීකා විය හැක.

උල්හියියා, අකීකා යනාදියට එළවන්, ගවයන්, ඔටුවන් හැර වෙන කිසිවක් භාවිත කළ නොහැකිය. උල්හියියා නියමිත කාල පරිච්ඡේදයක් තුළත් අකීකා නියමිත අවස්ථාවන්හිදීත් ඉටුකරනු ලබන ඉබාදතයන්ය. පුලුල් අර්ථයෙන් ගත් කල කුර්බාන් යනු කිසිම විශේෂ හේතුවකින් තොරවත් කාල සීමාවකින් තොරවත් ආහාරයට අනුමත ඕනෑම සතෙකු අල්ලාහ් වෙනුවෙන් කුර්බාන් කර බෙදදීම වේ.

උල්හියියා අකීකා ආදිය ද කුර්බානයේ කොටසකි. එහෙත් කාල වකවානුවකදී හා නියමිත අවස්ථාවකට සීමා නිශ්චිත වන නිසා වෙනත් නම්වලින් හඳුන්වා ඇත.

උල්හියියා

උල්හියියාව දිය යුතු කාලය දුල්හජ් මාසයේ 10 දින සිට (උත්සව දිනය) හජ් 13 දින ස දක්වාය. හජ් උත්සවයේ ඊද් සලාතය හා කුත්බා දේශනය අවසන්වීමෙන් පසු මෙය ඉටුකළ යුතුය. උල්හියියා දෙන අයම එය තබනු කිරීම සුන්නත්ය. වෙනත් අයෙකු ලවා ද කළ හැකිය. එහිදී උල්හියියා දෙන අය ද ඉදිරියේ සිටීම යහපත්ය. උල්හියියා දීම ආරම්භ කරන කොට “අල්ලාහ් වෙනුවෙන් සුන්නත් වූ උල්හියියාව ඉටු කරන්නෙමි” යනුවෙන් නියමයන් තබා ගත යුතුය.

උල්හියියා සතාගේ කිසිම කොටසක් විකිණීමට හෝ එම කායඝ්‍රීයන්හි නිරතවන්නන් හට කුලියක් වශයෙන් දීමට හෝ අවසර නැත. හම, අං වැනි දේවල් වූනත් පරිත්‍යාග කිරීම විනා විකිණිය නොහැක. මාංශයේ කොටසක් දිළින්දන්ට පරිත්‍යාග කිරීම අනිවාර්ය වේ. උල්හියියා මාංශයෙන් අයිතිකරු ද කොටසක් තම ආහාරය සඳහා තබාගත හැකිය. අනෙකුත් කොටස් මිත්‍රයින්, ශ්‍රේණි අතර පිදීමක් වශයෙන් බෙද දිය හැක.

උල්හියියා හෝ අකීකා දීමට භාරයක් වූ විට ඒවා ඉටු කිරීම අනිවාර්ය වේ. එවැනි අවස්ථාවකදී සතාගේ සුළු කොටසක් හෝ අයිතිකරුවන් හෝ ඔහුගෙන් යැපෙන්නන් ආහාරයට නොගත යුතුය. සියල්ල පරිත්‍යාග වශයෙන් බෙද දිය යුතු ය.

උල්භිසියා සතුන්ගේ වයස් සීමාව

- 1. බැටළුවන් : අවුරුද්දක් සම්පූර්ණ විය යුතු ය.
- 2. ගවයන් සහ එළුවන් : අවුරුදු දෙකක් සම්පූර්ණ විය යුතුය.
- 3. ඔටුවන් : වසර පහක් සම්පූර්ණ විය යුතුය.

තවද උල්භිසියාව සඳහා ගනු ලබන සතුන් අංක විකල හෝ ප්‍රියමනාප නොවන පෙනුමකින් හෝ කෙටිටු, රෝගී තත්ත්වයේ හෝ නොතිබිය යුතුය. හොඳ සෞඛ්‍ය තත්ත්වයෙන් හා මනා පෙනුමකින් යුක්ත විය යුතුය.

හජ් අවුරුදු දිනයේ කරන උතුම්ම යහකාර්යය උල්භිසියාව යි. නබි (සල්) තුමා සහ සහාබාවරුන් මෙය මනාව ඉටුකළහ. එම නිසා වත්කම් ඇති අය මෙය ඉටු කිරීමට පසු බට නොවිය යුතුය. අප රටේ බහුතර ජනයා සත්ව ඝාතනය අනුමත නොකරන පිරිසක් නිසා අපගේ කුර්බාන් ක්‍රියාවන් ඔවුන්ගේ සිත් නොරිදෙන ආකාරයන් විනිතව ඉටු කළ යුතුය.

අකීකා

අකීකා යනු දරුවෙකු ලැබීම වෙනුවෙන් අල්ලාහ්ට කෘතඥවේදය පළ කිරීම සඳහා එළවකු තබනු කර දනය දීමයි. මෙය මාංශ වශයෙන් හෝ පිසූ ආහාර වශයෙන් හෝ දිය හැකිය.

ලැබුවේ පිරිමි දරුවෙකු නම් එළවන් දෙදෙනෙකු ද ගැහැණු දරුවෙකු නම් එක් එළවකු ද වශයෙන් දීම පියා වෙත පැවරෙන සුන්නතයකි. මෙය වත්කමක් නොමැති අයට සුන්නත් නොවේ. දරුවා ඉපදී හත්වැනි දිනයේ ඉටුකිරීම විශේෂිතයි.

අකීකාව වෙනුවෙන් යොදා ගන්නා එළවා උල්භිසියාවේ සඳහන් කළ වයස් සීමාවේ විය යුතුය. සහා ඝාතනය කරන විට “මාගේ දරුවා වෙනුවෙන් අකීකාව ඉටු කරමි” යයි නියයත් තැබිය යුතුය. අකීකාව දිළින්දන්ට හා මිත්‍රයින්ට බෙද දෙන අතර අකීකා දෙන්නා සහ ඔහුගේ පවුලේ අයත් එයින් ආහාරයට ගත හැකිය. අකීකාවේ වැදගත්කම නබිතුමා මෙසේ සඳහන් කළේය.

“ළමයා ඔහුගේ අකීකාවෙන් ඇපයට තබා ඇත. (ඉපදී) හත්වෙනි දවසේ ඔහු වෙනුවෙන් එය කරනු ලැබේ. එදින ඔහුට නමක් තබා හිසකෙස් ද, බු ගානු ලැබේ.” (අබුදවුද්)

තබ්හු

තබ්හු යනු ඉස්ලාමය අනුමත ක්‍රමයට ඝාතනය කිරීමයි. මතසායන්, කොළ පෙත්තන් හැර හලාල්වන අන් සතුන් තබ්හු නොකර ආහාරයට ගැනීම වළක්වා ඇත. ආහාරයට ගැනීමට අනුමත සතුන් පමණක් තබ්හු කිරීම මගින් හලාල් වේ.

තබ්‍ර කිරීමේදී සැලකිය යුතු කරුණු

1. තබ්‍ර කරන්නා මුස්ලිමෙකු වීම.
2. අල්ලාහ්ගේ නාමය උච්චාරණය කොට තබ්‍ර කිරීම.
3. තබ්‍ර කරන උපකරණය (පිහිය) මුඛගතව තිබීම.
4. නොනවතා අඛණ්ඩව කැපීම.
5. ආහාර නාලය හා ශ්වසන නාලය සම්පූර්ණයෙන් කැපීම.
6. සතාට වද දීමෙන් වැළකී සිටීම.

සතාගේ ගල නාලය හා ශ්වසන නාලය ක්ෂණිකව කැපිය යුතුය. කැපීමට පෙර සතාට ජලය පෙවීමෙන් සෙමින් ඇදගෙන යාමත් සතාගේ ඉදිරියේ පිහිය මුඛගත නොකිරීමත්, එක් සතෙකු ඉදිරියේ තවත් සතෙකු තබ්‍ර නොකිරීමත්, කිබ්ලා දෙසට සතාගේ බෙල්ල හැරවීමත් තබ්‍ර කරන්නා කිබ්ලාවට මුහුණලා සිටීමත් සම්පූර්ණයෙන් ප්‍රාණය නිකුත් වීමෙන් පසු හිස වෙන්කිරීමත්, හම ගැමත් උසස් ගුණයන්වේ. මේවා සලකන විට ඉස්ලාමයේ දෘෂ්ඨි කෝණයෙන් සතෙකු කැපීම යනු වද දීමක් හෝ හිරිහැර කිරීමක් හෝ නොවේ යන්න පැහැදිලි වේ.

නද්ඊර්

“නද්ඊර්” යන්නෙහි අර්ථය භාරය යන්නයි. “වැඩිවියට පත් සාමාන්‍ය බුද්ධියෙන් යුත් අයෙකු කිසියම් කාර්යයක් වෙනුවෙන් භාරවී, එය තමන්ට අනිවාර්ය කර ගැනීම” මෙහි පුළුල් අදහසවේ. නිදසුනක් වශයෙන්, “අල්ලාහ් මගේ රෝගය සුව කළොත් දිලිඳුන් දහදෙනෙකුට ආහාර සැපයීමට භාරවෙමි” යනුවෙන් හෝ “මෙම අත්තුවෙන් අල්ලාහ් මාව ආරක්ෂා කළහොත් එළවෙකු කුර්බාන් කිරීමට භාරවෙමි” කියා හෝ වාචිකව කියමින් තමාටම වාජිබ් එනම් අනිවාර්ය කර ගැනීමයි. මෙවැනි භාර නියමිත කාලයේ අරමුණ ඉටුවුවහොත් එම භාරය ඉටු කිරීම අනිවාර්යයි.

භාරයකදී සැලකිය යුතු ප්‍රධාන කාරණය “අල්ලාහ් වෙනුවෙන්” යනුවෙන් නියමිත තැබීම වේ.

ඉහත ඉස්ලාමීය පිළිවෙත අනුගමනය කරමින් ඉස්ලාමීය සමාජ ජීවිතය සාරවත් කරමු.

18. මුආමලාන්

ඉපයීමේ වැදගත්කම

මිනිසා පෘථිවියේ අල්ලාහ්ගේ නියෝජිතයා වන නිසා ඔහුගේ ජීවිතයට අවශ්‍ය පහසුකම් අල්ලාහ් විසින් මෙම විශ්වයේ ස්ථාපිත කර ඇත. ජීවත්වීමට අවශ්‍ය දෑ පහසුවෙන් ලබාගැනීමට හැකිවන ආකාරයෙන් විධිවිධාන ද යොදා ඇත. තමන්ට අවශ්‍ය දේ සොයා ගැනීමට ඔහු උත්සාහ කළ යුතුව ඇත. ඒ සඳහා ඔහු ශ්‍රමය වැය කළ යුතුවේ.

“නුඹලාට මහපොළොව වසඟ කළේ ඔහුය. එහෙයින් එහි සියලු දිශාවන්හි ගමන් කරනු. ඔහු විසින් සම්පාදනය කළ දෑයින් අනුභව කරනු. ඔහු වෙත නුඹලා ආපසු නැගිටවනු ලබන්නේය. (67:15)

තම දැනීන් වෙහෙසවී උපයා අනුභව කිරීමට වඩා වෙනත් කිසිම හොඳ ආහාරයක් කිසිවෙකු අනුභව කරන්නේ නැත. අල්ලාහ්ගේ ධර්මදාන නබි දුටුද් (අලෙල) තුමා තමන් උපයාම ආහාරයට ගත්තේය. (බුහාරි)

සිඟමන් ඉල්ලාගෙන පැමිණි අයෙකු වන නබි(සල්)තුමා ඉපයීමක යොමු කිරීමත්, ගොවියෙකුගේ රළු දැන සිපගෙන ශ්‍රමය අගය කිරීමත්, ඉපයීමට එතුමා ලබාදුන් වැදගත්කම ගෙනහැර දක්වයි. තමන්ගෙන් යැපෙන්නන් සඳහා වෙහෙස මහන්සිවී ඉපැයීම ඉස්ලාමීය දෘෂ්ටි කෝණයෙන් ෆර්ල් (අනිවාර්ය) වේ. නබි (සල්)තුමා ඇතුළු සියලු නබිවරුන් තම ශ්‍රමයෙන් උපයාගෙන ජීවත්වූ බව ඉතිහාසය සනාථ කරයි.

ඉපැයීමේ පිළිවෙත් සහ ඉලක්ක

ගොවිතැන, වෙළෙඳාම, කර්මාන්ත, සේවාවන් වැනි කුමන ජීවනෝපායක නිරතවූවත් එහිදී ඉස්ලාමය පෙන්වාදී ඇති පිළිවෙත් පිළිපැදිය යුතුය.

“පිවිතුරු (හලාල්) දෑයින් අනුභව කරනු. තවද යහපත් කටයුතුවල යෙදෙනු.” (23:51)

“හරාම් වන දේ ආහාරයට ගෙන වැඩුණු ශරීරය ස්වර්ගයට ප්‍රවේශ නොවෙයි. හරාම් අනුභව කර වැඩුණු ශරීරය නිරයට සුදුසුය.” (තිර්මිදි)

ඉපැයීම හලාල් වූනොත් මෙලොව පරලොව දෙකෙහිම ජය ලැබිය හැකිය. ඉස්ලාමයේ දෘෂ්ටියෙන් ලාභ ලැබීම පමණක් ඉපැයීමේ පරමාර්ථය නොවේ. එයට වෙනස්ව තවත් ඉලක්ක රාශියක් වේ.

1. ආගමික සීමාවන් සැලකිල්ලට ගෙන ඉපැයීමෙන් හලාල් දෑ ලබා ගැනීම.
2. තමන්ගේ යැපෙන්නන් නඩත්තු කිරීම.
3. සිඟමන් ඉල්ලීමෙන් වලක්වා ගැනීම
4. තමන් කරන ඉපැයීම මගින් එහි ප්‍රයෝජනය ලබන්නන් හට කරුණාවෙන් යුතුව උපකාර කිරීම.

ඉහත ඉලක්ක පදනම් කරගෙන උපයන්තන් පරලොවදී කිසිම බියකින් තොරව අල්ලාහ්ව මුනගැසිය හැකිය.

වෙළෙඳාම හා එහි පිළිවෙත්

ඉපැයීමේ ක්‍රමවල “අල්-බයිඋතු” යන නාමයෙන් හඳුන්වන වෙළෙඳාමද එකකි. (වෙළෙන්ද හා පාරිභෝගිකයා අනුමත කළ ආකාරයට ස්වකැමැත්ත මත වටිනාකම ලබාගෙන කිසියම් දේපලක් අයෙකු තවත් අයෙකුට භාරකිරීමේ කටයුතු වෙළෙඳාම නමින් හැඳින්වේ.)

ව්‍යාපාරිකයා හා පාරිභෝගිකයා අනුමත ආකාරයට එකඟතාවයට පැමිණ කිසියම් භාණ්ඩයක් සඳහා වටිනාකම ගෙවමින් දෙදෙනා අතර කෙරෙන හුවමාරුව වෙළෙඳාමයි “අල්ලාහ් වෙළෙඳාම හලාල් (අනුමත) කර පොලීගැනීම හරාම් (තහනම්) කර ඇත.” (2:275)

වෙළෙඳාම සඳහා අවශ්‍ය පහසුකම්, අවස්ථා අල්ලාහ් විසින් සම්පාදනය කර ඇත්තේය. සෑම ප්‍රදේශයේම වාගේ බෝග වැවේ. ඒවා ගොඩබිමින්, අහසේ, මුහුදේ, ප්‍රවාහනය කිරීමේ පහසුකම ලැබී ඇත. භාණ්ඩ හුවමාරු කිරීමේ පහසුකම් උපයෝගී කරගනිමින් අවංකව වෙළෙඳාම් කරන වෙළෙන්දට කීර්තියක් හා උසස් තත්ත්වයක් ගෙන දෙයි. “විශ්වාසය හා සත්‍යය සතු වෙළෙන්ද පරලොව ද නබිවරුන් සිද්ධිකීන්වරුන් (සත්‍ය තහවුරු කළවුන්” ළඟදවරුන් සමග සිටිති.” (ඉබ්නු මාජා)

වෙළෙඳ පිළිවෙත්

වෙළෙඳ පිළිවෙත් සම්පූර්ණ වීමේ කොන්දේසි වැදගත්ය. මුස්ලිම්වරුන් සියලු කටයුතුවලදී කොන්දේසි (අර්න්) අනුගමනය කිරීම වගකීමක් වන හෙයින් වෙළෙඳාමේදීත් එය පිළිපැදිය යුතුය. “විශ්වාසවන්තයෙනි, ගිවිසුම් ක්‍රියාත්මක කරන්න.”(5:1)

“මුස්ලිම්වරු ඔවුන්ගේ කොන්දේසි ඉටුකිරීමට බැඳී සිටිති.” (අහ්මද්)

වෙළෙඳාමේ කොන්දේසි

1. ගනුදෙනු කරන පාර්ශ්වයන් දෙකම සිහි බුද්ධියෙන් තොරව හෝ මන්ද බුද්ධිකව හෝ බලකිරීමට ලක්ව හෝ අවබෝධයක් නොමැති ළමයින් වශයෙන් හෝ නොසිටිය යුතුය.
2. වෙළෙඳ භාණ්ඩ පිරිසිදු හා ප්‍රයෝජනවත්ව තිබිය යුතුයි. “අල්ලාහ් නුඹට තහනම් කර ඇති දේ නම් මළ සතුන්, රුධිරය හා සුකර මාංශය සහ අල්ලාහ්ට හැර අන් කිසිවෙකු (ගේ නාමයට) ඝාතනය කරනු ලැබූ දේවල්වේ. (2:173)
 “නියත වශයෙන්ම අල්ලාහ් සහ ඔහුගේ වක්තෘවරයා මන්පැන්, මළ සතුන්, සුකර හා පිළිම යනාදිය වෙළෙඳාම් කිරීම තහනම් කර ඇත.” (බුහාරි)
 :: භාණ්ඩ විකුණුම්කරුට අයිති එකක් විය යුතු අතර එය ගැනුම්කරුවන්ට සැපයිය හැකිවිය යුතුය.
 “අයිති නැති දේක වෙළෙඳාමක් නැත.”

:: භාණ්ඩය සහ මිල නිශ්චිත නියමයක් නොමැති දෑ දේවල්හි වෙළෙඳාම තහනම් කර ඇත. එහෙත් අදාලයාගේ දේවල් ස්වභාවය හඳුනා ගෙන ඇතිනම් වෙළෙඳාම් කළ හැකිය. (නිදසුන:- ටින්වල ඇසුරු මාළු සහ ගැස් සිලින්ඩර්)

3. ඊජාබ්, කබුල්:- වෙළෙන්දෙකු තමන් සතුව ඇති භාණ්ඩයක් විකුණූ බව කියන යෙදුම ඊජාබ් නම්වෙයි. නියමිත භාණ්ඩය තමා මිලට ගත් බව කියන පාරිභෝගිකයන්ගේ යෙදුම කබුල් නම් වේ. වර්තමානයේ මුදල් ගෙවා භාණ්ඩ ලබාගැනීම ඊජාබ් කබුල් වශයෙන් සලකනු ලැබේ.

වෙළෙඳ ගනුදෙනුවලදී තහනම් කරුණු

බොරු දිවුරුම්, කිරුම් මිනුම්වල වංචා, සඟවා තැබීම්, කවලම් කර බාල කිරීම කිරීම, සොරභාණ්ඩ විකිණීම් හා ගැනීම්, මස්ඡ්දයක වෙළෙඳාම් කිරීම, පොලිය ආශ්‍රිත වෙළෙඳාම් ඉස්ලාමයේ තහනම් කර ඇත.

වෙළෙඳාම් ක්‍රමවල මුෂාරකා, මුලාරබා

අතීත වෙළෙඳ කටයුතු සරල එකක් විය. වර්තමානයේ සමාජ, ආර්ථික, සංස්කෘතික හා තාක්ෂණික වශයෙන් ලොව වෙනස්වෙමින් පවතී. කලින් නොතිබුණු ගනුදෙනු ක්‍රම වෙළෙඳ ගිවිසුම් අද සිදුවේ. මෙයින් සමහරක් ඉස්ලාමීය ජරීආවට එකඟවත් තවත් සමහරක් පටහැනිවත් සිදුකෙරේ. එම නිසා නවීන වෙළෙඳාම් ක්‍රම පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගත යුතුව ඇත.

මුලාරබා

නූතන ඉස්ලාමීය විද්වතෙකු වන අලි හබීබ් නමැත්තා මුලාරබා යන්න මෙසේ පැහැදිලි කරයි. එක් පාර්ශ්වයක් ප්‍රාග්ධනයක් තවත් පාර්ශ්වයක් ශ්‍රමයක් යන පදනමෙන් කෙරෙන වෙළෙඳාම් කටයුතු වලදී ලැබෙන ලාභයෙන් පාර්ශ්ව දෙකම කොටස්කරුවන් වන ආකාරයේ සාමූහික ක්‍රමයකි මුලාරබා.

ඉස්ලාමය මෙය අනුමත කර ඇත. අල් කුර්ආන් හා සුන්නාව මෙය අනුමත කර ඇත. ඉස්ලාමීය විද්වතුන් ද මෙය යෝග්‍ය බව පහදා දී ඇත.

නබ් (සල්) තුමා නබිත්වයට පෙර කදීජා (රලී) තුමියගෙන් මුලාරබා ක්‍රමයට භාණ්ඩ ගෙන ගොස් ඡාම් රටේ වෙළෙඳාමෙහි යෙදුනහ. ඡාහිලියියා අවධියේ ඡනප්‍රියව තිබූ මෙම ක්‍රමය ඉස්ලාමයේ ආගමනයෙන් පසුද නබිතුමා අනුමත කළේය.

මුලාරබා පිළිගැනීමට ඉස්ලාමීය විද්වතුන් ඉදිරිපත් කර ඇති කොන්දේසි

1. මුලාරබා, ගිවිසුමේ වදන්
2. මුලාරබා ගිවිසුමේ පාර්ශ්වකරුවන් (ප්‍රාග්ධන අයිතිකරු, ව්‍යවසායක)
3. ප්‍රාග්ධනය එය යොදන්නට හිමි හෝ යොදා ගැනීමට අවසරලත් එකක්වීම.

භාණ්ඩවල ස්වභාවය, තොගය, යනාදිය පැහැදිලිව හඳුනාගනු ලැබීම.

4. දෙදෙනාම අලාභයේ කොටස්කරුවන් විය යුතුය. ව්‍යවසායකයාට ඔහුගේ ශ්‍රමය ද ප්‍රාග්ධන අයිතිකරුට මුදල ද අහිමිවේ. එහෙත් ව්‍යවසායකගේ වරදින් සිදුවෙන පාඩුව ඔහු දරිය යුතුය.
5. ලාභය බෙදියාම :- (පාර්ශ්ව දෙකටම) හිමිවන ලාභාංශය තීරණය කර තිබීම.
6. ගිවිසුම සීමා රහිතය. නියමිත ප්‍රදේශයේ නියමිත භාණ්ඩය තිබිය යුතු යයි සීමා කළ නොහැකිය.

මූලාර්ථ ගිවිසුම කඩවන කරුණු

1. ඉහත ගිවිසුමේ කොන්දේසි කඩවීම.
2. ව්‍යවසායකයා භාණ්ඩවල ආරක්ෂාවේ සැලකිලිමත් නොවීම හෝ ගිවිසුමට පටහැනි දෙයක් කිරීම.
3. ව්‍යවසායක හෝ ආයෝජක මරණයට පත්වීම. තවද ව්‍යවසායකයා මූලාර්ථ මගින් උපයාගත් මුදලෙන් තවත් මූලාර්ථ ගිවිසුමක් කර ගැනීම කළ නොහැක. එසේ කිරීම සීමාව ඉක්මවා කටයුතු කිරීම ලෙස සැලකේ.

මූෂාරකා

ලෝකයේ දක්නට ලබන නිෂ්පාදන කටයුතු හා ව්‍යාපාර කටයුතු කුඩා ප්‍රමාණයේ සිට මහා පරිමාණය දක්වා සිදුවෙමින් පවතී. මහා පරිමාණ නිෂ්පාදන හෝ ව්‍යාපාර කටයුත්තක තනි පුද්ගලයෙකු පමණක් නිරතවීමට අපහසු තත්ත්වයක් තිබිය හැකිය. මේ නිසා කිහිප දෙනෙකු එකතු වී ආයෝජනය කර ව්‍යවසායවල නිරතවීම “මූෂාරකා” යනුවෙන් හැඳින්වේ.

කිහිපදෙනෙකු එකතු වී තම ප්‍රාග්ධන එකතු කර කිසියම් නිෂ්පාදන හෝ ව්‍යාපාර කටයුත්තක කොටස්කරුවන් වශයෙන් නියැලීම “මූෂාරකා” ක්‍රමයයි.

මූෂාරකා කටයුතුවල කොන්දේසි

1. ආයෝජන ප්‍රමාණය නියම කර තිබීම
2. ප්‍රාග්ධනය තමන් සතුව ඇති මුදල් වීම
3. ලාභ අනුපාතය තීරණය කර තිබීම.

මූෂාරකාවක සිදුවන පාඩුව ආයෝජකයින්ගේ කොටස අනුව දරාගත යුතුය.

වක්ෆ්

“අතින් අතට මාරුවන දේපලක් මාරු නොවන දේපලක තත්ත්වයට ගෙන ගොස් අල්ලාහි වෙනුවෙන් එහි ප්‍රයෝජන ජනයාට භුක්ති විඳීමට සැලැසීම් ඉස්ලාමීය දෘෂ්ඨි කොණයෙන් වක්ෆ් ” නම් වේ.

“වක්ඛ” සදකතුල් ජාරියා ගණයට අයත්ය. වරක් උමර්(රලි) තුමා අයිති ඉඩමක් තමාට පොදු කටයුත්තකට පරිත්‍යාග කිරීමට තීරණය කළේය. එවිට මෙම ඉඩම විකිණීම, අන්සතු කිරීම, අයිතිවාසිකම් කීම තහනම් බවත් කියා සිටියේය. මෙය “වක්ඛ” සඳහා ආදර්ශයක් බවත් වක්ඛ කිරීමේ දී අනුගමනය කළ යුතු පිළිවෙත් විස්තර කරන්නක් බවත් ගතහැකිය. පොදුවේ වක්ඛ ක්‍රියාවකදී අල්ලාහ්ගේ නාමයෙන් මිනිසුන්ගේ සුභසාධනය අරමුණු කරගනිමින් සාමාන්‍ය ජනතාවගේ ජනයාගේ ප්‍රයෝජනය උදෙසා එක් අයෙකු හෝ කිහිපදෙනෙකු තමන් සතු දේපල ජනතා සතු දේපලක් කිරීම නිසා මේ සඳහා නියමිත පිළිවෙතක් තිබීම අවශ්‍ය වේ.

1. වක්ඛ ප්‍රසිද්ධියට පත් කළ යුතුය. වාචිකව හෝ ලිඛිත ප්‍රසිද්ධියට පත් කළ යුතුය.
2. වක්ඛ තහවුරු කිරීමේ සාක්ෂි තිබිය යුතුය.
3. වක්ඛ කළ දෙයක් අහෝසි කළ නොහැකිය.
4. වක්ඛ කරන්නාගේ කොන්දේසි අවස්ථාවෝචිත පරිදි ආරක්ෂා කළ යුතුය.
5. වසියත් මගින් දේපලක් වක්ඛ කළ හැකිය.
6. වක්ඛ දේපල කළමනාකරණය කිරීමට මුතුවල්ලිවරුන්, නිලධාරීන් පත් කළ යුතුය.

වක්ඛවලට නිදසුන් වශයෙන් මස්ජදයක් නිර්මාණය කිරීම, ලිං තැනීම, අනාථ නිවාස ස්ථාපිත කිරීම, වෛද්‍ය මධ්‍යස්ථාන පිහිටුවීම, ළමා උද්‍යාන පිහිටුවීම, අධ්‍යාපන මධ්‍යස්ථාන ස්ථාපිත කිරීම ආදිය සඳහන් කළ හැකිය. දේපල වක්ඛ කිරීම මගින් එයින් අවශ්‍යතා ඇති ජනයාගේ අවශ්‍යතා ඉටුවන්නේය. ඔවුන්ට කළ නොහැකි පහසුකම් වශයෙන් ද සලකන නිසා ඉස්ලාමය මෙය සදකතුල් ජාරියා (සුකර පුත්‍රය කර්මය) වශයෙන් හඳුන්වා වැදගත් කොට සලකයි. මේ සඳහා අල්ලාහ්ගෙන් බොහෝ ආනිසංස හිමි වේ.

වරාසත්

මිනිසෙකු මරණයට පත්වූ පසු ඔහුගේ දේපල හිමිවිය යුතු පාර්ශ්වකරුවන්, හිමිවිය යුතු ආකාරය හා බෙදිය යුතු ක්‍රමය විස්තර කරන සංකල්පය “වරාසත්” නමින් හැඳින්වේ.

“වරාසත් දේපල”, පවුල හා ලේ ඇතින්, සාධාරණව ලබා ගැනීමටත් කිසිවෙකුත් එය ඩැහැගැනීම වැළැක්වීමටත් නීති රීති අවශ්‍ය වන්නේය. ඉස්ලාමය මේ පිළිබඳව වැඩි අවධානයක් යොමු කරයි. දේපල අයිතියේ වෙනස්කමක් දක්වන්නේ නැත. කුර්ආනය සහ සුන්නාව මේ පිළිබඳ නියම උපදෙස් ලබා දී ඇත (මියගිය) දෙමාපියන් හා පවුලට සම්බන්ධ නැදැයින් විසින් තබා ගිය දෙයකින් පිරිමින්නට කොටසක් හිමි වේ. ස්ත්‍රීන්ට ද කොටසක් හිමි වේ. එය අඩු වුවද වැඩි වුවද කමක් නැත. මෙය අල්ලාහ් නියම කර ඇති කොටස වේ. (4:7)

“ඔබ පසු උරුමකම් නීතිය ඉගෙනගෙන සෙසු අයටත් උගන්වන්න. මන්දයත් එය දැනුමෙහි කොටසකි. තවද මෙම කලාව අමතක වන සුලුය. මෙය මගේ ප්‍රජාවෙන් මුලින්ම ඉවත්ව යන දෙයකි.” (ඉබ්නු මාජා)

වරාසත් දේපල බෙද හැරීමට පෙර එයින් ඉටුකළ යුතු වගකීම් මුලින් ඉටුකළ යුතුය. එහි වැදගත් අංග පහත සඳහන් වේ.

1. ජනාසා සඳහා වූ යුතුකම් ඉටු කිරීමට වරාසත් දේපලෙන් ලබා ගැනීම.
2. මරණකරුගේ ණය ගෙවීම.
3. වසීයියන් ඉටු කිරීම.

වරාසත් දේපලේ කොන්දේසි

1. දේපලෙහි හිමිකරු මරණයට පත්ව තිබීම.
2. දේපල අයිතිකරු මරණයට පත්වන අවස්ථාවේ ඔහුගේ/ඇයගේ පසු උරුමකරුවන් ජීවතුන් අතර සිටීම තහවුරුවීම.
3. පසු උරුමය ලබාගැනීමේ බාධාවක් නොතිබිය යුතුය. (පසු උරුමකරු දේපල හිමිකරු ඝාතනය කිරීම, ආගමික හේද, වහල් භාවය වැනි බාධක)

පසු උරුමකරුවන් පිළිබඳ විස්තර

1. අස්භාවුල් ගුරුල් : නිශ්චිත කොටසකට උරුමකම් කියන අය වශයෙන් ජර්ථාවේ සඳහන් අය මේ නමින් හැඳින්වේ. මෙම කොටසේ උරුමකරුවන් ආර්ථ පදනම් කරගෙන උරුමකම් ඉල්ලන අයවෙති. නිදසුන් වශයෙන් මරණයට පත්වූ අයගේ සැමියා, බිරිය, පියා, මව, ආච්චි, සීයා, දුව, පුතාගේ දුව, සහෝදරිය, මවගේ පාර්ශ්වයෙන් සහෝදරිය, පියාගේ පාර්ශ්වයෙන් සහෝදරයා.
2. අසභාවරුන් : පළමු කණ්ඩායමේ කොටස හිමිවූ අයට අමතරව ඉතිරි කොටසට හිමිකම් කියන අය මෙම පාර්ශ්වයට අයත්ය. මෙයට උදහරණ වශයෙන් මරණකරුගේ පිරිමි දරුවන්, පිරිමි දරුවන්ගේ දරුවන්, පියා, සීයා, සහෝදරවරුන්, සහෝදරවරුන්ගේ පිරිමි දරුවන්ගේ ලොකු තාත්තා, සුළුපියා, ඔවුන්ගේ පිරිමි දරුවන්.
3. අල් අර්භාම් : දුර ශ්‍රේණීන් මෙම පදයෙන් හැඳින්වේ. මරණකරු හා තමන් අතර සම්බන්ධය කාන්තාවක් හරහා ලබන අය මෙම කොටසට අයත්ය. දියණියගේ දරුවන්, සහෝදරියගේ දරුවන් මේ සඳහා නිදසුන්ය.

උරුමකරුවන් තමන්ට අයත් කොටසට වඩා අඩුවෙන් ලැබෙන අවස්ථාවන් සම්පූර්ණයෙන්ම අහිමිවීමේ අවස්ථාව සහ ඇතිවිය හැක. මෙම තත්ත්වය “අල් හාජ්බ්” වශයෙන් හැඳින්වේ. උරුමකරුගේ පෙළක්ම සිටින නිසා සමහරුන්ට නොලැබී යා හැකිය නොහොත් අඩුවිය හැක. මේ ආකාරයට කොටස ලබා ගැනීමට බාධක වන තැනැත්තා “අල් හාජ්බ්” ලෙස ද තහනම් කරනු ලබන්නා, “මහ්ජුබ්” ලෙස ද හැඳින්වේ.

වසිසියන් - අන්තිම කැමැත්ත

කෙනෙකු තබා යන දේපල සමග සම්බන්ධවන තවත් කාරණයක් වන්නේ වසිසියන්ය. කෙනෙකු මරණයට පත්වීමට පෙර තමන්ගේ දේපල පසු උරුමයක් වශයෙන් හිමිවන ආකාරය ලිඛිතව හෝ වාචිකව ඉදිරිපත් කිරීම වසිසියන් නමින් හැඳින්වේ. කෙනෙකු වසිසියන් කර තිබේ නම්, ඔහුගේ මරණයෙන් පසු ඒ ආකාරයෙන්ම ඉටු කිරීම ජීවතුන් අතර සිටින්නන්ගේ වගකීම් ය.

පසු උරුමකම් බෙදා හැරීමට පෙර වසිසියන් ඉටු කළ යුතුය.
“මෙම සියලුම කොටස් බෙදීම කළ යුත්තේ අන්තිම කැමැත්ත ඉටුකර (වසිසියන්) හා ණය ගෙවීමෙන් පසුය.” (4:11)

අයෙකු තමන්ගේ දේපලෙන් $\frac{1}{3}$ කට වැඩියෙන් වසිසියන් කිරීම අනුමත නොකෙරේ. එසේ කිරීමෙන් පසු උරුමකරුවන්ගේ අයිතීන් උල්ලංඝනය විය හැකිය. පසු උරුමකරුවන්ට වසිසියන් කළ නොහැකිය. වසිසියන් කිරීමේදී සාක්ෂි ඇතුළත් කිරීමත් ලිඛිතව කිරීමත් අගතේය.

09. මුනාකහාන්

නිකාහයේ වැදගත්කම

ලෝකයේ පැවැත්ම ප්‍රජනන ක්‍රියාවෙහි රැඳී ඇත. මිනිසා ඇතුළු සියලු සත්වයන් ස්ත්‍රී පුරුෂ සම්බන්ධතාවය මගින් තම වර්ගයා බෝ කිරීම සිදුවේ.

සෑම දෙයක්ම යුගල වශයෙන් මැව්වෙමු. නුඹලා මෙනෙහි කරගනු පිණිසය. (51:49) යනුවෙන් සඳහන් කරන අල්ලාන් මිනිස් වර්ගයා පිළිබඳ මෙසේ කියයි.

“මිනිස්සුනි ! අප නුඹලා පිරිමියෙකුගෙන්ද ගැහැණියකගෙන්ද මැව්වෙමු. (49:13)

සෑම සත්ව වර්ගයාම ගැහැණු පිරිමි ජෝඩු වශයෙන් ජීවත් වීමෙන් තම වර්ගයා බෝ කරගනු ලැබේ. අල්ලාන්ගේ මැවීමිච්චින් උසස් තත්ත්වයේ සිටින මිනිසා තම පරපුර වර්ධනය කළයුතු ආකාරය ඉස්ලාමයෙන් පැහැදිලි කර ඇත. එමගින් මිනිසා තම ආත්ම ගෞරවය රැකගැනීමටත් අල්ලාන්ගෙන් අසීමිතව ආනිශංස ලබාගැනීමටත් හැකිවී ඇත. මිනිසා තම ලිංගික ආශාව වැරදි මාර්ගවල යොදා ගැනීම වළක්වා ශිෂ්ටසම්පන්නව හා විනයානුකූලව ඉටුකළ යුතු බව ඉස්ලාමයෙන් ඉගැන්වේ. එයින් මිනිසා යහපත් විපාක ලබන බව මුහම්මද් (සල්) තුමා පවසා ඇත.

මිනිසා ස්වභාව ධර්මයට විරුද්ධව කටයුතු කිරීම ඉස්ලාමය අනුමත නොකරයි. තනිකඩ ජීවිතය ඉස්ලාමීය ක්‍රමය නොවේ. සහායවරුන්ගෙන් තිදෙනෙකු ආයිෂා (රලි) තුමිය වෙත පැමිණ නබි (සල්) තුමාගේ දෛනික කටයුතු ගැන දැන ගැනීමේ ආශාව ප්‍රකාශ කළහ. නබි නායකතුමා රාත්‍රි කාලයේ සිටගෙන නැමදුම් කිරීම ඇතුළු සියලු ක්‍රියාවන් සම්බන්ධයෙන් ආයිෂා (රලි) තුමිය පැහැදිලි කළහ. පෙර අපර පසු පවි සියල්ල ක්ෂමා කරන ලද නබිතුමාණන්ගේ තත්ත්වය මෙය නම් අප කොයිබටද? යැයි කියමින් තිදෙනාම තමන් තුළ එකිනෙකාට වෙනස් ස්ථාවරයට පැමිණියහ.

එක් අයෙකු රාත්‍රියේ නිදි වර්ජිතව වත්පිළිවෙත්වල යෙදීමට තීරණය කළේය. දෙවැනි පුද්ගලයා දිගටම උපවාසයේ යෙදීමට තීරණය කළේය. තුන්වෙනි කෙනාගේ තීරණය

වූයේ බිරිඳගේ සම්බන්ධයෙන් තොර ජීවත්වීමයි. මෙයට සවන් දුන් නබි (සල්) තුමා නිවෙසින් පිටතට ඇවිත්, “අල්ලාන් මත දිවුරා කියමි. මා ඔබට වඩා බිය බැතියෙන් යුක්තය. මම උපවාස යේ නිරතවෙමි. උපවාස නොකර ද සිටිමි. නැමදුම් කරමි. බිරිඳන් සමග එකට ජීවත්වෙමි. මාගේ පිළිවෙතින් ඇත්වී ක්‍රියාකරන්නන් මගෙන් කෙනෙකු නොවේ” යයි පැවසූහ. (මූලාශ්‍රය : බුහාරි)

එම නිසා පහසුකම්, ශක්තිය හා අවශ්‍යතා ඇති අය විවාහ විය යුතුය. විවාහයකින් තොරව ජීවත්වීම කෙනෙකු වරදට පෙළඹවිය හැකිය.

නිකාහයේ සුවිශේෂත්ව

1. “(ඔබ එක්කාසුවී ජීවත්වන්නාවූ ඔබගේ) භායඞ්ඞාවන්, ඔබ ඔවුන්ගෙන් මානසික සංකෘප්තියක් ලැබීම සඳහා, ඔබෙන්ම නිර්මාණය කර, ඔබ අතර ඇල්ම හා බැඳීම ඇති කර තිබීම ඔහුගේ විශ්මයක් වන්නේය. වන්තය මෙහෙවයා සිතන ජනයාට මෙහිද (එක්ක නොව) සැබවින්ම (විවිධ) සාධක ඇත්තේය.” (30:21)
2. “කවරෙකුට අල්ලාන් යහපත් වර්යාවකින් යුත් නිහතමානී ස්ත්‍රියක් ලබා ගැනීමේ භාග්‍යය ලබාදෙන්නේ ද ඔහුට යහ මාර්ගයේ අඩක්ම රැක ගැනීමට අල්ලාන් උදව් කර අවසන්ය.” (මූලාශ්‍රය : මුස්ලිම්)
3. “මෙලොව සුබාස්වාදයේ ස්ථානයකි. සුබනමා වස්තුවල විශිෂ්ඨතම එක වර්තවත් ඇති ස්ත්‍රියයි. (මුස්ලිම්)
4. “විලි ලැජ්ජාවීම, සුවද විලවුන් ගැම විවාහවීම යනාදිය නබිතුමා ඉටුකළ, යහපත් කාර්යයන් වේ.”

විවාහයේ ප්‍රයෝජන

විවාහ කරගන්නා අයෙකු ප්‍රයෝජන රාශියක් ලබාගනී. අල්ලාන්ගේ තෘප්තිය උදෙසා විවාහවන්නා රසුල් සල්ලල්ලාහු අලෙහි වසල්ලම් තුමාගේ පිළිවෙත අනුගමනය කරන්නේය. එමගින් පිරිසුදු ජීවිතයක් භුක්ති විඳිමින් පාලයක් ස්ව විනය පාලනයක් ලබාගනී.

1. විවාහ වන්නා පරම්පරාව වර්ධනය කරයි.
2. තම ලිංගික ආශාව හලාල් ක්‍රමයට ඉටු කර ගනී.
3. පතිවත ආරක්ෂා කරගනී.
4. අලුත් පවුල් සමග අළුත් සම්බන්ධතා ගොඩනැගෙයි.
5. අල්ලාන්ගේ අණ පිළිගෙන ජීවත්වන්නෙකු වෙයි.
6. ඉස්ලාමය ප්‍රතික්ෂේප කළ හුදෙකලා ජීවිතයෙන් (තනිකඩ ජීවිතය) මිදෙයි.
7. අල්ලාන්ගේ රසුල්වරයාගේ මාර්ගයේ සිටී.
8. අසම්මත සම්බන්ධතාවලින් බෝවෙන හයානක රෝගවලින් තමා ආරක්ෂා කර ගනී.

9. “අල්ලාහ්ගේ දයාදයන් ලබයි.”
 “පතිවන රැක, දෘෂ්ටිය බිම හෙලා, ලේ නැකම සම්බන්ධකර ජීවත්වීමේ කැමැත්තෙන් විවාහ වූ පුද්ගලයාට අල්ලාහ්ගේ සෙන සැලසේ.” - (තබරාණි).

නිකාහ් පිළිබඳ නීතියේ පැතිකඩ

1. පහසුකමක්, ආශාවක් ඇති කෙනෙකු විවාහ කරගන්නේ නැතිනම් අපවාරයේ යෙදීමට සිදුවෙයි යනුවෙන් බියවන්නා නිකාහ් කරගැනීම අනිවාර්යවේ. (වාජ්බි)
2. කැමැත්තක් පහසුකමක් තිබියදී විවාහයෙන් තොරව සිටීම පාපයට යොමු කරන බවට අධිෂ්ඨානයේ සිටින කෙනෙකු විවාහ කරගැනීම (මුස්තහබ්) ප්‍රියමනාප වේ.
3. විවාහ වී අඹුසැමි වශයෙන් එකතුවීමට හෝ මහර් ඇතුලු බිරිඳට දේවල් පිරිනමන්නට හැකියාවක් හෝ වත්කමක් නොමැත්තා විවාහ කර ගැනීම හරාම්වේ. (තහනම්)
4. නිකාහය අනිවාර්ය කරන කරුණු හෝ වළක්වාලන නියමයන් හෝ නොමැති නම් නිකාහ් කිරීම මුබාහ් වේ.

මහරම්, අජ්නබ්

නිකාහ් යනු පුරුෂයෙකු හා ස්ත්‍රීයකු අතර සිදුවන සම්බන්ධයෙකි. මෙසේ සම්බන්ධවන්නන් නිකාහ් කරගැනීමට අනුමත පාර්ශ්වයන් ද යන්න තීරණය කළ යුතුය. විවාහ කරගැනීමට තහනම් වූ මහරම් කෙනෙකු හා සිදුවන විවාහය පිළිනොගැනේ.

මහරම් කොටස් දෙකකින් යුක්තය :-

1. ස්ථිර මහරම්
2. තාවකාලික මහරම්.

ස්ථිර මහරම් වීමේ සාධක තුනක් වේ.

1. ලේ ඥාතිත්වය
2. විවාහ සම්බන්ධය
3. මව්කිරි බීමෙන් ඇති සම්බන්ධය.

අල් කුර්ආනයේ 4:23 වාක්‍යයට අනුව මහරම් මෙසේ ලැයිස්තුගත කළ හැකිය.

1. ඔබේ මව්වරුන්
2. ඔබේ දියණිවරුන්
3. ඔබේ සහෝදරියන්
4. ඔබේ පියාගේ සහෝදරියන්

5. ඔබේ මවගේ සහෝදරියන්
6. ඔබේ සහෝදරියගේ දියණිවරුන්
7. ඔබේ සහෝදරයාගේ දියණිවරුන්
8. ඔබට කිරිපෙවූ කිරි මව්වරුන්
9. ඔබේ කිරිමවගේ දියණිවරුන් (ඔබේ සහෝදරියන්)
10. ඔබේ බිරිඳගේ මව
ඔබට විවාහ කර ගැනීමට තහනම් කර ඇත.
11. ඔබ විවාහ කරගෙන අඹුසැමි සම්බන්ධතාව පැවැත්වූ කාන්තාවගේ පෙර සැමියාට දුව උපන් හා ඔබගේ රැකවරණයේ වැඩෙන ඔබේ බිරිඳගේ දියණිවරුන් ද විවාහ කර ගැනීම ඔබට තහනම් කර ඇත. (ඔබ විවාහවී අඹුසැමි සම්බන්ධතා නොපැවැත්වූයේ නම් ඇගේ දියණියන් විවාහ කර ගැනීම තහනම් නැත.)
12. ඔබේ පිරිමි දරුවන්ගේ බිරින්දෑවරුන් ද විවාහ කර ගැනීම ඔබට තහනම් ය.
13. එක්කුසේ උපන් සහෝදරියන් දෙදෙනෙකු සමකාලයේ විවාහ ජීවිතය ගත කිරීම ද තහනම් ය.

ලේ නැකම් නිසා නිකාන් කිරීමට තහනම් වන්නන්

1. උපත නිසා මව හරාම් වනසේ ම මවගේ මව හා එසේ ආරෝහණ පෙලේ නැයන්ද හරාම් ය.
2. තමන්ගේ දරුවන් හරාම් වනවා සේම ඔවුන්ගේ දරුවන් ද එම අවරෝහණ පිළිවෙළ හරාම් ය.
3. එක්කුසේ උපන් සහෝදරියන් හරාම් වනවා සේම ඔවුන්ගේ දරුවන් ද එසේ පහළ නැයන්ද හරාම් වේ.
4. මවගේ හෝ පියාගේ සහෝදරියන් හරාම් වේ.

විවාහය නිසා (මුසාහරා) නිකාන් කර ගැනීමට තහනම් වන අය

1. බිරිඳගේ මව, මවගේ මව වශයෙන් එන අය
2. අඹුසැමි සම්බන්ධය පැවැත්වූ තම බිරිඳගේ පෙර සැමියාගේ දියණිවරුන් ඔවුන්ගේ දියණිවරුන් වශයෙන් එන ශුභිනි
3. පුත්‍රයාගේ බිරිඳ, දියණියගේ දියණිය වශයෙන් එන ශුභිනි
4. පියාගේ බිරිඳ, (පුංචි අම්මා)

මව කිරි බීම නිසා (රිලාභක්) නිකාන් කර ගැනීමට තහනම් වන අය

දරුවෙකු තම මව් නොවන කාන්තාවකගෙන් කිරි බීමෙන්, කිරි පෙඬු එම මව කිරි මව වශයෙන් හැඳින්වේ. එසේ කිරි බී ඇති නම් පහත සඳහන් පාර්ශ්ව විවාහ කර ගැනීම තහනම් වේ.

1. කිරි දුන් මව
2. කිරි දුන් මවගේ මව
3. කිරිදුන් මවගේ සැමියාගේ මව
4. කිරිදුන් ස්ත්‍රියගේ සහෝදරියන්
5. කිරිදුන් මවගේ සැමියාගේ සහෝදරියන්
6. කිරිමවගේ දියණියන් දියණියගේ දියණියන් වශයෙන් එන අය
7. කිරිමව නිසා සහෝදරියන් වන ස්ත්‍රීන්

කිරිබීම නිසා ඇති වෙන විවාහ තහනම් කොන්දේසි

කිරි මවගෙන් කිරි බීවූ දරුවන්ට ඇය මව වශයෙන් ද, ඇගේ දරුවන් සහෝදර සහෝදරියන් වශයෙන් ද වන නිසා විවාහ තහනම ඇතිවේ. එසේ වන කිරි මව හා සම්බන්ධව පහත කොන්දේසි බලපානු ඇත.

1. කිරි බීමේදී දරුවා වයස අවුරුදු දෙකට අඩුවීම
2. තනෙහි කට තබා උගුරු පහක් කුසගිනි නිවීම දක්වා කිරි බී තිබීම.

පස්වතාවක් වරින් වර කිරි උරාබී තිබීම, වතාවක් හෝ දෙකක් උරාබීමෙන් හෝ ප්‍රදරුවා කට තැබීමෙන් පමණක් හෝ විවාහ තහනම සිදු නොවේ.

තාවකාලික විවාහ තහනම් ලද ඥාතීන්

විවාහ කර ගැනීමට තාවකාලික තහනමක් පනවන අය පහත ආකාරයට වේ.

1. මුෂ්ටිවරයෙකු (විශ්වාසවන්තයා) මුෂ්ටිවරියකට විවාහ කරගත යුතුය. මුෂ්ටිවරයෙකු විවාහ කරගත නොහැකිය. (ආදේශ තබන අය) ඊමානය පිහිටුවා ගැනීමෙන් තහනම ඉවත් වේ.

“විශ්වාසවන්තයා, ආදේශක තබන ස්ත්‍රීන් ඔවුන් විශ්වාස කරන තෙක් නුඹලා ඔවුන් විවාහ කර නොගනු. ආදේශ තබන ස්ත්‍රීය නුඹලාගේ සිත්ඇදගන්නා සුලු වුවද විශ්වාසවන්ත වහල් ස්ත්‍රීයක ඇයට වඩා නියත වශයෙන්ම හොඳය. තවද, ආදේශ තබන පුරුෂයින් ඔවුන් විශ්වාස තබන තෙක් ඔවුන් (විශ්වාසවන්තයින්ගේ දුවරුන්) නුඹලා විවාහ කර නොදෙනු. ආදේශ තබන පුරුෂයෙකු නුඹලාගේ සිත් ඇද ගන්නා සුලු වුවද, විශ්වාස කරන වහලෙකු ඔහුට වඩා හොඳය. (අල්-කුර්ආන් 2:221)

2. එක් කුස උපන් සහෝදරියන් දෙදෙනෙකු සම කාලයේ විවාහ කරගැනීම තහනම් ය.

එක් කුසේ බිහිවූ සොයුරියන් දෙදෙනෙකු (හාර්යාවන් වශයෙන්) එකතු වීමට තබා ගැනීම ද තහනම් කරන ලදී. මෙයට පෙරාතුව ඔබ නොදැනුවත්ව කළ දේ හැර.” (4:23)

3. කිසියම් ස්ත්‍රියක් සහ ඇයගේ පියාගේ සහෝදරියන් සම කාලයේ විවාහ කර ගත නොහැකිය. ස්ත්‍රියක් හා ඇගේ මවගේ සහෝදරිය සමකාලයේ විවාහ කර ගැනීම තහනම් ය.

“ස්ත්‍රියක් ඇගේ පියාගේ සහෝදරිය සමග එක් පිරිමියෙකුට විවාහ කර නොදිය යුතුය. තවද, ස්ත්‍රියක් ඇයගේ මවගේ සහෝදරියන් එකම පිරිමියෙකුට සමකාලයේ විවාහ කර දිය නොහැකිය.” (මුත්තකුන් අලයිහි)

4. තවත් අයෙකුගේ බිරිඳක් විවාහ කර ගැනීම තහනම් ය. දික්කසාද වී ඉද්ද කාලයක් අවසන් වූ නම් එම තහනම ඉවත් වේ.
5. තලාක් තුනම කියා අවසන් කළ කාන්තාවක් තම ඉද්ද කාලය අවසන් කොට තවත් අයෙකුට බිරිඳ වී, දික්කසාද වී ඉද්ද කාලයන් නිමවන තෙක්, මුල් සැමියාට නැවත ඇයව විවාහයක් කර ගත නොහැකිය.
6. ඉහිරාම් ලාහින් එයින් මිදීමට පෙර විවාහ කර ගත නොහැකිය.

සැමියා හෝ බිරිඳ තෝරා ගැනීමේදී සැලකිය යුතු කරුණු

විවාහයකදී මනාලයා මනාලිය යන පාර්ශ්ව දෙක කෙරෙහි කරුණු හතරක් සලකා බැලිය යුතුය. එයින් ආගමික ලැදියාවට මුල් තැන දිය යුතුය, යන්න නබි (සල්) තුමාගේ ඉගැන්වීමකි.

“කරුණු හතරක් පදනම් කරගෙන ස්ත්‍රියක් විවාහ කරගනු ලබනවා. ඇයගේ දේපළ වෙනුවෙන්, ඇයගේ කුලය වෙනුවෙන් ඇයගේ ලස්සන වෙනුවෙන් ඇයගේ ආගමික බැකිය වෙනුවෙන් ඒ හතරයි. ආගමික ලැදියාව වෙනුවෙන් ඇයව තෝරාගන්නා ජය ලබනු ඇත.” (බුහාරි, මුස්ලිම්)

ඒ සමගම කරුණාවන් වැඩියෙන් දරුවලට ඇති පවුලකට අයත් ස්ත්‍රියක් වැඩි සැලකිල්ලට ගත යුතුය.

“ආදරය දක්වන හා වැඩි දරුවන් සංඛ්‍යාවක් ලබාදෙන්නා ස්ත්‍රීන් විවාහ කරගන්න. පරලොවේදී මා මාගේ අධික අනුගාමික සංඛ්‍යාව වෙනුවෙන් නබිවරුන්ගේ ප්‍රශංසාවට ලක්වෙමි, යනුවෙන් නබි (සල්) තුමා පැවසීය.” (තිර්මිදි)

“ඔබේ ගැහැණු දරුවන්ට යහ ගුණාංග හා ආගමික භක්තියෙන් යුත් අයෙකු විවාහ යෝජනාවක් ගෙනාවිට, ඔහුට ඔබගේ දියණිය විවාහ කර දෙන්න. නැතහොත් පාට්ටියේ මහා විනාශයන්, අනිසි විපාකයන් ඇතිවේ.” (තිර්මිදි)

තවත් විවිධ හදිසි මගින් ද ආගමික භක්තියත්, පියකරු බවත් ඇති ගෞරවනීය පවුල, අවිවාහක ස්ත්‍රීන් විවාහ කරගැනීම යහපත් බව අවධාරණය කර ඇති බව විද්වත්තු

පෙන්වා දෙති. මනාලයෙකු සතුව ආගමික භක්තියත්, පවුල් ජීවිතයට අවශ්‍ය ආර්ථික තත්ත්වයත් තිබීම වැදගත් බවත් විද්වත්තු පෙන්වා දෙති. ආගමික බැතිය, ආදරය, පවුලක් නඩත්තු කිරීමේ ආර්ථික වත්පෝසත්කම, වද බවෙන් තොරවීම වැනි කරුණු ද සලකා බැලිය යුතු බව ද කියැවී ඇත. පොදුවේ මනාලයෙක් හෝ මනාලියක් තෝරා ගැනීමේ දී ආගමික භක්තියට මුල් තැන ලැබිය යුතුයි. විවාහය යනු පවුල් දෙකක තීරණයකින් සිදුවන්නක් නොව ඊට වෙනස්ව විවාහය සිදු කරන්නේ කවරෙකුට ද ඔහු මනාලිය බලා තීරණය කළ යුතු එකකි. සහායවරයෙක් තමාට විවාහ යෝජනාවක් කර ඇති බව නබිතුමාට දැන්වූ අවස්ථාවේ දී “ඔබ මනාලිය බැලුවා ද” යනුවෙන් ඇසූ ප්‍රශ්නයකට නැත යනුවෙන් ඔහු පිළිතුරු දුන් විට “ගිහින් ඇයව බලන්න” යනුවෙන් උපදෙස් දුන්නේය. (මුස්ලිම්)

විවාහ යෝජනා කරනු ලබන දෙදෙනා එක් එක්කෙනා බලාගත යුතුය. එමඟින් කැමැත්තක් ඇතිවිය හැකිය. නැතහොත් එතැනින් නවත්වා දමිය හැකිය. විවාහයට පෙර දෙදෙනා තනියෙන් සිටීම, සම්බන්ධතා පැවැත්වීම, එකට ගමන් යාම නොකළ යුතුය. මනාලිය බැලීමේදී මුහුණ සහ මැණික්කටුව දක්වා දැක හැර ශරීරය ආවරණය කර තිබෙන තත්ත්වයකදී දෙමාපියන් හෝ භාරකරුවන් ඉදිරියේ බැලීමට අනුමැතිය ඇත.

නිකාහයේ ඡර්ත

1. මනාලයා මනාලිය
2. ඊජාබ් (භාරදීම) කබුල් (භාරගැනීම)
3. මනාලියගේ වලී
4. සාක්ෂි දෙකක්
5. දෙදෙනෙකුට හෝ එක් අයෙකුට කිරිබීමේ ශුඛ සම්බන්ධයෙන් හෝ ආගම වෙනස්වීම පිළිබඳ බාධාවක් නොතිබීම.

ඉහත කරුණු සම්බන්ධයෙන් හා එහි සුවිශේෂී නීති රීති පිළිබඳවත් පුළුල්ව දැනගැනීම වැදගත්ය.

මනාලයා

1. මුස්ලිම්වරයෙකු වීම
2. විවාහයක් කිරීමට සුදුසු වීම
3. ඉහ්රාම්වලින් තොර වීම
4. සමකාලීනව, බිරිඳන් හතර දෙනෙකු නොසිටීම

මනාලිය

1. මුස්ලිම්වරයෙකු වීම
2. ඉද්ද තත්ත්වයේ නොසිටීම
3. ඉහ්රාම්වලින් තොරවීම
4. තවත් අයෙකුගේ බිරිඳක් නොවීම

ඊජාබ් (භාරදීම)

වලි තම දියණිය මනාලයාට භාරදීමේදී “මාගේ දියණිය ඔබට නිකාන් (විවාහ) කර දුන්නෙමි” යනුවෙන් අතීත කාලය අඟවන ආකාරයෙන් කිව යුතුය.

කබුල් (භාරගැනීම)

වලි කියූ යෙදුමට පිළිතුරු වශයෙන් ප්‍රමාද නොවී “භාරගනිමි” යනුවෙන් කීමයි.

මෙම ඊජාබ් කබුල් වටහා ගත හැකි භාෂාවෙන් කළ යුතුය.

වලි

මෙම පදය භාරකරු හෝ ආරක්ෂකයා හැඳින්වීමට යොදා ගැනේ. එහෙත් “නිකාන් ” විමේදී මනාලියගේ භාරකරු හැඳින්වීමට මෙය යොදා ගැනේ. මනාලියකට “වලි” විමේ සුදුසුකම් ලද්දන් :

1. මනාලියගේ පියා
2. පියාගේ පියා
3. එක්කුසේ උපන් සහෝදරයා
4. පියාගේ පාර්ශ්වයේ දෙති සහෝදරයා
5. සහෝදරයාගේ පුත්‍රයා
6. පියාගේ පාර්ශ්වයේ දෙති සහෝදරයාගේ පුත්‍රයා
7. පියාගේ සහෝදරයා, ලොකු තාත්තා/බාප්පා
8. පියාගේ සහෝදරයාගේ පුතුන් (ලොකු අප්පච්චිගේ හෝ බාප්පගේ පුතා)
9. මෙවැනි කවුරුන් හෝ නොමැති විට කාදි හෝ හාකිම්

වලි විමේ කොන්දේසි

1. මුස්ලිම්වරයෙකු විම
2. පිරිමියෙකු විම
3. නිදහස් පුද්ගලයෙකු විම
4. වැඩිවියට පත්ව සිටීම
5. සාමාන්‍ය බුද්ධියකින් යුක්තවීම
6. මහා පාපයන්ගෙන් තොරවූවකු වීම හා යහපැවැත්මෙන් යුක්ත වීම

මෙයට අමතරව තවත් කරුණු දෙකක් ද සැලකිල්ලට ගැනීම අවැත් වේ.

1. නිකාන් අවස්ථාවට භාවිත කරන භාෂාව තේරුම් ගත හැකිවීම.
2. කථන, සවන් දීම, පෙනීම වැනි අවයව ආබාධයකින් තොරවීම.

මහර්

තමා සමග පවුල් ජීවිතය ගත කිරීම සඳහා බිරිඳ වශයෙන් එකතුවෙන මනාලියට තමන්ගේ වත්කම අනුව මහර් ලබාදිය යුතුය. එසේ දීම (වාජ්බ්) අනිවාර්ය වේ. එයට නියමිත ප්‍රමාණයක් නොමැත. මෙය “සදුකාත්” යනුවෙන්ද හැඳින්වේ.

“ඔබ විවාහ වීමේදී ස්ත්‍රීන්ට දිය යුතු ත්‍යාගය (මහර්) ඉතා සිහිත් දෙනු.” (4:4)

මෙසේ දෙනු ලබන මහර් මනාලියගේ අයිතියකි. එය නොගෙන සැමියා නිදහස් කිරීමේ අයිතියක් ඇත.

“එහෙත් ඉන් යමක් සතුටින් නුඹලාට අත්හරින්නාහු නම්, කැමැත්තෙන් හා සතුටින් එය භුක්ති විදිය හැකිය. ” (4:4)

විවාහ සුබ පැතුම්

විවාහය සතුටුදායක සංසිද්ධියකි. එයට සහභාගිවන්නන් මනාලයාට සහ මනාලියට සුභපැතීම සුන්නත්වේ. එක් එක් අවස්ථා සඳහා දුආවන් ඉගැන්වූ නබි (සල්) තුමා අළුත් යුවල පහත ප්‍රාර්ථනයෙන් සුභ පැතුම්වේය.

بَارَكَ اللهُ لَكَ وَبَارَكَ عَلَيْكَ وَجَمَعَ بَيْنَكُمَا فِي خَيْرٍ

“අල්ලාහ් ඔබට වර්ධනය දෙන්නවා. ඔබ වෙත වර්ධනය පහළ කරන්නවා. ඔබ දෙපොළ යහපත් ජීවිතයක සම්බන්ධ කරන්නවා.

වලීමා

නිකාහයෙන් පසු මනාලයා සිදුකරන යහ කාර්යයක් වන්නේ වලීමා නැමති විවාහ සාදය පැවැත්වීමයි. මෙම සාදය විවාහයෙන් පසු දහවල් හෝ රාත්‍රියේ පැවැත්විය හැකිය. ඇතින්, මිත්‍රයින්, අසල්වැසියන්ට ආරාධනය කර අළුත් යුවල පවත්වන සාදය මෙය වේ. සුන්නත් උපවාසලාහියෙකු පවා මෙයට ආරාධනාවක් ලැබූ විට උපවාසය අතහැර සාදයට සහභාගිවීම සුන්නත් වේ. පාපී ක්‍රියා සිදුවෙන වලීමා සාදවලට සහභාගිවීම ඉස්ලාමයෙන් වළක්වා ඇත.

“සාදවල නරකම සාදය ධනවතුන්ට ආරාධනය ලැබී දුප්පතුන්ට ආරාධනය නොලැබීමයි.” (මුස්ලිම්) යනුවෙන් නබිතුමා පවසා ඇත.

අඹු සැමි සම්බන්ධතා

විවාහයෙන් පසු එළඹෙන අඹුසැමි සම්බන්ධය වගකීම සහිතයි. දෙදෙනාගේ මනස කොතරම් දුරට එකඟව ජීවත්වන්නේ ද, ඒ තරමට පවුල් ජීවිතය සාර්ථක වේ. එවැනි සතුටක් බලාපොරොත්තු වන අඹුසැමි දෙපොළ එක් එක් අය ඉටු කළ යුතු වගකීම් තේරුම් ගෙන ඒවා පිළිපැදිය යුතුය.

“යහපත් අයුරින් ස්ත්‍රීන් කෙරෙහි පුරුෂයාට ඇති අයිතිවාසිකම් මෙන්ම, ඔවුන් (පුරුෂයින්) කෙරෙහි ඔවුන්ට ද (ස්ත්‍රීන්ට) අයිතිවාසිකම් ඇත. එහෙත් පුරුෂයින් ට, ඔවුන්ට (ස්ත්‍රීන්ට) වඩා ඉහළ තත්වයක් ඇත. අල්ලාහ් සර්ව බලධාරිය. සර්ව ඥාතීය.” (2:228)

සැමියා සහ බිරිඳ අතර දෙදෙනාගේ යුතුකම්, සැමියා බිරිඳ වෙනුවෙන් ඉටුකළ යුතු කරුණු, බිරිඳ සැමියා වෙනුවෙන් ඉටුකළයුතු කරුණු වශයෙන් කොටසක් තුනක් වශයෙන් පෙන්වා දී ඇත. ඒවා අවබෝධ කරගෙන ක්‍රියා කිරීම මගින් පවුල් ජීවිතය මෙලොව ස්වර්ගයක් කර ගත හැකිය.

“නියත වශයෙන්ම ඔබේ බිරිඳට ඔබ කළ යුතු යුතුකම් ඇත. ඔබේ ස්ත්‍රීන් ඔබට කළයුතු යුතුකම් ද ඇත. යනුවෙන් නබි තුමා පවසා ඇත.” (අන්මද)

“කාන්තාවන්ගෙන් ශ්‍රේෂ්ඨවන්නේ, ඇය දෙස බැලූ විට සතුටක් දනේ. යමක් කීවොත් ඉටු කරයි. ඇය වෙතින් ඔබ ඇත්වූ විට තම වර්ශාවක් ඔබේ දේපළත් ආරක්ෂා කරයි” යනුවෙන් නබි නායක (සල්) තුමා පවසා සිටියහ. (ඉබ්නු මාජා)

දෙදෙනාගේ පොදු යුතුකම්

- * සහජීවනයෙන් කටයුතු කිරීම : අබු දර්ද (රලි) තුමා විවාහයේ දී තම බිරිඳට මෙසේ කීවේය. “මා කෝපවීම දුටුවොත් ඉවසීමෙන් යුතුව මාව නිවැරදි කරන්න. ඔබ තරහා ගන්නා විට මම ඉවසීමෙන් යුතුව ඔබව නිවැරදි කරන්නම්. මෙසේ අප ක්‍රියා නොකළා නම් එකට ජීවත්වීම අපහසු තත්වයක් ඇතිවෙයි. ”
- * අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් ආකර්ෂණයෙන් ක්‍රියා කළ යුතුය. මාගේ බිරිඳ ලස්සනට සිටිය යුතු බව මා සිතනවා වගේම ඇය වෙනුවෙන් මාද හැඩකර ගනිමි. මන්දයත් ඇයට ඔබ කෙරෙහි ඇති අයිතිවාසිකම වගේම ඇය කෙරෙහිත් ඔබට අයිතිවාසිකමක් ඇත යන කුර්ආන් වැකිය ඉබ්නු අබ්බාස් (රලි) තුමා පාරායනා කර පෙන්වුවේය.
- * දරුවන් ඉදිරියේ අඬදබර නොවීම

සැමියාගේ යුතුකම්

- * විවාහයේදී මහර් දීම
- * බිරිඳ සමගින් යහ ගුණයෙන් කටයුතු කිරීම

“ඔබලා ඔවුන් සමග යහ අයුරින් දිවිගත කරනු” (4:19)

- * බිරිඳගේ අවශ්‍යතාව ඉටු කිරීම, බිරිඳට හා දරුවන්ට අවශ්‍ය වියදම් ලබාදීම, ඔවුන්ට සාධාරණ අන්දමින් කෑම සැපයීම ද, ඇඳුම් පැළඳුම් දීම ද සැමියාගේ වගකීමකි. (2:233)

* සැමියාගේ යුතුකම් සම්බන්ධයෙන් නබි(සල්) තුමා මෙසේ පැවසූහ.

අල්ලාහ්ගේ දූතයාණෙනි, “සැමියෙකු බිරිඳ වෙනුවෙන් ඉටු කළ යුතු යුතුකම් කවරේදැ”යි විමසුවෙමි. එයට නබිතුමා ඔබ ආහාර ගන්නාවිට ඇයටත් ආහාර දෙන්න. ඔබ ඇඳුම් අඳින විට ඇයටත් අඳින්න දෙන්න. ඇයගේ මුහුණට පහර දෙන්න එපා. ඇයව අවමන් කරන්නෙපා. නිවෙසේදී ඇයව පිටුපා ජීවත්වෙන්නෙපා යනුවෙන් පිළිතුරු දුන්නේය.

* එකට වැඩි බිරිත්දැවරුවත් සමග ජීවත්වන්නන් ඔවුන් අතර සාධාරණය ඉටුකළ යුතුයි.
* බිරිඳ හා දරුවන් දහමී යහ ජීවිතය කෙරෙහි පුහුණු කළ යුතුය.

බිරිඳගේ යුතුකම්

1. සැමියාට අවනතවීම
2. වර්යාව රැකගැනීම (යහන කිලුටු නොකිරීම)
3. දරුවන් රැක බලා ගැනීම

ඉහත මූලික යුතුකම් ඉටුකිරීම සඳහා පහත කරුණු උපකාරී වේ.

- * සැමියාට කලයුතු කාර්යයන් ඉටු කිරීම.
- * සැමියාගේ වැඩවලදී සහයෝගය දීම.
- * සැමියාව සිනහ මුහුණින් පිළිගැනීම.
- * සැමියා සමග සෞම්‍ය ලෙස කථා කිරීම.
- * හිතට වදදෙන කිසිවක් ක්ෂණිකව ඉදිරිපත් නොකිරීම.
- * සැමියා වෙනුවෙන් අලංකාර කරගැනීම.
- * සැමියාගේ අනුමැතියෙන් තොරව සුන්නන් සවිම් ඉටු නොකිරීම.
- * සැමියාගේ අනුමැතිය හා මහරම් නොමැතිව දුරගමන් යාමෙන් වැළකීම.
- * සැමියාගේ අනුමැතියෙන් තොරව කිසිවෙකු නිවසට ඇතුල් කිරීමෙන් වැළැකීම.

පවුල් ජීවිතය හා දරු සම්පත

අඹුසැමි අතර ජීවිතය පවුල් ජීවිතයයි. දෙදෙනාම සහයෝගයෙන් ගත කරන ජීවිතය සතුටින් පිරුණු එකක් වේ. එකිනෙකා අතර රණ්ඩු දබරවෙමින් කෝපාවිෂ්ඨ වෙමින් ජීවත්වීම යහපත් පවුල් ජීවිතයක් වන්නේ නැත. එවැනි ජීවිතය මහපොළොවේ නිරය දකින ජීවිතයක් විය හැකිය. මහර් දීමෙන් විවාහ කරගත් බිරිඳ ලවා ලබාගන්නා දරුවන් නෙත් සිසිල ගෙන දෙන්නක් වේ. එවැනි නෙත් සිසිලස ලබා දෙන ලෙස අල්ලාහ්ගෙන් ආයාචනා කිරීම මුෂ්තීවරුන්ගේ ගුණාංගයන් බව කුර්ආනයේ සඳහන් වේ.

“අපගේ පරමාධිපතියාණෙනි, (රබ්) අපගේ අඹුවන්ගෙන් ද දරු පරපුරෙන් ද අපට නෙත් සිසිලස ලබා දෙනු මැනව. (25:74)

මෙසේ ප්‍රාර්ථනාකර ලබා ගන්නා දරුවන් වෙනුවෙන් දෙමාපියන් කල යුතු කාර්යයන් රාශියක් ඇත. ඔවුන්ගේ යහපත් ජීවිතය දෙමාපියන්ගේ අතේ රැඳී ඇත. කුඩා අවධියේ සිටම ඔවුන්ට විනය ගරුක ලෙසත් වත්පිළිවෙත් වල නිරතවන්නන් ලෙසත් පුහුණු කලයුතු බව ඉස්ලාමය අවධාරණය කරයි. පලමුවෙන්ම කලිමාව පාරායනා කරන තත්වයට ඔවුන් පුහුණු කල යුතු බව නබි (සල්) තුමා අණකර සිටියේය.

“ඔබගේ දරුවන්ට මුලින්ම ලාඉලාහ ඉල්ලල්ලාහ් යන කලිමාව උගන්වන්න.” (හාකිම්)

අල්-කුර්ආනයට ආදරය කරන එහි මාර්ගය හඹා යන අයෙකු ලෙස ළමුන් හැදීම දෙමාපියන්ගේ යුතුකමකි.

“කරුණු තුනක් ආශ්‍රිතව ඔබේ දරුවන්ට සාරධර්ම පුහුණුව ලබා දෙන්න. ඔබගේ නබි කෙරෙහිත්, ඔබේ පවුල කෙරෙහිත්, අල් කුර්ආනය පාරායනය කිරීම කෙරෙහිත් ආදරය දැක්වීමට පුහුණු කරන්න.” යනුවෙන් නබි (සල්) තුමා කියා සිටියේය.

ළමයෙකුට ලබාදෙන මනා පුහුණුව අනුව ඔහුගේ අනාගතය සැකසෙයි. “දරුවාගේ ස්වර්ගයත් නිරයත් දෙමාපියන් වේ”. යයි පවසා ඇත්තේ ඒ නිසයි. “කුඩා ළමුන්ට කුර්ආන් පාරායනය උගන්වනවා වගේම යහමග ගියවුන්ගේ ඓතිහාසික වර්ත අවශ්‍ය ආගමික අවබෝධ යනාදියේ ඉගැන්විය යුතු” බව ඉමාම් ගස්සාලි රහ්මතුල්ලාහ් පවසා ඇත.

ළමුන් නිතර යහපත් මිනිසුන් සමග ආශ්‍රය කිරීමට පුරුදු පුහුණු කල යුතුය.

“මිනිසා තම මිතුරාගේ මාර්ගයේ ගමන් කරන්නෙකි. එහෙයින් ඔහු කා සමග මිත්‍රකම් පවත්වන්නේදැයි බලාගත යුතුයි. ” යනුවෙන් නබි (සල්) තුමා පැවසූ බව අබු හුරෙරා (රලි) තුමා දන්වා සිටිති.

“තවද, ඔබ මුළුමනින් නොවන්නන් සමග මිත්‍රකම් නොපවත්වන්න. ඔබ සපයන ආහාරය දේව භක්තිය ඇති කෙනෙකු අනුභව කරන්නවා ! (නිර්මිදි)යනුවෙන් නබි(සල්) තුමා පවසා ඇත.)

මෙසේ හොඳ මිත්‍රත්වයක් ගොඩනගා ගතයුතු බවට ඇති ඉගැන්වීම් ක්‍රියාත්මක කිරීම දෙමාපියන්ගේ යුතුකමකි. දරුවා උපන් විගස “අදන්” කියා නමක් තබා සතුටු වෙනවා සේම දරුවා තුල යහ ගුණාංග වර්ධනයකර එමගින් සතුටුවිය යුතුය. තමන්ට අයිති නැති භාණ්ඩයක් හෝ සේවාවන් භුක්ති විඳීම වැරදි බව ඒත්තු ගැන්වීමත් දෙමාපියන්ගේ යුතුකම වේ.

“වරක් නබි (සල්) තුමා මා සමග සිටිනවිට ඔහුගේ මුණුපුරා වන හසන් (රලි) තුමාද සිටියේය. එවිට සදකා වශයෙන් ලැබී තිබුණු රටඉදි ගෙඩියක් අතට ගත් හසන් (රලි) තුමා එය තම කටේ දමා ගත්තේය. මෙය දුටු නබිතුමා වහාම එය කටින් එළියට දමන ලෙස කීවේය.” මෙවැනි සදකා අපට අයිති නැත යන්නෙන් අවධාරණය කළේය.” (බුහාරි මුස්ලිම්)

ආගමික වත් පිළිවෙත් පිළිපදින දරුවන් හද ගැනීමත් දෙමාපිය යුතුකමකි. වයසට ඔබ්බ කරුණු ඉගැන්වීමද ඔවුන්ගේ යුතුකමය. සලාතය අවධාරණය කිරීමත් තරවටු කරමින් හෝ නැමදුම් කිරීම තහවුරු කිරීමත් දෙමාපියන්ගේ වගකීම වේ.

“ඔබගේ දරුවන්ට වයස හතවෙද්දී නමදින ලෙස අණ කරන්න. වයස දහය වෙද්දී (සලාතය ඉටු නොකරන්නේ නම්) පහරක් ගසා හෝ සලාතය ඉටු කරවන්න. තවද ඔවුන්ගේ යහන වෙන්කර තබන්න” යනුවෙන් නබි නායක මුහම්මද් (සල්) තුමා පැවසීය. (අන්මද්)

දෙමව්පියන් ළමුන්ට සාරධර්ම පුහුණුව ලබාදීම යුතුකමක් වනවා වාගේම ඔවුන් සමග සාධාරණව කටයුතු කිරීමද වැදගත්ය. නූමාන් ඉබ්නු බජීර් නමැති නබි ශ්‍රාවක සහාබ්වරයා තමන්ගේ පුතෙක් කැටුව නබි (සල්) තුමා වෙත පැමිණි “නබිතුමනි, මම මගේ මෙම පුතාට තැන්ගක් ලබා දුන්නෙමි” යයි කීය. එය ඇසූ නබිතුමා “ඔබේ අනෙකුත් දරුවන්ට එසේ කලාදැයි” විමසීය. එසේ නොකල බව කී විට “අල්ලාහ්ට බියෙන් කටයුතු කරන්න. ඔබේ දරුවන් අතර සාධාරණය ඉටු කරන්න” යනුවෙන් උපදෙස් දුන්නෝය. (බුහාරි) දෙමව්පියන් පවුල නිසා තෙත් සිසිල ලබා ගැනීමට නම් බිරිඳ හා ළමුන් වෙනුවෙන් කළ යුතු යුතුකම් නිසියාකර ඉටුකල යුතුය.

දෙමව්පියන්ට උවදුරක් කිරීම ඔවුන්ට අවශ්‍ය සහයෝගය ලබාදීම දරුවන්ගේ යුතුකම් වේ. එසේ කිරීම අල්ලාහ්ගේ මාර්ගයේ සටන් කිරීමට සමාන බව කියැවී ඇත. වරක් සහාබ්වරයෙකු ජිහාදයේ සහභාගිවීමේ තම කැමැත්ත ප්‍රකාශ කර සිටියේය. එවිට රසූල් (සල්) තුමා “ඔබේ දෙමව්පියන් ජීවතුන් අතර සිටිදැයි විමසීය. “ඔව්” යනුවෙන් ඔහු පිළිතුරු දුන් විටදී “එසේ නම් ඔවුන් සමග සිටීමින් ඔවුන්ට ආවතේව කරන්න. එයත් ජිහාදය වේ” යනුවෙන් පැහැදිලි කළහ. (බුහාරි)

කෙනෙකු තම දෙමව්පියන් අතින් කොතෙක් හිරිහැරයට ලක් වුවත් ඒ වෙනුවට ඔවුන්ට හිරිහැර කිරීමට හෝ රිදවීම නොකල යුතුය.

කරුණු දහයක් සම්බන්ධයෙන් රසූල් (සල්) තුමා උපදෙස් දුන් බව සැලකරන මුආද් (රලි) තුමා එයින් කරුණු දෙකක් ගැන මෙසේ සඳහන් කළේය.

“ඔබ ඝාතනයට ලක්වී ශරීරය ගිනි තබනු ලැබුවත් අල්ලාහ්ට ආදේශ නොතබන්න. ඔබේ දෙමව්පියන් ඔබේ දේපලෙන් හා පවුලෙන් ඔබව පන්නා දැමීමක් ඔවුන්ට රිදවන්න එපා” යන කරුණු දෙකවේ.

දෙමව්පියන් මුස්ලිම් නොවූනම් ඔවුන් සමග කෘතඥපූර්වකව කටයුතු කලයුතු බව ඉස්ලාමය අපේක්ෂා කරයි. අස්මා (රලි) තුමියගේ මව මුෂරික් (ආදේශ තබන) ව සිටියදී තම දියණිය හමුවීමට පැමිණි විට ඇය වහාම නබිතුමා වෙත පැමිණියාය. මට ඇය සමග සාමීවියෙහි යෙදිය හැකි දැයි ඇ විමසුවාය. “ඔව්” ඔබේ මව සමග සම්බන්ධකම් පවත්වන්න යනුවෙන් නබි (සල්) තුමාණන් පිළිතුරු දුන්හ.”

මව්පියන් ජීවතුන් අතර සිටින විට පමණක් නොව ඔවුන්ගේ මරණයෙන් පසුවත් ළමයින් ඇතැම් යුතුකම් ඉටුකල යුතුව ඇත. බනු සලමා ගෝත්‍රයට අයත් කෙනෙකු නබි තුමා වෙත පැමිණ පහත ආකාරයට විමසුවේය. “අල්ලාහ්ගේ දූතයාණනි, මගේ දෙමව්පියෝ මරණයට පත්වූවෝය. ඔවුන්ගේ මරණයෙන් පසුවත් ඔවුන් වෙනුවෙන් කලයුතු යහ ක්‍රියා යමක් තිබේද ? එයට පිළිතුරු වශයෙන් නබි (සල්) තුමා “ඔව්” යයි කියමින් මෙසේද කීහ. දෙමව්පියන් මරණයට පත්වූ විට ඔවුන්ගේ ජනාසා සලාතය ඉටු කිරීම, ඔවුන්ගේ පව්

ක්ෂමා කරන ලෙස ප්‍රාර්ථනා කිරීම ඔවුන් කල ගිවිසුම ක්‍රියාත්මක කිරීම, ඔවුන්ගේ මිත්‍රයින්ට ගෞරව කිරීම, ඔවුන්ගෙන් “පැවත එන නැදැයන් සමග යහතින් කටයුතු කිරීම” යයි නබි (සල්) තුමා විස්තර කළේය. (අබු දවුද්)

දරුවෙකු තම දෙමව්පියන් හට කොතරම් දුන්නත්, කුමක් කලත් ඒවා එකක්වත් තමාව වැදූ ක්‍රියාවට සම වන්නේ නැත.

රසූල් (සල්)තුමාණන් සහාබුවරුන් කිහිප දෙනෙකු සමග වාඩිවී සිටියහ. එයින් කෙනෙක් තම මව ඔසවාගෙන තවාග් ඉටුකළ සිද්ධිය තමන් දකින බවක් එසේ කිරීමෙන් ඔහු තම මවට කලයුතු වගකීම් ඉටුකළ අයෙකු වේ දැයි විමසීය. “නැත” ඔහුව ඔහුගේ මව ගර්භයේ රඳවාගෙන සිටිද්දීන් ප්‍රසූත කරද්දීන් මුහුණ දුන් පීඩාවලින් එකකට වත් එය සමානවන්නේ නැතැයි නබි (සල්) තුමා පැවසූහ.

දරුවන්ගේ යුතුකම්

- :: දෙමව්පියන්ට ගෞරව කිරීම
- :: දෙමව්පියන්ට වදනීම, අල්ලන්ට ආදේශ කිරීමට පමණක් දෙවෙනිවන පාපයකි.
- :: ඔවුන්ගේ සිත නොරිදවා කටයුතු කිරීම
- :: වයසට පත්වූ දෙමව්පියන් සමග ඉතා කරුණාවෙන් කටයුතු කිරීම
- :: “රබ්බ්‍ර්හම්මුමා කමා රබ්බයානි සර්රා” යන දුආව නිතර පාරායනා කිරීම
- :: දෙමව්පියන්ට ආවතේවකම් කිරීමට කිසිවිටෙකත් පසුබට නොවිය යුතුය.
- :: දෙමව්පියන් මුස්ලිම් වූවන් නැතත් ඔවුන් වෙනුවෙන් කලයුතු සියල්ල ඉටුකල යුතුය.
- :: අප කරන ආවතේවකම් හේතුවෙන් අප ඔවුන්ට සියල්ල කලා යනුවෙන් සැහීමට පත් නොවිය යුතුය.
- :: “දෙමව්පියන්ගේ තෘප්තියේ අල්ලාහ්ගේ තෘප්තිය ඇත. දෙමව්පියන්ගේ කෝපයේ අල්ලාහ්ගේ කෝපය ඇත. යන්නත් මව්පියන් දෙදෙනා කෙනෙකුගේ ස්වර්ගය හා නිරය වේ” යන්නෙන් හදිස්වලින් ලැබෙන උපදෙස්ය.

අපව වැදූ, කිරි පෙවූ, ඇති දූඩි කල මව්පියන්ට ප්‍රතිඋපකාර කිරීමේ හැකියාව අපට නැත. මොනවා කලත් එයට සමවන්නේ නැත. මෙම හැඟීම සියලු දෙනාගේම සිතේ ඇතිවිය යුතුය. මොනතරම් මහත්සිව් අපට ලොකු මහත් කලා ද යන සිතුවිල්ල විටින් විට පැමිණිය යුතුය.

“ඔහුගේ දෙමව්පියන්ට කාරුණිකව සලකන ලෙස මිනිසාට අපි නියම කෙළෙමු. ඔහුගේ මව ඔහුව ඉමහත් අමාරුවෙන් ගනීයේ දරාගෙන සිටියාය. තවද ඉමහත් අමාරුවෙන් ඔහුව ප්‍රසූත කළාය.” (46:15)

මෙසේ අමාරුවෙන් ප්‍රසූත කල දෙමව්පියන්ට නින්ද කිරීම, රිදවීම යනාදිය විශාල පාපයකි. වරක් නබි නායක (සල්) තුමා තම හිතවත් සහාබුවරුන් අමතා, මම මහා පාපයන් ගැන ඔබ දනුවත් කරන්නදැයි විමසීය. “ඔව් නබිතුමනි, දන්වා සිටින්න” යයි සහාබුවරුන් පිළිතුරු දුන්හ. අල්ලාහ්ට ආදේශ පිහිටුවීමත්, දෙමව්පියන්ට හිරිහැර කිරීමත් යනුවෙන්

ප්‍රකාශ කළ එතුමෝ මදක් හාන්සිවී සිට, නැවතත් නැගිට, “දැනගන්න. බොරුවට දිවුරුම් දීමත් මහා පාපයන්ට අයත්ය” යනුවෙන් දෙවතාවකම අවධාරණය කළහ.

කිසි විටෙකත් දරුවන් මව්පියන්ගේ සිත් රිදෙන සේ හැසිරීම නොකළ යුතුය.

“නබ්තුමනි, ඔබගේ දෙවියන් ඔහු හැර වෙනත් කිසිවෙකු නොවදිනා ලෙස නියම කර ඇති අතර ; දෙමාපියන්ට කෘතඥපූර්වකව ක්‍රියා කරන මෙන්ද බලකර සිටී. මවුපියන් දෙදෙනාම හෝ කෙනෙකු වයෝවෘද්ධ භාවයට එළැඹුණද, නිගා කිරීමක් ලෙස “ඒ” හුඵ) කියා කීම හෝ බය ගන්වනු එපා. කුමක් දෙඩුවත් ඉතාමත් ගෞරවයෙන් කථා කරන්න. ඔවුන්ට ඉතා ඇදුරයෙන යටහත්ව හැසිරෙන්න. තවද “මාගේ දෙවියනේ, මා කුඩා දරුවෙකු ව සිටියදී, ඔවුන් මා ඇතිදැඩි කර පෝෂණය කලාක් මෙන්, ඔවුන් වෙත දයාබර වනු මැනවි” යනුවෙන් ආයාචනා කරනු!” යනුවෙන් අල්ලාහ් පවසා ඇත. (17:22, 23-24)

දික්කසාදය හා ඒ සම්බන්ධ පිළිවෙත්

පවුල් ජීවිතය සතුටෙන් පිරි ජීවිතයකි. එම සතුට ඇත්තේ සැමියා සහ බිරිඳ දෙදෙනා තම තමන්ගේ යුතුකම් වගකීම් ඉටු කරන තුරුය. මෙයට පටහැනිව ජීවත්වුවහොත් එය මහා වෙහෙසකර ජීවිතයක් විය හැකිය.

ආරාධුලක්, පිළිකුලක්, අඹුසැමි අරත මතහේද ඇතිවන විට ඉස්ලාමයෙන් ඒ සඳහා වූ විසඳුම් ලබා දී ඇත. ක්ෂණිකව වෙන්වීමට නොගොස් ක්‍රමිකව යම් පියවර ගැනීමට සලස්වා ඇත. සැමියා ගෘහයේ මූලිකයාය.

“පුරුෂයින් ස්ත්‍රීන්ගේ භාරකරුවන්වේ. 4:24” යනුවෙන් අල්ලාහ් සඳහන් කරයි. ඔවුන් විය හියදම් කරමින් පවුල නඩත්තු කරන්නෝය.

සැමියාගේ භාරකාරත්වයේ සිටින භාග්‍යව සැමියාගේ අවශ්‍යතා ඉටුකරන්නියක් ලෙස ඔහු ආකර්ෂණය කරන්නියක් ලෙස කටයුතු කිරීමෙන්, ඔහුගේ සැප දුක්වල කොටස් කාරියක් වීමෙන් ද සතුටෙන් පිරි පවුල් ජීවිතයක් ළඟා කරගත හැකිය. අල්ලාහ් වෙනුවෙන් ඉටුකල යුතු දේද, සැමියා වෙනුවෙන් ඉටුකල යුතු දේද මනාව ඉටුකරන භාර්යාව ස්වර්ගජීවිතය අත්පත් කරගනී.

කවර ස්ත්‍රීයකු පස්වේල සලාතය ඉටුකර “මාසයක උපවාසයත් සම්පූර්ණ කර තම වර්තයත් ආරක්ෂා කර සැමියාට අවනත වී ජීවත්වන්නේ ද, ඇයට කැමති දෙරටුවෙන් ස්වර්ගයට පිවිසෙන්න” යයි කියනු ලැබේ. (මුස්නද්, අහ්මද්)

අඹු සැමියන් අතර කිසියම් ආරවුලක් අනාවබෝධයකින් ඇතිවේ නම් අල්ලාහ් පෙන්වූ මාර්ගයෙන් පිළියම් සෙවිය යුතුයි.

(පුරුෂයින් හා ස්ත්‍රීන්) ඔවුන් අතරින් ඇතමෙක් ඇතෙමෙකුට වඩා අල්ලාහ් උසස් කළ හෙයින් ද, ඔවුන් තමන්ගේ ධනයෙන් (ස්ත්‍රීන් උදෙසා) වැය කරන හෙයින් ද, පුරුෂයෝ

ස්ත්‍රීන්ගේ කටයුතු ද විෂයෙහි කළමනාකරුවෝ වෙති. තවද ගුණවත් ස්ත්‍රීහු කීකරු වන්නියන්ය. (පුරුෂයින් තමන් සමඟ) නොසිටින අවස්ථාවන්හිදී තමාට එම පුරුෂයින්ගේ අයිතිවාසිකම් ඔවුහු අල්ලාහිමි සුපරීක්ෂාව යටතේ මැනවින් ආරක්ෂා කර ගන්නීය. (නුඹලාගේ ස්ත්‍රීන්වන) ඔවුන්ගේ දරුදඬුකම පිළිබඳ නුඹලා බියවන්නේ නම් ඔවුන්ට අවවාද කරනු. ඔවුන් යහනින් ඇත් කරනු. ඔවුන්ට (සෙමින්) ගසනු. පසුව ඔවුන් නුඹලාට අවනත වුනොත් ඔවුන්ට විරුද්ධව (දඬුවම් දීමට අවශ්‍ය) හේතූන් නොසොයනු. නියත වශයෙන්ම අල්ලාහ් උත්තරීතර වන්නේය. උත්කෘෂ්ඨ වන්නේය. (4:34)

විවාහකයෙකු තලාක් මගින් බිරිඳ දික්කසාද කළ හැකිය. තලාක් යනු දෙවැදැරුම් වේ.

1. අත්තලාකුල් සුනනි
2. අත්තලාකුල් බිදුර්

අත්තලාකුල් සුනනි (විධිමත් තලාකය) යනු පහත ආකාරයෙන් වේ.

1. බිරිඳ ඔසප්වලින් පිරිසිදු වී සිටින විට තලාක් කිව යුතුය.
2. එම කාලයේ ඇය සමඟ සංසර්ගයේ යෙදී නොසිටිය යුතුය.
3. දෙවෙනි තලාක් කීමේදීත් ඉහත මෙන්ම පිරිසිදුව හා සංසර්ගයේ නොයෙදී සිටිය යුතුය.
4. තුන්වන තලාක්ද ඒ ආකාරයෙන්ම සිදුවිය යුත්තේය.

තලාකුල් බිදුර් (අවධිමත් තලාක්) පහත ආකාරයෙන් වේ.

1. බිරිඳ ඔසප් වී සිටින කාලයේ තලාක් කීම
2. බිරිඳ සමඟ සංසර්ගයේ යෙදුනු ස්ථාවරයේ තලාක් කීම

ඉද්දා

ඉද්දා යන අරාබි පදයේ තේරුම, සංඛ්‍යා ගණනය කිරීම යන්නයි. සැමියාගේ විශේෂව හෝ දික්කසාදය වෙනුවෙන් බිරිඳ නියමිත කාලසීමාවක් විවාහ නොවී සිටීම මෙහි පුළුල් අර්ථයයි. ඉද්ද සම්ප්‍රදය (ජාහිලියියා) නබිතුමාට පෙර අවධියේ දී ද තිබුණි. ඉද්ද විවිධ වර්ගයට අයත්ය.

1. සැමියා මරණයට පත්වීම වෙනුවෙන් ඉද්ද:- සැමියා මරණයට පත්වීම නිසා, බිරිඳ මාස 4ක් සහ දින 10ක් ඉද්ද රැකිය යුතුය.

“ඔබෙන් සැමියා මියගිය ස්ත්‍රීන් මාස 4 දින 10ක් ඉද්ද තත්වයේ බලාපොරොත්තු විය යුත්තේය.” (2:234) යනුවෙන් අල්කුර්ආනය පවසයි.

2. සැමියා මියගිය ස්ත්‍රීය ගර්භනීයක් නම් ඇය දරු ප්‍රසූතිය තෙක්ම ඉද්ද සිටිය යුතුය. “ඔවුන් ගර්භනීව සිටී නම් තම ගර්භය බහාලන තුරු ඔවුන්ගේ ඉද්ද කාලය ඇත.” (65:6)

3. තලාක් කීමෙන් සැමියාගෙන් වෙන්වූ බිරිඳ “කුරුළු” තුනක් ඉද්ද සිටිය යුතුය. පළමු හෝ දෙවන තලාක් කියන ලද අවස්ථාවක කැමති නම් ඉද්ද කාළ පරිච්ඡේදය තුළ නැවත එක්විය හැකිය. “සරණ පාවාගෙන ඔවුන් ස්පර්ශ කිරීමට පෙර ඔවුන් දික්කසාද කරන්නේ නම් ඉද්ද අනිවාර්ය නොවේ.” (33:49)

සැමියා අහිමි වූ ස්ත්‍රීය ඔසප් වීම නැවතුනු වයෝවෘද්ධ අයෙකු නම් මාස 3ක් ඉද්ද සිටීම ප්‍රමාණවත්ය.

ඔබලාගේ ස්ත්‍රීන් අතුරින් ඔසප්වීම සම්බන්ධයෙන් බලාපොරොත්තු නැති අය ගැන නුඹලා සැක කලහොත් ඔවුන්ගේ ඉද්ද කාලසීමාව මාස තුනකි. තවමත් ඔසප් වී නැති අයටත් (එම කාල සීමාව අදාලවෙයි.)මාස තුනකි. (65:4)

“ඔබගේ කාන්තාවන්ගෙන් කිසිවෙකු වයෝවෘද්ධවී ඔසප් හි ගණනය සැක සහිත වී, ගණනය අපහසු වූ විට ඔවුනටද, තවද මෙතෙක් කිසිවෙකුට ඔසප් සිදු නොවූයේද ඔවුනට ද ඉද්දවෙහි සීමාව කෙමසකි.” (65:4)

ඉද්දවේ ප්‍රයෝජන

1. අල්ලාහ්ගේ අණ ඉටු කිරීමෙන් ඔහුගෙන් යහළුල හිමිවේ.
2. සිත් වේදනාවලින් මිදීමේ මාර්ගයකි.
3. මියගිය හෝ දික්කසාදය කල සැමියා නිසා දරුවෙක් පිළිසිඳ තිබේදැයි තහවුරු කර ගැනීම.
4. තලාක් රජඉ නම් නැවතත් එක්වීමේ අවස්ථාව.

10. ජනායාත්

ජනායාත් හැඳින්වීම

ඉස්ලාම් උතුම් වූ ජීවන මාර්ගයකි. එහි ඉගැන්වීම් මිනිසාට මනුෂ්‍යත්වය කරා ගෙන යන්නේය. දේව විශ්වාසය මිනිසාට පිරිසිදු, විනයගරුක සාරධර්ම අගයන ජීවිකාවක් අනුගමනය කිරීමට සහාය වෙයි. පාපි ක්‍රියාවලින් මිනිසාට ආරක්ෂා කරයි. යහ මාර්ගයෙන් ඇත්වී මිනිසා කරන ක්‍රියා පාප සහ අපරාධ වශයෙන් වර්ග කෙරේ. තමා කරන පාප ක්‍රියා වෙනුවෙන් එක් එක් අය අල්ලාහ්ගෙන් සමාව අයදීමට බැඳී සිටී. අපරාධ සඳහා දඬුවම් ලැබීම ද සිදුවෙයි.

ඉස්ලාමය ජීවිතයේ යම් යම් ක්‍රියාවලට සීමා පනවා ඇත. එය ඉක්මවා යන විට වරදක් හෝ අපරාධයක් සිදුවේ. මිනිසෙකු තවත් මිනිසෙකුගේ ජීවිතය සහතික කළ යුතුය. තවත් මිනිසෙකුගේ ජීවිතය නැති කළොත් මිනිස් ඝාතන චෝදනාවට ලක්වේ. මිනිස් ජීවිතයක් නැති කිරීම මහා පාපයකි. සුළු හේතූන් නිසා අඩදබර කරගෙන අවසානයේ මිනිස් ඝාතනයක් දක්වා දුරදිග යන අවස්ථා ඇත. කුඩා දරුවන් පවා ඝාතනය කරන සිද්ධීන් නිතර ඇසේ. කුණු බක්කිවල කාණුවල තමාගේම කුසෙන් උපන් දරුවන් අතහැර දමා යන මව්වරුන් පවා සිටිති. දෙමාපියන් ඝාතනය කරන්නාවූ දූ, පුතුන් පිළිබඳ ප්‍රවෘත්ති ද මාධ්‍යවල පලවේ.

මිනිසා ගෞරවයෙන්, ගරුත්වයෙන් අභිමානයෙන් ජීවත්වීමේ අයිතිය ඉස්ලාමයෙන් තහවුරු කර ඇත. පුරුෂයින් හෝ ස්ත්‍රීන් හෝ සියල්ලෝම තම ආත්ම ගරුත්වය ආරක්ෂා කර ගනිමින් ජීවත් විය යුතුය, යන්න ඉස්ලාමයේ ඉගැන්වීමයි. මෙම විෂයේදී එක් එක් අය අන් අයට වගකියන තත්වයක් තිබිය යුතුය. එසේ නොමැතිව සෙසු අයගේ ගෞරවය කෙලසන ආකාරයට අවලාද නැගීම වැනි වැරදි කරන්නන් නොවිය යුතුය.

තම ශරීර ශක්තියෙන් හෝ දැනුවත් බවෙන් හෝ කිසියම් ඉපයීමක නිරතවීම මිනිසාගේ යුතුකමකි. එසේ උපයාගත් දේපල භුක්ති විඳීමේ අයිතිය ඔහුට හෝ ඇයට ඇත. අනුන්ගේ දේපලක් හෝ වස්තුවක් අනවසරයෙන් තමන් සතු කර ගැනීම හෝ සොරාගැනීම දඬුවම් ලැබිය හැකි වරදකි.

මිනිසා සමාජ ජීවියෙකි. අනෙකුත් ජීවීන් මෙන් ලිංගික අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීමටත්, වර්ගයා බෝ කිරීමටත් ඇති යථාර්ථය ක්‍රියාවට නැංවීමට ඉස්ලාමය ඔහුට මගපෙන්වා ඇත. තිරිසන් සතුන් මෙන් නොව මිනිසා නිත්‍යානුකූල විවාහයකින් පමණක් තම ලිංගික ආශාව සපුරා ගත යුතුය ; යන්න ඉස්ලාමය අවධාරණය කරයි. ඉස්ලාමයෙන් මගපෙන්වා ඇති (නිකාහ්) විවාහයකින් තොරව ලිංගික අවශ්‍යතා ඉටුකරගැනීම අනාවාරයකි. වර්තය පිරිහීමට හේතු කාරණා වන ගණකා වෘත්තිය සමාජ අපරාධයකි. එහි නිරතවීම දඬුවම් ලැබිය යුතු වරදකි.

මන්ද්‍රව්‍ය භාවිතය මිනිස් ජීවිතය විනාශ කරයි. එය නිෂ්පාදනය කිරීම, එයට උදව් කිරීම, වෙළෙඳාම් කිරීම හෝ භාවිත කිරීම සමාජ විරෝධී ක්‍රියාවන්ය. මන්ද්‍රව්‍ය සම්බන්ධ ක්‍රියා දඬුවම් ලැබිය යුතු වරදකි.

මෙවැනි වැරදි අපරාධ රාශියක් සමාජයේ සිදුවෙයි. මේ සඳහා වූ හේතු සාධක හඳුනාගත යුතුය. ඒ පිළිබඳ කළ පර්යේෂණවලින් පෙනී ගොස් ඇති ඇතැම් හේතූන් පහත දැක්වේ.

1. දිළිඳුකම.
2. නොදැනුවත්කම.
3. පවක් බව අවබෝධයක් නැතිකම.
4. ආගමික ජීවිතයෙන් තොරවීම.
5. සන්නිවේදන මාධ්‍යයන්.
6. වෙබ් අඩවි.
7. වැරදිකරුවන්ට නිසි දඬුවම් නොලැබී නිදහස්වීම.
8. දෙමාපියන්ගේ නොසැලකිල්ල.
9. අයථා මිත්‍ර සම්බන්ධ.
10. රැකියාවක් නොමැතිවීම හා විවේකීව සිටීම.
11. සීමාව ඉක්මවූ මුදල් පරිහරණය.
12. එහි ආනිශංස පිළිබඳ අවබෝධ නොකිරීම.

අපරාධ මැඩලීමේ ක්‍රියාමාර්ග

ඉස්ලාමීය ජරීආවේ දෘෂ්ටි කෝණයෙන් බලද්දී සිර දඬුවමින් බලාපොරොත්තු වන්නේ විශෝධනයකි. ඇතැම් රටවල සිර දඬුවම් නිමාවී එළියට එන්නේ අලුත් ජීවිත බලාපොරොත්තු ඇතිවය. සිරගෙවල්වල අල්කුර්ආනය වනපොත් කරගෙන, තවත් අය වැරදි ක්‍රියාවලින් මිදී යහපත් මිනිසෙක් ලෙස, පිටතට එති. වැරදි හා අපරාධවලින් මිදීමට නම් කුඩා කාලයේ සිටම ඒ පිළිබඳව ළමුන් දැනුවත් කළ යුතුය. ආගමික පසුබිමක ළමුන් වැඩිමට කටයුතු කළ යුතුය. දෙමාපියන්ගේ ආදර්ශය එහිදී ඉතාම වැදගත්ය. පහත ක්‍රමවලින් වැරදි හා අපරාධ වළක්වාලිය හැකිය.

1. වැරදි නොකරන පරිසරයක් ස්ථාපිත කිරීම.
2. නීතිය නිවැරදිව ක්‍රියාත්මක කිරීම.
3. අපරාධවලට පොළඹවන චිත්‍රපට, නාට්‍ය තහනම් කිරීම.
4. ගම්මට්ටමේ දේවස්ථාන, සුබසාධක සමිති අපරාධ මර්දනයේ හා දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් දියත් කිරීම.
5. සමාජ විරෝධී ක්‍රියා පැතිරීම වැළැක්වීමේ නිරීක්ෂණ කණ්ඩායම් පිහිටුවීම.
6. අපරාධ මර්දන ආයතනවලට සම්පූර්ණ සහයෝගය දැක්වීම.
7. සියලු ජාතීන් සමග සංහිදියාවෙන් කටයුතු කිරීම.

අපරාධ හා දඬුවම්

ගණිකා වෘත්තිය

තම බිරිඳ/සැමියා නොවන වෙනත් අයෙකු සමග සංසර්ගයේ යෙදීම මෙයින් අදහස් කෙරේ. අල්ලාහ්ට ආදේශය කිරීමට පමණක් දෙවෙනි වන මහා පාපයන්ගෙන් එකක් ලෙස මෙය සැලකේ.

ලෝකය සරුබව යහපත් පරම්පරාවක ප්‍රතිඵලයක් වේ. අයථා ලිංගික හැසිරීම්, ගණිකා වෘත්තිය මෙම පදනම විනාශ කරන බලවේග වේ. මෙවැනි අශික්ෂිත ක්‍රියාවල යෙදෙන්නන් භයානක රෝගවලට මානසික ආබාධවලට හා සමාජයේ කොන්වීම්කට ලක්වෙන අතර බංකොලොත් භාවයටද පත්වෙති. මුහුණේ සිරියාව අහිමි කරගනියි. කිසියම් ආතතියක් සමග නිතර ජීවත්වීමට ඔවුන්ට සිදුවේ.

අනාවාරයේ යෙදෙන්නන් රෝගවලට මුහුණපාන අතර ඔවුන්ගේ පරම්පරාවටද එම රෝග පතුරුවති. අනාවාරයට ළං නොවන ලෙස කුර්ආනය අනතුරු අගවයි.

“අනාවාර කරා ලං නොවනු. නියත වශයෙන්ම එය ඉතාමත් අවිනිත ක්‍රියාවකි. තවද, දරුණු පාපකර මාර්ගයකි.” (17:32)

“අයෙක් දුරාවාරයේ යෙදෙන විට ඔහුගේ විශ්වාසය (ඊමාන්) ඔහුගෙන් ගිලිහී යන්නේය. එම ක්‍රියාවෙන් මිදීමෙන් පසු නැවත ඊමානය එකතුවෙයි.” යනුවෙන් නබි (සල්) තුමා පැවසුවේය.

මිනිසුන් දුරාවාරයෙන් වැළකී සිටින්න. එහි දඬුවම් හයක් අත්කර්ගතය. එයින් තුනක් මෙලොවදී ද ඉතිරි තුන පරලොවේ දී ද ලැබෙනු ඇත.

“මෙලොවදී ලැබෙන දඬුවම් වන්නේ මුහුණේ සිරියාව මැකී යාම, දිළිඳු බව අත්වීම, ආයුෂ අඩුවීම යනාදියයි. පරලොවේදී අල්ලාහ්ගේ කෝපයට ලක්වීම, දරුණු පරීක්ෂාවට ලක්වීම, දැඩි දඬුවම් ලැබීම සිදුවේ.” (අල් ජාමිල් කබිර්)

දුරාවාරය සමාජ රෝග රාශියකට හේතු කාරණ වේ. එහෙයින් ආගමික උපදෙස් පිළිපදිමින් ජීවත්වීම තුළින් මෙවැනි දරුණු රෝගවලින් ආරක්ෂා වන අතරම මරණින් මතු ජීවිතයේ දී අල්ලාහ්ගේ දයාවද ලබා ගත හැකිය.

දඬුවම් පිළිබඳ ඉස්ලාමීය අදහස

අල්ලාහ්ට අවනතවී ඔහුගේ අණ පිළිපදිමින් කටයුතු කිරීමත්, ඔහු වැළැක්වූ දෙයින් වැළකී සිටීමත් ගැත්තෙකුගේ වගකීමකි. තම අණට කීකරුවී ජීවත්වන්නන්ට අල්ලාහ් ස්වර්ගය දෙන බවට පොරොන්දු වී ඇත. එය පැහැර හරින්නන්ට නිරය සූදනම් කර තබා ඇත.

පාපක්‍රියා පිළිබඳ දැනුවත් වී එයින් වැළකී පවිසමාව අයදින්නන්ට ක්ෂමාවේ දෙරටුව අල්ලාහ් විවෘතව තබා ඇත.

එහෙත් පාපී ක්‍රියා සීමාව ඉක්මවීමේදී ඒ සඳහා වූ ප්‍රතිකර්මයක් අවශ්‍ය වේ. අනුන්ට අයිති දේ සොරාගැනීම, අනුන්ගේ ගරුත්වය කෙලසීම වැනි ක්‍රියා සීමා ඉක්මවන වැරදි වේ. එයට පියවරක් ගැනීම අනිවාර්ය වේ.

මිනිසාගේ පරම්පරාව ජීවිතය, ගෞරවය, දේපල, දැනුම යන පහ ආරක්ෂා කිරීම සඳහා දඬුවම නියම කර ඇත.

1. කිසාස් නම් එකට එක කිරීමේ දඬුවම මිනිස් ජීවිත සහතික කෙරේ.
2. සොරාගේ අත සිඳලන දඬුවම දේපල අයිතිය සහතික කරයි.
3. දුරාවාරය, අවලාද යනාදියට දෙන කස පහර ගෞරවය, පරම්පරාවේ පිවිතුරු බව ආරක්ෂා කරයි.
4. මංපැහැරීම, මංකොල්ලය, යනාදියට දෙන දඬුවම් ජීවිතය සහ දේපල ආරක්ෂා කිරීම සහතික කරයි.
5. මත් භාවිතය සඳහා වූ දඬුවම බුද්ධිය ආරක්ෂා කර විනය ගරුක සමාජයක් සහතික කරයි.

වැරදිවලින් සමාජය ආරක්ෂා කරන ක්‍රියා මාර්ගයක් වශයෙන් දඬුවම් නියම කර ඇත. එය විශ්වයේ අධිපති අල්ලාහ්ගේ නීතිය වේ. එම නිසා කාලයාගේ අවෑමෙන් එය කල් ඉකුත් වන්නේ නැත. කෙතරම් විශාරදයන් යෙදවුවද මෙවැනි නීතියක් සම්පාදනය කිරීමේ හැකියාවක් නොමැති බව පැහැදිලි වේ.

ඉස්ලාමය නියම කර ඇති දඬුවම්

අපරාධ	දඬුවම්
1. මිනිස් ඝාතනය	කිසාස්, ජීවිතයට ජීවිතය (දියත්), 'දියත් - වන්දිය'
2. ශරීර හානිය	කිසාස්/දියත්
3. අනාවාරය (අවිවාහක)	කස පහර 100ක්
4. අනාවාරය (විවාහක)	ගල්ගසා මරා දැමීම
5. සමලිංගික සේවනය පිරිමින් - ලිවාක් ගැහැණු - සිහාක්	හද් දඬුවම සිට තෘසීර් පදනම් කරගත් දඬුවම් දක්වා අපරාධයේ තරමට අනුව දඬුවම හිමිවේ.
6. සොරකම	මැණික්කටුවෙන් අත සිඳලීම
7. ඉස්ලාම් ආගමෙන් ඉවත්වීම	(රිද්දත්) - තව්බාවෙන් මිදීම හෝ එසේ නොමැති කළ මරණ දඬුවම
8. මත් ද්‍රව්‍ය භාවිතය	කසපහර 40
9. අපහාස	කසපහර 80

ඉහත දැක්වෙන දඬුවම් අමාත්‍යවරයාට පවසන්නේද වෙති. එහෙත් මෙබඳු දඬුවම් ප්‍රතික්ෂේප කරන රටවල, එවැනි අපරාධ බහුල ලක්ෂණයක් ද දක්නට ඇත. තවද අපරාධ නොකිරීමේ පරිසරයක් ගොඩනැගීමෙන් පසු, විවිධ නිර්ණායක අනුගමනය කිරීමෙන් අදාළ අපරාධ ක්ෂේත්‍රයේ දඬුවම් ක්‍රියාත්මක කිරීම මෙහිලා සඳහන් කළ යුතුය.

අත්ත:සීර් (පුනරුත්ථාපන විධිවිධාන)

ඉස්ලාමීය ජීවිතය අපරාධයක් හඳුන්වා දී ඇත්තා සේම එම අපරාධවලට අදාළ දඬුවම් ද හුවා දක්වා ඇත. ඒ ඒ අපරාධයන් වෙනුවෙන් නියමවන දඬුවම් විලාශය කේන්ද්‍රකොට ගෙන අපරාධ වර්ග 3කට බෙදා දැක්විය හැක. එනම්,

1. ප්‍රකාශිත දඬුවම් : ලිංගික අපචාරය, සොරකම, සැලසුම් සහගත මිනීමැරුම් මේ සහයට අදාළවේ. මෙයට ප්‍රතිකර්ම හෝ විකල්ප ක්‍රියාමාර්ග නොමැත.
2. කිසාසෙන් හෝ හද් (කසපහර) වශයෙන් නොසැලකෙන පාප ක්‍රියා : උපවාසකරුවෙකු ලිංගික සේවනයෙහි නිරතවීම. මෙම ක්‍රියාවලියෙන් පසු කප්පාරා නැමති යාවක දනය පිළිපැදීම.
3. කප්පාරා හෝ හද් වශයෙන් නොගැනෙන වැරදි ක්‍රියා : නිදසුනක් වශයෙන් මත් ද්‍රව්‍ය වෙළඳාම් කිරීම දැක්විය හැක.

අල්ලාහ් විසින් අපරාධ සඳහා නියම කළ යුතු දඬුවම් නිශ්චිත ලෙස ප්‍රකාශ කර ඇත. ඒ මගින් බුද්ධිමය දේපල, ජීවිතය, දේපල, ගෞරවය සහ ධර්මය ආරක්ෂා කෙරෙන්නේය. මේ ආකාරයේ දඬුවම් හිමි නොවන්නාවූ, අනෙකුත් වර්ගයේ අපරාධ හෝ වැරදි ක්‍රියා සම්බන්ධයෙන් ගත යුතු දඬුවම් ක්‍රමය ත:සීර් වශයෙන් හැඳින්වේ.

අපචාර නොවන අපහාස, අයථා පරිහරණය, වංචා දූෂණය, පොරොන්දු කඩ කිරීම හා හැකියාව තිබියදීත් ලබාගත් ණය තුරුස් නොගෙවීම වැනි වැරදි ත:සීර් අපරාධ සහයට වැටේ.

ත:සීර් දෙවර්ගයකි.

1. දෙමාපියන් දරුවන්ට, සැමියා බිරිඳට, ස්වාමියා සේවකයාට දඬුවම් කළ හැකිය. මෙය විවිධ කොන්දේසිවලට යටත්ය.
2. ජීවිතයේ දඬුවම් නිර්ණය නොකරන ලද වරදට හෝ අපරාධයකට අවශ්‍යතාවය හා අපරාධයේ ස්වභාවය අනුව ත:සීර් කිරීමේ බලය ඉස්ලාමීය රජයකට ඇත. එය උපදෙස් දීම, අවවාද කිරීම, අනතුරු ඇඟවීම වෙන්කර තැබීම වැනි ක්‍රියාවලීන් සිදු කළ හැකිය. ඇතැම් විට සිරගත කිරීම, දඩ නියම කිරීම මගින් ද කළ හැකිය.

තෘස්ථි කිරීමේදී අපරාධකරුගේ වයස, සමාජ පරිසරය, ආර්ථික තත්ත්වය, වැනි කරුණු සැලකිල්ලට භාජනය විය යුතුය.

ඉස්ලාමය උගන්වන හුදුදේ, කිසාස් දඬුවම් හා තෘස්ථි නීතිය ක්‍රියාත්මක කළ හැක්කේ ඉස්ලාමීය රාජ්‍ය පාලනය සම්පූර්ණයෙන් කෙරෙන හා ක්‍රියාත්මක කරන පරිසරයක පමණක් බව සිහියට ගත යුතුය.